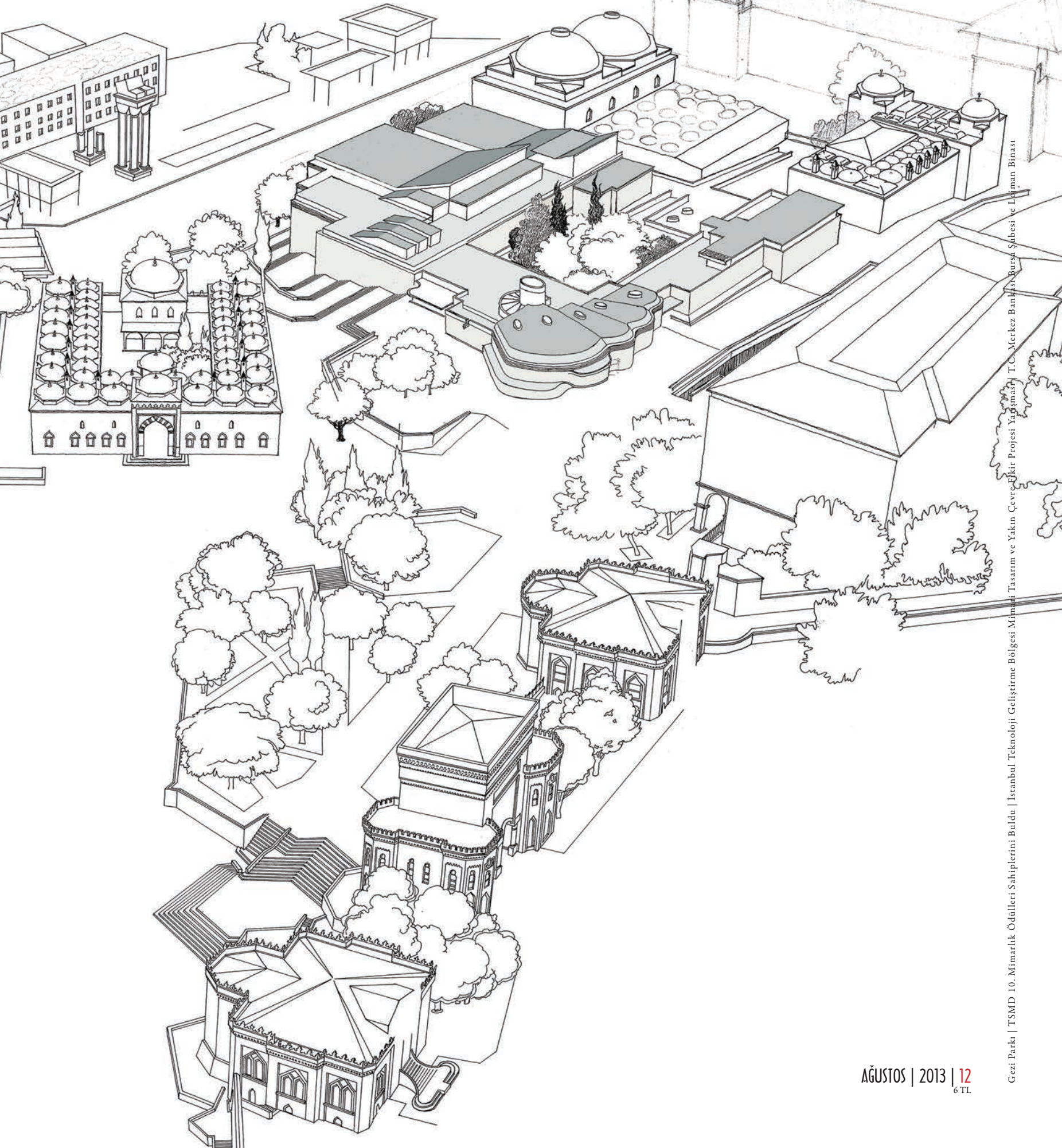

serbest

MIMAR

Gezi Parkı | TSMD 10. Mimarlık Ödülleri Sahiplerini Buldu | İstanbul Teknoloji Geliştirme Bölgesi Mimari Tasarım ve Yakın Çevre Etkir Projesi Yarışması | T.C. Merkez Bankası Bursa Şubesi ve Lojman Binası

Sokađa girince
binamızı hemen
fark edeceksiniz
diyebilmek
betopan® ister!

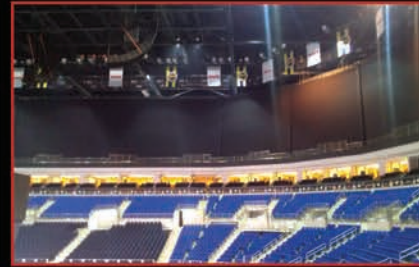
çift i mandalina

*modern perde sistemlerinde
mekana özgü tasarımlar...*

Sahne mekaniği, motorlu ve manuel perde sistemleri konusunda hizmet veren MOPESİ; her türlü özel tasarım sahne mekaniği ve perde sistemlerini imal etmektedir. MOPESİ ayrıca, stüdyo, sahne ve salon akustiği konularında da danışmanlık, tasarım, projelendirme, imalat ve montaj hizmeti vermektedir.

MOPESİ GROUP

İvedik Organize San. 1362. Sk. (Eski 601) No: 30
Yenimahalle - ANKARA
Tel: 0312 395 99 85 • Faks: 0312 395 99 86
E-posta: info@mopesi.com

Hürriyet Mh. Taş Ocağı Cd. Park Plaza Kat: 9 D: 904
Çağlayan / Kağıthane - İSTANBUL
Tel: 0212 219 66 41 • Faks: 0212 219 66 42
E-posta: istanbul@mopesi.com

Fener Mah. Antalya Evleri Sitesi B3 Blok K: 1 D: 4
Muratpaşa - ANTALYA
Tel: 0242 323 24 90 • Faks: 0242 323 24 91
E-posta: antalya@mopesi.com

www.mopesi.com

anbaraport

AĞUSTOS 2013 12

- 04 GEZİ PARKI**
- 15 yaka resmi**
Mütevazı Bir Yıldız Daha Kaydı: Cihat Fındıkoğlu
Aslı Özbay
- 16 masaüstü**
- 20 SMD'lerden**
- 22 iyi şeyler**
- 24 mekan**
Sou Fujimoto'nun Tasarladığı Serpentine Galerisi "2013 Pavyonu" Açıldı
Hasan Özbay
- 26 DOSYA**
TSMD 10. Mimarlık Ödülleri Sahiplerini Buldu
- 52 YARIŞMA**
İstanbul Teknoloji Geliştirme Bölgesi 2. Kısım 1., 2., 3., 4. Tahsis Alanları
Mimari Tasarım ve Yakın Çevre Fikir Projesi Yarışması
- 64 YARIŞMADAN UYGULAMAYA**
T.C. Merkez Bankası Bursa Şubesi ve Lojman Binası
- 72 ORADAYDIK**
Hızlı Modernleşme ile Çağdaşlığın Çarpıştığı Kent
Qingpu
Deniz Güner
- 80 özetler**
(İngilizce, Rusça ve Arapça) . Summary . Содержание . خلاصة

İSTANBUL SMD

Miralay Şefik Bey Sokak 13/2 Gümüşsuyu
34015 İstanbul
+90 212 2924380 (tel)
+90 212 2924382 (faks)
www.ismd.org.tr

TÜRK SMD

TSMD Mimarlık Merkezi
Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km.
Mustafa Kemal Mah. 2123. Sk. No: 164
Kentpark AVM Arka Cephesi
+90 312 219 94 08
www.tsmd.org.tr

İZMİR SMD

Cumhuriyet Bulvarı 2. Kordon 209/4 Alsancak
35220 İzmir
+90 232 4631630 (tel)
+90 232 4631057 (faks)
www.izmir-smid.org.tr

Yazılarda ifade edilen görüşler yazarlarına aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Reklamlar, reklamı veren firmanın sorumluluğundadır ve serbestMİMAR reklamlarda verilen bilgilerden sorumlu tutulamaz.

12. Sayı Kapak Konusu
Sevinç - Şandor Hadi
İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi

serbestMİMAR
Üç Ayda Bir Yayınlanır

Sahibi
Yeşim Hatırlı
TSMD Başkanı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Mehmet Soylu

Yayın Koordinatörü
Murat Sönmez

Yayın Yürütme Komitesi
Ali Sinan, Cüneyt Kurtay, Fatih Yavuz, Gökhan Aksoy,
Hakan Evkaya, Hasan Özbay, Mehmet Soylu,
Murat Sönmez, Seden Cinasal Avcı

Yayın Komisyonu
Ali Sinan, Aslı Özbay, Cüneyt Kurtay,
Deniz Güner, Dürrin Süer,
Fatih Yavuz, Figen Kıvılcım, Gökhan Aksoy,
Hakan Evkaya, Hasan Özbay, Hüseyin Kahvecioğlu,
Kadri Atabaş, Kutlu Bal, Mehmet Soylu,
Murat Sönmez, Mürşit Günday, Okan Çetin,
Seden Cinasal Avcı

Yayın Sekreterliği
Serap Sür

Grafik Uygulama
Fikriye Karasu
ANBA Anadolu Basın Ajansı

İletişim
TSMD Mimarlık Merkezi
Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km.
Mustafa Kemal Mah. 2123. Sk. No: 164
Kentpark AVM Arka Cephesi
+90 312 219 94 08
www.tsmd.org.tr
info@tsmd.org.tr

Abone, Reklam ve Dağıtım

ANBA Anadolu Basın Ajansı
Tunus Caddesi 50A/11 Kavaklıdere 06550 Ankara
+90 312 4675381 (tel)
+90 312 4675383 (faks)

Reklam Koordinatörü
Selver Toprak
selver@anbarapor.com

Baskı
Salmar Basım Yayıncılık
+90 312 341 10 24

SMD Üyelerine Ücretsiz Gönderilir
Fiyatı 6 TL . Abonelik 20 TL

Bugünlerde mimarlık ortamı çok renkli ve hareketli. Sanıldığına aksine ortamımız için gidişatın son derece olumlu ve iyi olduğunu söylemek mümkün. Bu olumlu havayı oluşturan unsurların başında hiç şüphe yok ki 6495 Sayılı “Torba Yasa” ve bu kapsamda mesleği doğrudan ilgilendiren ve etkileyecek yeni düzenlemeler geliyor. Bu yasa kapsamında, öylesine güzel günler mimarları beklemekteki herkesin şimdiden hazırlıklı olmasında büyük faydalar olacağı söylenebilir. Bu sıra dışı çalışmadan hepimizi sevince boğan düzenlemeyi tekrar tekrar okumak iyi gelecektir.

“İlgili idareler, Bakanlıkça belirlenen esaslara göre mimari estetik komisyonu kurar. Komisyon, yapıların ve onaylı mimari projelerinin özgün fikir ifade edip etmediğine karar vermeye yetkilidir. Özgün fikir ifade etmeyenlerde yapılacak değişikliklerde ilk müellifin görüşü aranmaz. Özgün fikir ifade eden mimarlık eser ve projelerinde; eser sözleşmesinde işleme izni verilenler ile eserin bütünlüğünü bozmadığına, estetik görünümünü değiştirmedikçe, teknik, yönetsel amaçlar ve kullanım amacı nedeniyle zorunlu olduğuna karar verilen değişiklikler müellifinin izni alınmaksızın yapılabilir. Bu durumda ilk müellif tarafından talep edilebilecek telif ücreti; ilgili meslek odasının belirlenen mimari proje asgari hizmet bedelinin, tamamlanan yapılarda yüzde yirmisini, inşaatı süren yapılarda yüzde on beşini geçemez”.

Estetik komisyonların gölgesinde mimarlık mesleğini ne kadar ileri götürebileceğimizi hayal bile edemeyebiliriz. Fakat bu konuda en büyük referansımız geçmişte belediyeler tarafından kurulan revaklı, kilim desenli, kemerli cephe tipolojilerini estetik bularak onaylayan ve mimarlığımızı bir üst noktaya taşıyan kurulların başarılarıdır. Bu estetik kurullar sayesinde, onların denetimleri, bakışları ve yönlendirmeleri ile özellikle büyük kentlerimiz tam anlamıyla mimarının vaat edip gerçeğe dönüştürdüğü “estetikçe” doydular. Geçmiş, bu yasa ile bundan böyle ülke genelinde çalışmaya başlayacak, estetik komisyonların üstün başarıları ile doluyken geleceğin mimarlık için ne kadar parlak olacağını varın siz düşünün. Hal böyle olunca, geçmişte “estetik kurullarla” mücadele etmeye çalışan, bu kurulları kuran idareleri ve kişileri eleştiren, çatışan mimar büyüklerimizin ne kadar da haksız oldukları artık daha iyi anlaşılıyor. Buna karşın, o estetik kurullarla iş yapan, içinde olan, destekleyen, onlarla çalışan ve onları meşru hale getiren sorumluluğu ve katkısı olan tüm değerli mimar büyüklerimizi ise çabaları nedeniyle kutlamak bir borçtur hepimiz için.

Tabi aslında bu yeni imar yönetmeliklerinin ve kanun düzenlemelerinin mimarlara sağlayacağı temel yararın ne olacağını iyi analiz etmek ve tartışmakta biz mimarların görevi (bu düzenlemeye ve yasa önerilerine karşı olan bazı kendini az bilen meslektaşlar orada burada bu çabalara karşı olur olmaz/ipe sapa gelmez fikirlerini tartışıp dursa da, her zaman yaptıkları entelektüel laf kalabalığı yasal düzenlemenin oluşturduğu oldu bittinin veya heyecanın karşısında duramayacak ve hiçbir anlam ifade etmeyen beyhude bir çaba olarak kalacaktır). Her ne kadar, mimar için yaptığı işin sahibi olamayan ve üretimlerinin bir otorite tarafından kamulaştırıldığı bir meslek sahibi tanımlaması artık yapılabilecek olsa da, mimarın sahip olduğu tek gücün (müelliflik) elinden alınması onun zihinsel bir rahatlığa ulaşması ve huzura ermesi bakımından son derece iyi bir gelişmedir. Estetik kurullar, bir çeşit zımpara/törpü misali, bir taraftan mimarın kişisel yaklaşımlarını yontarak işi ortak beğeniye uygun hale getirirken diğer taraftan, mimari müellifliğini hiçe sayan kurullar ile projesini kurumun istediği biçimde değiştirme (korkulacak bir şey yok burada), onu güncel, küresel mimari değerlerle donatma sorumluluğunu alarak mimari altından kalkmadığı yüklerden kurtaracaklar. Böylece mimarlık mesleği “estetik kurullar” için “mimari altlıklar” üreten prestijli bir konuma yükselecektir.

Ayrıca birçok “estetik kurulun” bir projedeki tarihe öykünen unsurları fazla bulması ve bu nedenle de güncel ve özgün mimari değerlerle ele alınmak üzere projenin yenilemesini önermesi beklenemeyeceğine göre, buram buram tarihsel öykünmelerin, süslemelerin, eklektik yaklaşımların tasarımlar için olmazsa olmazlar olacağını bilmek de çok güzel. Bu durumda hiçbir mimarın bir özgünlük araması veya estetik kurulun beğenisi dışına çıkma çabası göstermesi gibi gereksiz uğraşlar içinde olması beklenmeyecektir. Estetik komisyonlar mimara, “estetik dozunun” kendilerinde menkul biçimde vererek tasarımını, hem ona sormadan, öncelikle “özgürleştirilecek” sonrasında da “özgünleştirileceklerdir”. Bu durumda ortaya çıkması olası sorun, her ne kadar estetik kurulun mimarın yaptığı projede yapmaya karar verdiği değişimler sonrasında, “projenin kime ait

olacağı” olsa da, bunun önemli olmayacağı ve mimarlık ortamının bu çelişkilere kısa sürede alışarak “ekmeğini kazanma” çabasıyla işine sessiz sedasız devam edeceği kuşkusuzdur. Dolayısıyla, Torba yasa içinden, mesleğimizin aydınlık geleceğini perçinleyen ve tüm mimarlar “nanik” yaparak torbadan çıkan, nur topu gibi bir mesleki düzenleme için şimdiden hepimizin gözü aydın olsun.

1. “Geziye” dair

İstanbul SMD’nin düzenlediği, “S.O.S İstanbul Mimarlık Öğrencilerine Açık Fikir Projesi Yarışması: “Taksim Bölgesi için Alternatif Öneriler” başlıklı yarışma içeriği ve zamanlaması bakımından tartışmalı/problemli bir yaklaşım olduğu aşikâr. İstanbul SMD’nin düzenlediği bu yarışmanın tartışılması gereken iki temel problemle bizleri karşı karşıya getirdiği söylenebilir. Öncelikle yarışmanın amaç ve beklentileri; şartnamede bunların sıralandığı her bir başlık dikkatle incelendiğinde, bir doktora çalışmasına konu olabilecek derinlikte olması büyüklerin çözemediği kuramsal, kentsel ve mimari problemlerin öğrencilere neden ihraç edildiği sorusunu gündeme getiriyor. “Biz bu problemleri çözmedi” beceremedik, “Gezi Eylemleri” sonrasında baktık sizde problemleri çözecek enerji ve akıl var, bu nedenle alın siz çözün” yaklaşımı bu yarışmadan elde edilmesi beklenen sonuçları daha baştan anlamsızlaştırıyor. Zamanın, kişilerin, politikaların doğurduğu kentsel ve mimari problemlere karşı öğrencilerin bulacağı çözümler arkasına sığınarak kim ne elde edebilir bilinmez. İstanbul SMD’nin düzenlediği bu yarışmanın “Gezi eylemlerinin” oluşturduğu tartışmayı “mimarlık lehine sonuçlandırma” girişimi olduğunu ve bunun ise “fazladan” bir çaba olduğunu düşünmemek imkansız.

Uğur Tanyeli’nin bu sayıda yer alan yazısında değindiği biçimiyle “Gezi” aslında mimarlığa, kentin ranta kurban edilmesine, kamusal alanın ortadan kaldırılmasına, mimarlık aracılığıyla topluma mekansal dayatmalar yapılmasına bir tepkidir. Bunu “fazla mimarlığa” karşı bir başkaldırı olarak nitelemekte de mümkündür. Kültürel olarak gelişmiş, çevre bilinci oturmuş kentlilerin mimarlığın kenti biçimlendiren her tür fazladan niteliklerine, toplumla örtüşmeyen özürlerine karşı oluşturdukları bilinçli bir duruşudur. “Gezi” ile toplum/kentliler mimarlığa küçük bir dokunuşta bulunmuştur. Bu, “fazladan mimarlığa” bir sınır koyulmasıdır da. Kentlerin nasıl biçimleneceğinin kararının mimarlık tarafından değil de, toplum tarafından verilmesi gerektiğinin ilanıdır. Maalesef mimarlık ortamımız şimdiye değin böylesine keskin yaklaşımlara sahne olmadı. Mimarlar kentlerine, mesleklerine, topluma yönelik anlaşılır/doğrudan bir söz söyleyemediler. Dolayısıyla yaşananların arkasında kahramanca var olan, kenti için/mimarlık adına ön saflarda durarak bu direnişi başlatan mimarlar olmadığı için bundan sonrasındaki süreçlerde de, bu yarışma benzeri etkinliklerin oluşturduğu “fazlalığa” kentlerin ve toplumun ihtiyacı olmayacağı sarilmiştir. Mimarlığın “lüzumsuz olduğu” bir yerde yapılan mimari proje yarışmasının sonuçlarından da toplumsal, mimari ve kentsel bakımdan ne çıkar, kim nasıl yararlanır bunu önümüzdeki günlerde göreceğiz.

2. “Okunmayan” derginin okuyucusuna küçük bir not

Bu dergiyi “Cavalacoz” olarak nitelendirmek mümkün. Bu eleştiriyi kendimize yaparken aslında bir taraftan derginin yayın sürekliliğinin bu “cavalacozluk” sayesinde sağlanabildiği göz ardı edilemez bir gerçek. Kuramsal derinliği, mimari ortama söyledikleri, açtığı tartışmalar, sunduğu tasarımlar, yaptığı eleştiriler bakımından bu derginin ne kadar güçlü olduğu bilinmez ama daha güçlü olması hepimizin isteği. Böyle bir yapıya ulaşmak için öncelikle derginin var olan yapısı/içeriği/biçimi hakkında fikirler üreten, eleştiren, değiştirmeye çalışan, katkı yapan bir karşı-yapıya ihtiyaç var. Bu karşı-yapı, Dergi içeriğinde sunulan fikirleri, konu içeriklerini, bakış ve yaklaşımları olumlu veya olumsuz olarak değerlendiren, tartışan okuyucuyu eleştirilerinden başka bir şey değildir. Dolayısıyla derginin mutfağının ve okuyucunun bir ara kesitte buluşabilmesinin kaçınılmaz bir gereklilik olduğu söylenebilir. Dergi de ortaya konulan fikirler ne kadar doğru veya tutarlıdır? Derginin boyutları/biçimi ve görselliği tatmin edici midir? İçerik olarak yeterince derin ve anlamlı tartışmaları barındırmakta mıdır? Bu ve benzeri sorular bağlamında “Serbest Mimar” dergisinin gelecek sayılarının niteliği bakımından, “Bu dergiyi neden okuyorsunuz?”/ “Neden bu dergiyi okumuyorsunuz?” sorunu tartışmaya açıyoruz. Elinizdeki derginin “derneğin bir etkinliği” veya “olsun” diye çıkmadığını kabul edersek, siz sayın okuyucunun bu soru üzerinden bize geri dönüş yapması çok anlamlı olacaktır.

Dr. Murat Sönmez

GEZİ PARKI ÜZERİNE

Gezi Parkı, '1940 yılında dönemin İstanbul Valisi Lütfi Kırdar tarafından, Henri Prost'un hazırladığı imar planı çerçevesinde istimlak edilmesinden sonra, İstanbul'un Cumhuriyet döneminde yapılan ilk parkı oldu'.¹ Bu şekilde, daha ilk yapıldığı dönemde Taksim Gezi Parkı'nın sembolik bir değeri olduğu ve İstanbul Kent Merkezi'ne ilk Cumhuriyet dönemi müdahalelerinden olduğu söylenebilir. Yine de, 1940 yılından bu yana Taksim Meydanı ve çevresinde gelişen onlarca toplumsal olaya tanıklık etmiş bu parkın, bu denli büyük bir 'sivil itaatsizlik' ve direniş hareketinin kıvılcımı olacağı ve tarihe yepyeni anlamlarla yazılacağı herhalde 31 Mayıs 2013'ten önce kimsenin aklına gelmezdi.

Gezi Parkı Direnişi, parktan önce alanda yeralan ve bir Geç Osmanlı Dönemi yapısı olan Topçu Kışlası'nın Ak Parti Hükümeti tarafından alışveriş merkezi işleviyle yeniden inşa edilmesinin istenmesi üzerine küçük bir grup tarafından başlatılan ve parkı korumaya odaklanan protestoların polis tarafından şiddetle bastırılmaya çalışılması üzerine başladı ve tüm ülkeye yayıldı. Şüphesiz ki, kentlilerin kentsel bir mekanın geleceğiyle ilgili karar mekanizmalarında hak iddia etmesiyle başlayan ve hızla geniş kitlelere yayılan bu direniş, çok katmanlı bir olaydır ve birçok yönden ele alınabilir. Uğur Tanyeli'nin saptamasıyla 'ilk defa mimarlık aracılığıyla isyan ediliyor' olması dolayısıyla, biz bu konuya kentsel ve mimari açıdan bakmak istedik. Bu şekilde yola çıktığımızda, kısa bir zaman içinde toparlamayı hedeflediğimiz bu dosya için 'kimler neler demiş' diye baktık. Direnişin başlamasının üzerinden (sadece) kırk beş gün geçmiş olan bu günlerde, 'arkitera' web sitesinde birçok farklı görüşün yer aldığını gördük. Hepsi konunun ayrı bir mimari yönüne dikkat çeken bu görüşler içinden Murat Çetin'in 'diren-ç-mekanlar'ı toplumsal ve kentsel olan arasındaki ilişkiyi çözümlerken süreci özetlemesi açısından kapsayıcı bir metin olarak dosyamızdaki yerini aldı.

Tarih Vakfı, Gezi Direnişi'nin başlamasının hemen ardından 7 Haziran'da bir basın toplantısı düzenleyerek mimari ve kentsel açıdan Topçu Kışlası'nın yeniden inşasının uygunsuzluğunu dile getiren bir basın toplantısı düzenlemişti. Bu basın toplantısından, yine toplumsal ve mekânsal olanın ilişkisini yorumlayan ve 'ilk defa mimarlık aracılığıyla isyan ediliyor' saptamasıyla akıllarda yer eden Uğur Tanyeli'nin konuşmasına yer verdik.

Türk Serbest Mimarlar Derneği'nin basın açıklaması, bir mimarlık sivil toplum örgütünün konuya bakış açısını belgelemesi açısından dosyamızdaki yerini alıyor.

Gezi Parkı Direnişi'nin en etkili aktörleri şüphesiz gençlerdi. Bu gençler arasından mimar olanlara ulaşmaya ve Park'ın önemi ve korunması ile ilgili fikirlerini bir mini-anket aracılığıyla almaya çalıştık. On adet genç mimarın Gezi Parkı üzerine mini-ankete verdikleri cevapları ilerleyen sayfalarda bulabilirsiniz.

Son olarak, ben Figen Kıvılcım Çorakbaşı, Gezi Parkı Direnişi ile başlayan sürece koruma disiplini açısından bakmaya çalıştım.

Dr. Figen Kıvılcım
Çorakbaşı
Anadolu Üniversitesi

¹ Wikipedia

Fotoğraf: Sinem Serap Duran

Mimarlar Odası Genel Merkezi'nin yayınladığı 'Mimarlık' dergisi 10 Temmuz'da çıkan yeni sayısını Gezi Parkı Direnişi'ne ayırdı. Mimarlar Odası açısından Gezi Parkı Direnişi'ni takip etmek için bu yayın incelenebilir.

Buna karşın şunu belirtmeden de geçmek olmaz, Mimarlar Odası, Gezi Parkı'na Topçu Kışlası'nın inşasına karşı elindeki tüm yasal araçlarını etkin bir şekilde kullanarak mücadele etti. İdari Mahkeme'nin yürütmeyi durdurması kararını almasını sağlayarak sadece 'yeni' Topçu Kışlası'nın değil aynı zamanda Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi'nin durdurulması konusunda da çok önemli bir adım attı. Gezi Parkı Direnişi'nin her aşamasında Taksim Dayanışması'nın yanında oldu. Mimarlar Odası, mimarların kentsel karar mekanizmalarındaki rolünün etkin olmasında ve birçok durumda alternatif projelerin hızla üretilip kentlilere sunulmasında daha aktif olabilirdi.

Bu Gezi Parkı Direnişi Dosyası, bitmiş bir analiz olmaktan çok, yarım kalmış bir soru. 31 Mayıs gecesi Türkiye'de birçok şey gibi mimarlık mesleği ve bu mesleğin toplumda algılanışı bir değişim sürecine girdi. Bu değişimi anlamaya çalışmak kadar yönlendirmeye çalışmak, ve bu kapsamda tartışmaya ve görüşlerimizi paylaşmaya devam etmek de boynumuzun borcu diye düşünüyorum.

Gezi Parkı Direnişi süresinde gelişen ortak jargonda, 'Gezi ruhu' diye birşeyden bahsedilir oldu. Çoğulculuk, empati kurmak, karşındakini dinlemek ve kendini anlatmak, 'ötekileştirmemek', doğaya ve birbirine

saygı, kentsel kararlarda katılımcılık, doğrudan demokrasi provaları gibi anahtar kelimelerle tanımlanabilecek bu 'ruh', mimarları ve meslek alanlarını nasıl etkiledi veya etkileyecek?

Mimarlık disiplini ve kentliler, bir parkın geleceği ile ilgili ortak bir duruşta buluştular. Bu mimarlık ve 'halk' buluşması nelere gebe? Mimarlar bu ortak direnişte mesleki itibarlarını yukarı taşıyacak etkili danışmanlık hizmeti verebilecekler mi? Halk dilinde dile geleni, kendi mesleki terminolojilerinde tekrar kurabilecekler mi? Halka mesleki bakış açılarına dair birşeyler öğretip kendileri de halktan birşeyler öğrenebilecekler mi?

Kentsel dönüşümde karar mekanizmaları Gezi Parkı Direnişi ile beraber değişecek mi? Bu değişim, sadece Gezi Parkı'nda mı sınırlı kalacak yoksa tüm kentsel dönüşüm projelerine yansıtılabilecek mi? **Bir 'kentsel dönüşüm' etiği oluşturulabilecek mi?**

Direnış sonrası ODTÜ mezuniyetinde yeni mezun mimarların açtıkları pankartlar arasında 'Halk için mimarlık' pankartı vardı. Bunu şöyle yorumlamak mümkün: direnişin öncülüğünü yapan gençlerin, önümüzdeki on yıllarda, mimarlık alanında yeni yaklaşımlar ve fikirler geliştirmeleri ve uygulamaları olasıdır. Gezi Parkı Direnişi'nin mimari ve kentsel yansımalarının görülmesi uzun bir zamana yayılabilir.

Teşekkür kısmına gelince: Görüşlerini bizlerle paylaşan tüm genç mimarlara, Uğur Tanyeli ve Murat Çetin'e de teşekkürü bir borç biliriz. Fotoğraflarını paylaşan Sinem Serap Duran ve Büşra Çelikkol'a da ayrıca teşekkür ederiz. Daha nice Gezi yazılarına.

Mini Anket

Gezi Parkı'ndaki Mimarlara Sorduk

Büşra ÇELİKKOL (Mezuniyet yılı: 2010)

Gezi Parkı direnişinin şimdiye kadar olan kısmında ne kadar parkta bulunabildiniz?

İstanbul dışında bir şantiyede çalışıyor olmamdan dolayı maalesef sadece çalışmadığım bir pazar günü Gezi Parkı'nda bulunabildim. Galiba İstanbul'dan taşındığım için ilk defa bu denli üzgünüm. Burada, İzmir' te "Cumhuriyet Parkı" mız var bizim de. İş çıkışı rutin #direngezi desteği için toplanıyoruz, neredeyse her gün oradayım. Fakat şehir dışından her ne kadar destek olmaya çalışsak da Gezi Parkı'ndaki ruh kesinlikle çok farklı.

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

"Gezi Parkı Direnişi" nin öncesi ve sonrasında parkın önemi diye 2'ye ayırmak istiyorum.

Gezi Parkı artık milletin uyanışının, direnişin sembolü haline geldi. Silkelenip kendimize gelmemizin, birlik olmamızın, özgürlüğün sesi...

Peki öncesinde neden önemliydi: İstanbul'un Cumhuriyet döneminde yapılan ilk parkı hem de İstanbul'un en önemli, en yoğun kullanılan meydanının tam da yanında. Daha ne olsun...

Fakat belki de uzun zamandan beri Gezi Parkı'ı bile ilk defa bu denli hissetti kamusal alan olduğunu ve Taksim Meydanı'ı da bu kadar farklı insanın bir arada oluşuna şahit oldu. Bence Gezi Parkı yeni yetişen, bilinçli neslin ve özgürlüğün sembolü artık.

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında 'yerin ruhu'nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Gezi Parkı ne AVM olmak ne taklit bir Topçu Kışlası'na ne de başka bir şeye dönüşmek istiyor. Gezi Parkı'nın ne şekilde değerlendirilmesi gerektiğinin sinyali aslında her geçen gün bir yenisi eklenen kamusal alan aktiviteleri ile halk tarafından veriliyor.

Bir yandan çocuk atölyeleri parkta yapılırken, çimlerde yatıp kitabını okuyanlar var, bir yandan çoğu öğretmen parkta öğrencileri ile eğitimi sürdürürken, diğer yandan kendi kütüphanesini bile oluşturmuş bir hayat kurgulanıyor, bir müzisyen küçük çapta konserini veriyor... Aslında öncelikle Gezi Parkı sadece rahat bırakılmalı. Sağına, soluna ya da tam da olduğu yere yapı yapılması gereksinimi var mı ki bu alanın? Bence yok.

İnsanların kamusal alanı kendi elleriyle şekillendirebildiğini gördük bu direnişte zaten. Varsın opera binamız ya da otelimiz ya da kent müzemiz tam da Gezi Parkı'nın yerinde olmasın! Öncelikle Gezi Parkı'ı artık sıradan bir park olmaktan çoktan çıktı. Kaç parkın kendi kahramanları var: Duran adam, polise kitap okuyan adam, kırmızı elbiseli kız, dansçı adam ve daha niceleri... Bence özgürlüğü ve uluslararası platformda ses getirmiş olan bu halk direnişini temsil eden, belki de gelecek nesillere ifade edebilecek kalıcı, geçici, 2 boyutlu, 3 boyutlu sergi elemanları olmalı parkta. Sonrası mı? Bence tek bir ağaç için tek bir amaç için tek bir parkta tek bir meydanda toplanabilmeyi, bir arada olmayı çoktan öğrendik.

Merve ÜNLÜ (Mezuniyet yılı: 2012)

Gezi Parkı direnişinin şimdiye kadar olan kısmında ne kadar parkta bulunabildiniz?

Öğrenimime Milano'da devam ettiğim için Gezi Parkı direnişini sosyal medyadan ve Milano'da düzenlediğimiz 500-600 kişiliye varan katılım bulan yürüyüşler, buluşmalar vs ile takip edip destek olmaya çalıştım.

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

Gezi Parkının önemi 31 Mayıs öncesi ve sonrası olmak üzere ikiye ayrılır. Öncesinde kent yoğunluğunu kıran, nefes aldırın, biyoçeşitliliğe sahip yeşil bir kentsel park, ve her İstanbullunun, İstanbul'dan geçmiş olanın belleğinde çocukluğuna gençliğine dair önemli bir anı bulunduran insana ait bir yer iken; direnişin başlamasıyla öneminin boyutları değişmiştir. Fiziksel önemi, varlığının sürdürülmesi her ne kadar önemli ise, artık parktaki her ağacın ayakta kalması bireysel özgürlük değeri taşımaktadır. Tıpkı AKM nin sadece değerli bir mimari yapı olmaması, yakın Türkiye tarihindeki önemi, belleklerde kentsel simge değeri taşıması gibi önemlerinin göz ardı edilmemesi gerektiği gibi, Gezi Parkı bir uyanışın simgesidir. Bugüne kadar birikmiş tepkinin en güzel ortaya çıkış şeklidir, Gezi Parkı tek bir ağaç olsa; yine o denli önemlidir. Gezi Parkı darbe görmüş bir neslin korkudan yıllarca uyuşturduğu evlatlarının anne babasına "bakın böyle de devrim olur, birbirine düşmeden" deyişidir, bir ağaç için başlayan, hür olmak isteyen insanların, zincirleme uyanışıdır. Gezi Parkı Ethem Sarısülük, Abdullah Cömert, Mehmet Ayvalıtaz, ve bugüne kadar devlet terörüne maruz kalan nicesidir. Gezi Parkı bir Central Park, Hyde Park değildir, halkın sembolüdür ve hep öyle kalacaktır. Halkın mimarlık yapabilmesinin göstergesidir. Türkiye gibi halk ve mimarlığın uzak olduğu bir ülkede, mimari bir sitemdir direniş, halkın kendi elleriyle ne de güzel mimarlık yapabildiğini görmemizdir.

Fotoğraflar: Sinem Serap Duran

Fotoğraf: Figen Kivılcım Çorakbaş

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında ‘yerin ruhu’nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Yapılacak en güzel şey, parkta emek emek kurulan o canım çadırların, kütüphanenin, revirlerin yok edilmemesi, korunması idi. Ancak elbette ki edildi. Bundan sonra Gezi Parkı’nda kesinlikle ama kesinlikle yayalaştırma projesi adı altında insansızlaştırma girişiminde bulunulamamalı, aksi-ne parkta yıkılan her bir ağacın, her bir çadırın, kütüphanenin, ve her insan emeğinin yerine yenisi yapılmalı, hatırlanmalı. Halka açık, halkın dokunuşuna açık olmalı. Köhneleşen, insansızlaşan her parkta başbakanın bugün Gezi’de yapıldığını söylediği tehlikeler kol geziyorken, Gezi’nin, Taksim’in en kalabalık olduğu günlerde bir kişinin burnu bir diğerimiz tarafından kanatılmamış, bir tek kadın “insanlar” tarafından tacize uğramamıştır. Gezi Parkı halka ve halk yaptırımlarına %100 açık olmalıdır.

Son olarak, Gezi Parkının geleceği için söyleyebileceğim tek şey, bırakın insanları fidan diksiner.

Bilgehan KARADENİZ (Mezuniyet yılı: 2011)

Gezi Parkı direnişinin şimdiye kadar olan kısmında ne kadar parkta bulunabildiniz?

Gezi parkına polis müdahalesi yapıldıktan sonra bir kaç gün Gezi Parkı ve çevresinde bulunabildim.

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

Gezi parkının önemi, direniş öncesi ve sonrası olarak değerlendirilmelidir. Direniş öncesi, Taksim ve çevresi olarak yapıli çevrenin ve kentsel dokunun bir parçası olarak bir kentsel boşluk, tarihsel olarak ise Cumhuriyet dönemini temsil eden bir alandır. Direniş sonrası ise, alan sosyal ve toplumsal bir değer kazanmıştır. Bir uyanışa, birlik ve beraberliğe ve farkındalığa sebep olmasıyla birlikte somut çevreye, soyut anlamlarda yüklenmiş. Temsil alanı genişlemiştir. Alanın sahip olduğu değerler arasında seçici olmak gibi bir tutum sergilenmek doğru olmamakla birlikte, olayları bire bir yaşayan bir insan olarak, benim için gezi parkının önemi son yaşadığımız olaylar ile birlikte artmıştır.

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında ‘yerin ruhu’nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Fiziki olarak değişim gösterse bile, gezi parkının bir serbest hareket alanı olarak işlevine devam etmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye’ nin farklı şehirlerindeki parklara sahip çıkılması, ‘kentsel boşluk’ olarak değer görmesi gezi parkı ruhunun sürekliliğini sağlayacaktır. Aslında bunun için ismi tariflenmiş park mekanlarına da gerek yoktur. İnsanların toplanabileceği, dinlenebileceği, oynayabileceği kısaca sosyal aktivitelerini gerçekleştirebileceği her türlü alan bu ruhu yaşatabilecek güçtedir.

Çağlar AKKAYA (Mezuniyet yılı: 2011)

Gezi Parkı direnişinin şimdiye kadar olan kısmında ne kadar parkta bulunabildiniz?

Farklı günlerde 5 gün olmak üzere, akşam saatleri.

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

Benim açımdan Gezi Parkı Şehrin güzel bir enstrümanı. Şehircilik açısından eleştirilen şehir planlarımız için korumamız gereken sabit elemanlardan biri. Bir çocuğa “-bir şehirde neler olmalı” sorusu sorulsa, bildiği ve gözlemlediği çevre içerisinde deneyimleyerek ve bir parçası olarak, “şehirde parkta olur” demesine vesile olan bir ihtiyaç.

Yaşadığım deneyim ve hayatımızın bundan sonraki kısmında yer alacak sembolik bir anlam artık. Haksızlığa uğrayıp, haksız gösterilmenin fiziksel hali. Kendisi bihaber belki ama bizi birleştirici bir unsur, günah keçisi. Yardıma muhtaç bir canlı.

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında ‘yerin ruhu’nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Yaşananları gelecek için, demokrasi için, insanların birbirine karşı saygısını gösterebilmesi için olumlu olarak kullanmalı gerekli dersleri almalı ve

görüş ve fikirlerimizi açıkça belirtebilecek ortamlar oluşması için gerekli atılımları yapmalıyız. Öncelikle donanımlı olmalı kendimizi her alanda ilerletmeli, yapıcı ve yaratıcı fikirler ortaya koyabilmeli, tartışabilmeli insanların fikirlerine saygı gösterebilmeliyiz. Akılcı ilercisi bir muhalefet oluşturmaliyiz. Sadece eleştirmeyen alternatif bir akılla yeni bakış getirebilen bir zihniyete ihtiyacımız var.

C. Zeynep CEYLAN (Mezuniyet yılı: 2009)

Gezi Parkı direnişinin şimdiye kadar olan kısmında ne kadar parkta bulunabildiniz?

Haftada en az 3 gün bulundum, birkaç saat vakit geçirdim.

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

Gezi parkı aslında yıllardan beri atıl kalan, belki de birçoğumuzun geçmekten çekindiği bir alandı. Çünkü böylesine zengin fonksiyon mozağinde kimse yeşil alanın da bunun bir parçası olduğunu göremedi. Bence İstanbul imarının en başarılı planlamalarından biri olan gezi parkının kaldırılması ve aynı paralelde giden “sözde” yayalaştırma projesi ile meydanın kolektif kimliğini zedeleyen bilinçli bir girişim olmasının engellenmesi, hem İstanbul’un “çilgin” olmayan tutarlı projelere olan ihtiyacının vurgulanması ve İstanbul’un kalbi olan bu meydanın zaten yaya öncelikli halinde kolektif bilincinin devam ettirilmesi açısından oldukça önemli buluyorum.

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında ‘yerin ruhu’nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Şu an gezi parkında kalanların oluşturduğu, yarattığı yaşam, bu alanın ne kadar yaşanabilir ve tam da Taksim’le bütünlük bir durumu gözler önünde seriyor. Gezi parkına orada yaşayarak sahip çıkan herkes, aslında bu alanın kenarda kalmış büyük bir şans olduğunu gösterdi. Bence bu durumun çözüme kavuşturulmasının ardından tüm ideolojilerin ve platformların özgürce sesini duyurabildiği, birliktelik duygusunun her an solunabileceği bir alan olarak kullanılması yerin ruhuna en yakın fikir gibi geliyor. Çünkü Taksim hepimizin, Gezi Parkı da özgürlük ve özgünlük parkı olmalı.

Elif ENSARİ (Mezuniyet yılı: 2004)

Gezi Parkı direnişinin şimdiye kadar olan kısmında ne kadar parkta bulunabildiniz?

İş çıkış saatlerinde ve haftasonları yarımşar gün bulundum. Sabahları ofise yürüme yolum üzerinde olduğundan içinden geçtim.

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

Hızla yapılaşan ve nüfusu artan bir metropolde, şehirlinin nefes alabileceği ortamlar olmaları açısından bütün şehir parkları önemli. Gezi Parkı, İstanbul’un en yoğun ve popüler bölgelerinden biri olan Taksim’de yalnızca İstanbul’luların değil, yerli ve yabancı turistlerin de zaman geçirdiği bir meydan için son derece değerli. Haftasonları nasıl verimli çalışan bir birey için gerekli bir dinlenme zamanı ise, yaşlı ağaçlarla dolu bir park da, bütün gününü kapalı alanlar olan ofislerde çalışarak geçiren şehirli için ihtiyaç duyulan bir dinlenme ve huzur alanı. Gelişmiş ülkelerin büyük şehirlerindeki yeşil alanlar, bu ihtiyaç göz önünde bulundurularak nüfusa ve kentin yapılaşmış alanlarına oranlanarak düzenleniyor, ve yoğun şekilde de kullanılıyor. Böyle bir sıralamada İstanbul çok çok alt sıralarda.

Kişisel olarak parkın benim için önemini şöyle anlatabilirim: Gezi Parkı’ndan her sabah eçiyorum. Nişantaşı’ndan, Harbiye üzerinden, Gezi Parkı’nın içinden geçerek Beyoğlu’ndaki ofisime geliyorum. bu rotada, Gezi Parkı dışında yeşilin içinden yürüdüğüm alan neredeyse yok. Beton ve asfalt, kışın soğuk, ıslak ve gri, yazın ise aşırı sıcak oluyor. Gezi Parkı ise oksijen dolu, dört mevsimi yaşayan doğayla karşılaştığım tek yer, kışın bembeyaz, sonbaharda sarı kırmızı yapraklı, yazın serin.. Eskiden İstiklal’de de ağaçlar varmış. Şimdi ise bu cadde tamamen gri. Yazın insan bir gölge arıyor. Betondan, binadan gözü yoruluyor.

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında ‘yerin ruhu’nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Halkın bir araya geleceği etkinlikler yapılmalı. Bu etkinliklere halkta

parkla ilgili bir aidiyet hissi geliştirilebilir. Yaz-kış park'ta yapılabilecek, yurtdışında sıkça rastlanan ancak Türkiye'deki parklar için pek de alışılmamış olacak etkinliklerden aklıma gelen bazıları şöyle:

- Çocuklar için kitap okuma saatleri
- Hobi bahçesi niteliğinde alanlar, bu alanlarda bitki ekim dikim ve yetiştirme atölyeleri
- Amatör sanatçıların yer alacağı "Duyarlı konserler" (Çevrenin, çimlerin zarar görmeyeceği, sonrasında el birliği ile temizlik yapılacak, "karbon ayak izi" düşünülerek düzenlenecek)
- Yoga, tai chi dersleri
- Serbest kürsü: Gezi Parkı eylemleri sırasında kurulan, Londra'daki Hyde Park'ta var olana benzer, kişilerin özgürce istediklerini dile getirebilecekleri bir alan.
- Park'ta söyleşiler, İstanbul'un ve Taksim meydanının tarihinin anlatıldığı seminerler.
- Yaşlılar, engelliler, çocuklar, hamileler için özel seminerler, atölyeler, etkinlikler.
- Çevre duyarlılığı arttırmaya yönelik seminerler.

Sinem Serap DURAN (Mezuniyet yılı: 2005)

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

İstanbul dahil ülkemizde kamusal alan ve buna bağlı olarak park kültürü, çok az gelişmiştir. Parkların kullanımları, etrafı çitlerle çevrilmek suretiyle, yaşanılan yerler olmaktansa, uzaktan bakılan şeyler olarak algılanmaktadır. Bu bana göre kullanıcıların kontrol edilemediği, kuralların ve sınırların esneyebildiği sosyal yaşam alanlarını onaylamayan otoriter bir zihniyetin kamusal alan korkusunun sonucudur. Gezi parkının tasarımı, etrafı çitle çevrilmesine imkan vermeyen ve zengin bir sosyal kültürel aktiviteye hizmet edebilecek özellikleri taşımaktadır. Ancak bu arzu edilen kitle kontrolünün gerçekleştirilemediği bir alandır.

Eylemler süresince parkta karşılaştığım bir çok insandan duyduğum şu ki büyük çoğunluğu gezi parkına bu eylem nedeniyle ya ilk defa gelmektedir ya da daha önce meraktan bir kere içinden geçmişlerdir.

Sıhhatli bir kamusal alanın oluşturulması önce doğru tasarlanmasından daha sonra ise bakım ve ilgi gösterilmesinden geçmektedir. Oysa Gezi parkına kullanımını özendirmemek için, olaylardan önce de yeterli ilgi ve bakımın gösterilmediği kanaatindeyim. Bu mekanın iyi kullanımını zihniyetlerine uyduramayan hükümet ve sevgili Tayyip Erdoğan, belediye başkanlığında kurduğu hayalleri burada şimdiki gücünü kullanarak gerçekleştirmek istemekte ve kendi zihniyetine uygun bir kamusal alana dönüştürmek istemektedir. Kontrolün kolayca sağlandığı aynı zamanda da ticarete dayalı var olan kamusal alanlar olarak alışveriş merkezleri İstanbul genelinde de yaygınlaştırılmıştır. Bu yolla, kentin sosyal yaşamı geri dönüşü zor bir bereketsizliğe itilmektedir.

Gezi parkı, eylemler süresince eşi benzeri görülmemiş bir sosyal yaşam alanına dönüşmüştür. İnsanların özgürce kullanabildikleri, tanımlayabildikleri bir mekana dönüşmüştür. Sosyal olarak da ilişkilerini ve düzenini kullanıcıların katılımıyla kurmuş ve biz mimarların karşısına, belki hep hayali kurulan masalsı kamusal alanın canlı örneği olarak çıkmıştır. Her an spontane etkinliklerin düzenlendiği, insanların özgürce fikir paylaştığı, ortak bir ekonominin döndüğü, revir, kütüphane, açık tv stüdyoları, konser alanları, mesaj duvarları, çadır alanları gibi alanlar ve kullanımlar, iç içe ve organik bir şekilde geliştirilmiştir.

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında 'yerin ruhu'nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Eylemler süresince burada ortaya çıkmış olan kamusal alan kullanımı ve sosyal yaşam, bu eylemin haklı sebeplerini tek başına ortaya koymaktadır. Taksim meydanı, açık, özgür katılımcı bir kamusal alana dönüştürülmüştür. Yerin ruhu bize bunu haykırmaktadır. Eylem süresince burada ortaya çıkmış açık kütüphane ve sahne gibi işlevlerin korunması ve bu parkın sokak ve eylem sanatı içerikli bir açık müzeye dönüştürülmesi temennimdi.

Baki Burak ACIL (Mezuniyet yılı: 2009)

Gezi Parkı direnişinin şimdiye kadar olan kısmında ne kadar parkta bulunabildiniz?

Parkin açık olduğu günlerin %70 inde ordaydım. Lakin gün boyu değil de bir kaç saat için.

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

Özelde; eşcinseller için kesişme mekanı, toplantılar bir toplaşma mekanı. Çay içme yeri.

Genelde; işgal edilen satılan kamusal alanlara bir örnek. Onun kurtarılışı üzerinden diğer alanların da kurtarılabilceği bilgisi....

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında 'yerin ruhu'nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Polis şiddetini eleştiren heykeller olabilir, tüm ikon fotolarla başlanıp diğer yapılan zulümleri canlandıran canlı hafıza heykelleri. Bellek heykelleri.

Fulya GÜR (Mezuniyet yılı: 2011)

Gezi Parkı direnişinin şimdiye kadar olan kısmında ne kadar parkta bulunabildiniz?

31 Mayıs 2013 akşamında istiklal caddesi üzerinden parka ilerlemeyi düşünmüştük fakat yapılan müdahalelerden dolayı amacımıza ulaşamadık. Sonraki günlerde ise 12 gün arayla gezi parkı içerisinde bulundum.

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

2013 İstanbul'dan bakacak olursak gezi parkı; taksim civarı için kentsel bir boşluktur. Bölgenin kalabalık dokusuna nefes aldırarak bir yapıda olduğunu unutulmamalıdır. Bir çok insan 31 Mayıs'a kadar park içinde yaşamıyor, kullanmıyor olsa bile insanların belleğinde yer edinmiştir. Yaşadığımız olaylar sonrasında gezi parkı, insanların uzun bir süredir çıkaramadığı sesine tercüman oldu diyebilirim. Fiziki yapısıyla kente kattığı somut değerlerine, simge olma özelliğini de eklemiştir.

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında 'yerin ruhu'nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Gezi parkı, yaşadığımız olaylar sonucunda insanların belleklerinde yapılan müdahalelere rağmen artık bir simge olmuştur. Öğrencilik yıllarımda çok tartıştığımız simge olma değerinin ne demek olduğunu bana yaşayarak gösteren o ağaçların dallarına dokunulmamalıdır. Bölgenin kalabalık mimari dokusuna ve yaşayan hayatına nefes aldırma devam etmelidir. Park içerisindeki biyolojik çeşitliliğe dokunulmamalıdır. Taksim meydanı ve gezi parkı arasında bana göre duvar etkisi oluşturan toplu taşıma araç durakları, daha uygun bir güzergaha taşınarak meydan ve park olarak birlikte düşünülmelidir.

Beyza ATALAY (Mezuniyet yılı: 2011)

Gezi Parkı direnişinin şimdiye kadar olan kısmında ne kadar parkta bulunabildiniz?

Hafta içi 3 ya da 4 gün mesai bitimlerinden sonra ve hafta sonları gidebilirdim genellikle.

Sizce Gezi parkının önemi nedir?

Gezi parkı her şeyden evvel kent içinde insanların nefes alabileceği bir takım doğal varlıkları da içinde barındıran kentsel bir boşluktur. İkinci olarak çevresiyle birlikte değerlendirilmesi gereken bir dönemin özelliklerini taşıyan simge değerinde bir kültür ve doğal varlıktır. Tüm kentli tarafından ortak bir kullanım alanıdır.

Gezi parkının fiziksel değerlerinin dışında 'yerin ruhu'nun korunması için sizce ne yapılabilir?

Yer, mekanın sahip olduğu enerjidir. Bu enerji çevreye ait her türlü bilgiyi –bireysel, fiziksel, kültürel, tarihsel, sosyal, ekonomik, politik - üzerinde taşımaktadır. 'Yerin ruhu' nun korunmasının da bu verilerin korunması ve sürekliliğinin sağlanmasıyla mümkün olacağı görüşündeyim.

Türk Serbest Mimarlar Derneği ve İzmir Serbest Mimarlar Derneği Taksim Gezi Duyarlılığı ve Kentsel Politikalara Yönelik Basın Açıklaması

gazeteci.tv sitesinden alınmıştır.

spothaber.com sitesinden alınmıştır.

yeniansiklopedi.com sitesinden alınmıştır.

İstanbul Gezi Parkı'nda ağaçların sökülmesine tepki olarak başlayan ve giderek bütün ülkeye yayılan çevre duyarlılığı eylemi, özünde demokratik hakların kullanılmasına yönelik kısıtlamalara ve kentlerimize yönelik keyfi uygulamalara karşı çıkışı temsil etmektedir. Mimarlar Dernekleri olarak bu süreci birçok nedenle kaygı verici buluyor, hassasiyetle izliyoruz.

Tepkinin çıkış noktasını oluşturan çarpık ve rant ekonomisini öne alan kentleşme kararları, dönüşüm adı altında meşrulaştırılmaya çalışılan plansız, duyarsız, konunun uzman ve paydaşlarını dışlayan yapılaşmalar mimarlık ve çevre ile ilgili meslek odalarının ve sivil toplum kuruluşlarının uzun süredir altını çizmeye çalıştığı kaygı verici gelişmelerdir. Yöneticiler kent ve mimarlık konusundaki tercihlerini bireysel ve ideolojik öncelikleri doğrultusunda oluşturmakta, hepimize ait yapı ve mekanların tasarlanması, yıkılması ve yeniden yapılması sürecinde konunun doğrudan muhatabı olan uzman ve kuruluşlara kulaklarını tıkamaktadır. Kent mekanının oluşumunda kaçınılmaz olarak işletilmesi gereken demokratik ve katılımcı süreçlerin yok varsayılması, askıya alınması yerleşik bir geleneğe dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Çok önemli kentsel kararlar planlama ve proje çalışmalarından bağımsız, büyük ölçeklerdeki kentsel, ekonomik, kültürel ve sosyal etkileri gözetilmeksizin anlık ve keyfi olarak oluşturulmakta, amatörce hazırlanmış görsel imajlar aracılığı ile proje gibi gösterilmeye çalışılmaktadır.

Bütün bu gelişmeler karşısında çeşitli öneri ve uyarılarda bulunan uzmanlar, akademik yapılar ve sivil toplum kuruluşları marjinal gibi gösterilmeye çalışılarak katılımcı olması gereken süreçlerin dışında bırakılmakta, yöneticiler bizler tarafından verilen yönetim yetkisini gelişmiş demokratik anlayışlarla örtüşmeyecek biçimde bireysel öncelikleri ve tercihleri için bir zemin olarak kullanmaktadır.

Gelinen noktada, herşeyden önce halkımızı mağdur eden, ülkemizdeki huzur ortamına zarar veren bu tepkilerin yatışması öncelikli dileğimizdir. Ancak bu yatışmanın yolu kentsel duyarlılık sahibi olan kişi ve kurumların demokratik olmayan biçimlerde susturulması, dışlanması, ötekileştirilmesi değil, aksine alternatif katılım mekanizmalarının işletilerek bu ses, uyarı ve tepkilere kulak verilmesinden geçmektedir. Unutulmamalı ki hepimize ait olan kent mekanı ve onun tamamlayıcı parçası olan yapılaşmalar tarihe bıraktığımız izler, varoluşumuzun temsili biçimleridir. Bu nedenle kentsel planlama ve yapılaşma süreçleri bilimsel olmayan ve bireysel tercihlerden arındırılmış biçimde, katılımcı yapılar ve uzman katkıları öne alınarak, demokratik süreçler olarak işlevselleştirilmelidir.

Türk SMD ve İzmirSMD olarak haklı ve meşru bulduğumuz bu kentsel duyarlılık hareketine ve demokratik taleplere gösterilen dayatmacı tepkiyi ve orantısız güç kullanımını kınıyor, yöneticileri demokrasi anlayışına sahip çıkmaya çağırıyoruz.

Şekil 1

#Direni-ç-MEKAN;

Gezi Parkı'nda Kamusal Mekanın Maddesel Gücünün Yeniden Canlanması

Gezi Parkı direnişi gerçek bir mimarlık ve kentsel tasarım laboratuvarı oldu hepimiz için. 1 Mayıs'ta meydana sokulmayan kitlelerin mücadelesiyle başlayan, 28 Mayıs'da yol genişletme bahanesiyle Gezi Park'taki 2 ağacın kesilmesine (zaten meydanın katılım dışı bir şekilde projelendirilerek kentlilerden koparılmasına ve tarihte çoktan yerini almış bir Topçu Kışlası'nın AVM gibi tuhaf bir işlevle yeniden canlandırılmasına, dolayısıyla kamusal alanın hukuksuzca özelleştirilmesine muhalif kentlilerce) verilen duyarlı tepkiye ve bu tepkiye karşı gösterilen orantısız şiddete uzanan çizgide yaşananlar bize, kent, mimarlık, yer, kimlik, kamusal alan, toplum, katılım, çoğulculuk, sivil itaatsizlik gibi konularda o kadar fazla sayıda konuyu ziplenmiş olarak çok kısa bir sürede sundu ki bunların hepsini kavrayıp yazıya dökmemiz oldukça zaman alacak (Şekil 1).

Öyle görünüyor ki sanal aleme, kapalı mekanlara, özellikle de AVMlerdeki yapay-steril ortama kendini kaptırdığı düşünülerek ümit kestiğimiz toplumsal tabakalar (ki buna hepimiz dahiliz) yeterli doygunluğa ulaşmışlar, ve vaktiyle ötekileştirdikleri diğer tabakaların çok daha fazla ihtiyacı olan kamusal bir alanın gaspına engel olmak üzere onlara destek olmaya karar vererek, tekrar açık alana, kamusal alana, yani kentsel alana inerek, sadece kendileri değil 'herkes' için 'kent hakkı' arama mücadelesini vermeye karar verdiler. Bu yazıda Gezi Parkı olaylarını mimari ve kentsel tasarım bilgi alanı içinden bu yönde okuyacağım, ve tahminimce bu okuma başkalarının da tehit edilebilecek neredeyse 'kesin bilgidir'. Bu kentleşme tarihimizde de önemli bir kırılma noktası olacaktır kuşkusuz...

Direnen Mekanlar

Bu direniş hareketinin siyasi ve kültürel boyutu üzerine çok görüş ifade edildi. Ayrıca Taksim Gezi parkının, dönüşümü ve tarihçesi üzerine pek çok kişi pek çok yazı yazdı, söz söyledi. Meydanın, bir mezarlıktan kışlaya oradan parka evrilen dönüşüm süreci artık herkesin malumu. Bu nedenle o kısma hiç girmeden 'direniş Mekan' olgusu üzerinden yaşananlara bakalım...

Yıllardır akademik olarak çalışıp incelediğimiz kent morfolojisi, kent sosyolojisi ve bunların arasındaki karmaşık ilişkiler ağının içinde buluverdik bir sabah kendimizi. Bir evvelki akşam geç saatlere kadar neşe içerisinde kamusal alanına sahip çıkmak üzere müzikli, danslı, kitaplı etkinlikler düzenleyen bu topluluğun, kentsel/kamusal mekan ile kurmaya başladığı yeni ilişki biçimi oldukça tehditkar bulunmuş olmalı ki *(ki bu endişenin hiç de yersiz olmadığını bugün geldiğimiz noktada çok net görüyoruz)*, biz(yeniden kente dönen)ler yanlarından ayrıldıktan sonra, ertesi sabaha karşı ağır bir müdahaleye maruz bırakılmaları üzerine hepimiz çok doğal olarak toplumsal bir refleks ile duyarlılığımızı göstermek üzere yeniden alana gittiğimizde alanın fiziksel olarak kuşatıldığını, fiziksel olarak (yani polis barikatlarıyla) çevrelenerek yeniden tanımlandığını ve sahiplenildiğini, üstelik erkin güvenlik kuvvetlerince savunulmak

Doç.Dr. Murat ÇETİN

Kadir Has Üniversitesi
Sanat ve Tasarım Fakültesi
Mimarlık ve Çevre
Tasarımı Bölümü

Şekil 2

Şekil 3

Şekil 4

Şekil 5

üzere bir düzen kurulduğunu gördük (Şekil 2.). Bu aşırı tepki aslında, erkin, kent aktörlerinin katılımı olmaksızın kentsel mekanı istediği gibi düzenleme serbestisine kentlilerin artık izin vermeyeceklerine dair küçük (gibi görünen) belirtilerin daha büyümeden bir an önce yok edilmesine yönelik bir tepkisiydi. Ancak, bu belirtiler belli ki yıllardır uygulanan neo-liberal kentleşme politikaları sonucunda içten içe çok büyümüşü ve bu aşırı tepki ile bile bastırılacak düzeyin çok üstündeydi.

Mimarlık tarihçisi Profesör Dr. Uğur Tanyeli'nin de Tarih Vakfı'nın Gezi Park eylemleri hakkında yaptığı basın açıklaması sırasında işaret ettiği gibi, belki de ilk kez mimari mekan üzerinden bir siyasal isyan hareketine tanık oluyorduk hepimiz. Kamusal alanın, haksız ve usulsüzce özel alana devri girişimine duyulan kitlesel bir tepki, mekana ve onun elinden alınmasına dair direncini, yine mekansal araç ve yöntemlerle gösterdi. Çok ilkel düzeyde, neredeyse ortaçağ savaşlarını andırıcasına, mekanın üzerinde kimin duracağına, güç göstereceğine ve sahipleneceğine dair bir mücadelenin başladığını görüyorduk. Stratejik olarak *mekan* üzerinden yürütülen bu savaşım (*kelime burada özellikle göğüs göğüse çatışma anlamıyla kullanılmaktadır*), mücadeleye konu olan bu kamusal mekanın, bu kentsel boşluğun, bir güvenlik güçleri, bir halk tarafından, fiziki olarak ele geçirilmesi ve sırayla karşılıklı işgali biçiminde tezahür ediyordu (Şekil 3.).

Post-modern dönemin atmosferine gayet uygun olarak, sosyal medyada, dijital ortamda ve sanal biçimde başlayan bir direniş, birdenbire oldukça somutlaşmış, fizikselleşmiş ve arkaik hatta ilkel bir görünüm alıyor ve çok temel bir toprak mücadelesi haline dönüşüyordu (Şekil 4.), hem de 21. yüzyılda ve İstanbul gibi bir kentin tam da göbeğinde...

Post-modernite'ye değinmişken şunu da vurgulamak gerekir; uzun süredir asal değerini yitiren *mekan* tekrar maddesel değerini geri kazanıyordu. Chicago Illinois Üniversitesi Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi Esra Akcan, Gezi Parkı olaylarıyla ilgili olarak birlikte yerinde yaptığımız gözlemlerden sonra 'sosyal medyada' şunu ifade ediyordu; "bu direniş dijital ve fiziksel mekanın birbiriyle çelişen değil, birbirini destekleyen mecralar olarak kullanıldıklarında daha etkin olduklarını gösterdi. Ulaşılabilir, yürünebilir, toplanılabilir şehir merkezi, ve o şehir merkezinde kalabalık, görünür olmak halen önemli". Gerçekten de olaylar sırası ve sonrasında bu bölgeye ulaşımı engellemek üzere tüm otobüs, minibüs, metro, vapur, ve otoyolların kapatılması bunun en güzel göstergesiydi (Şekil 5.). Dolayısıyla mekan, artagelen imge

değerinin yanında giderek gölgede kalmış olan fiziki değerini yeniden kazanmıştı. Bu imgelerin değerinin azaldığı anlamına gelmiyordu kuşkusuz. Çünkü bu direniş (özellikle de sosyal medya aracılığıyla sanal alemde) bir imgeler patlaması da sergiliyordu. Yine Esra Akcan, bu sosyal medya paylaşımlarının birinde şunu işaret ediyordu ki bence çok önemli; "Gezi direnişi, Guy Debord'un gösteri toplumu kuramının sosyal medya dünyasında geçerliliğini pek korumadığını gösterdi. Mecra bir merkezin değil, tüm toplumun elinde olduğu sürece, yayımlanan imgeler yabancılaşmayı değil katılımı destekliyor. Ne kadar çok imge dolaşırsa, o kadar iyi".

Post-modernizm bağlamında, Gezi Park direnişi bizlere mekanın ne kadar karmaşık örüntülerden oluşan (*rizomatik*) bir yapısı olduğunu, basit tanımlamalarla anlaşılıp, çözilemeyeceğini, ve daha da önemlisi yönetilemeyeceğini açıkça gösterdi. Sadece kolluk gücüyle hakim olunmaya çalışılan bir kamusal parkın çeşitli örüntülerle şu an İstanbul'un 40 küsur parkında yeniden canlanması bunun en belirgin göstergesidir.

Başta da değindiğim gibi, Gezi Parkı direnişi etap etap mekansal bir seyir izlemiştir. Mekanın fiziksel olarak ele geçirilmesi ve (çadırlar ve hafif yapılar aracılığıyla) fiziksel olarak dönüştürülmesiyle başlayan mücadele, kuvvet kullanımıyla aynı mekana güvenlik güçlerinin yerleşip, belediye işçileriyle mekanın (park ve bahçeler müdürlüğünün peyzaj anlayışı ile) sembolik olarak yeniden çiçeklendirilmesiyle sonuçlanmıştır. Ancak ne yazık ki, çevresi yine polis kordonuyla çevrilererek insansız bir şekilde muhafaza edilmiştir ki bu da kent yönetiminin mekan algısının insandan ve bu ikisinin örüntülerinden oluştuğunu kavramaktan uzak olduğunu yine mekansal somut bir yansımasıdır. Ayrıca iktidarı elinde bulunduran erkin bu güçlü direnişe bir başka meydan aracılığıyla cevap vermeye ve kendini böyle savunmaya çalışması da bu mücadelenin ne kadar mekansal bir düzlemde seyrettiğinin kanıtlarındandır bence.

Kentsel-Mimari Mekanın Kentli Tarafından Yeniden-Üretilmesi

Bu mekan direnişçilerin eline geçtiği süre zarfında, gerçekten de 'sosyolojik' bir fenomen olarak karşımıza çıkmıştır. Sanatsal üretimiyle, yaratıcı dehasıyla bu fenomen, Lefebvre'in mekanı toplumsal bir üretim olarak açıklamasının somut bir örneği haline geldi. Direnişçiler tarafından ele geçirildiği günlerde park bir kentsel mekan olarak çok aktörlülüğün, çok kültürlülüğün en güzel örneklerini vermekle kalmadı, komünal düzene sahip bir micro-yaşam 'ın hayata geçmesini

Şekil 6

Şekil 7

sağladı. Belki belediyenin dahi bugüne dek sağlayamadığı düzeyde bir temizlik ve çöp toplama hizmetinin sağlandığını, tarihte ancak vakıflarda örneğini gördüğümüz bir yemek dağıtım düzeninin kurulduğunu gözledik. Gönüllü doktorlarla, bağışlanan ilaç ve araç gereçlerle yaralılar ve zarar görenler için revir hizmetinin sağlandığını, yine gönüllü avukatların adli vakalarda yardım sunduğunu gördük. Gezi park içinde çok sayıda kütüphanenin kurulduğunu ve buralara kitap bağışı yağdığına tanık olmakla kalmadık, Gezi park'ın kendi yayınlarını (ki Gezi Postası adlı bülten bunlardan biridir) ürettiğini de gördük. Ayrıca bunların her mücadeleden sonra yıkılsa bile çabucak yeniden üretildiğini de izledik. Dolayısıyla, sosyal devletin temel servis alanları olan ücretsiz eğitim, sağlık ve adalet hizmetlerinin burada kendiliğinden oluştuğunu söylemek pek de yanlış olmaz. Bu kendiliğinden oluşum, yine antik dönem şehir devletlerinin yerel işleme modellerini andırıyor bana.

Kentsel ve Mimari Bir Deney Alanı Olarak Taksim Meydanı ve Gezi Park

Dolayısıyla yaklaşık üç haftalık bir süreçte neredeyse tüm kentsel kuramların gözler önüne serildiği bir mimarlık dersine dönüşen bu Gezi park deneyimi, çok önemlidir ve öğreticidir. Bu nedenledir ki yakın gelecekte 21 günlük gezi park deneyimi biz kent bilimcilerince mutlaka çalışılmalıdır. Özellikle de, insan bedeni ve hareketleriyle biçimlenen örüntüsel yapısı, her gün artan çadırlarla yeniden sorunsuz biçimde yeniden kendiliğinden organize olan kamusal mekandaki bu yeni oluşan dinamikler daha 'esnek ve değişken' bir kent planlamasına yönelik olarak çok iyi incelenmelidir (Şekil 6.). Bu kentsel alan içinde oluşan kentsel mekan ağı (konaklama çadırları, ortak hizmet çadırları, bunlara ait 'esnek' zonlamalar, aşevleri, revirler, serbest kürsüler, ihtiyaç duvarları, bu alanların aralarında oluşan ana ve tali, ancak 'değişken' dolaşım arterleri, toplanma alanları, grupların geçitleri, sloganları ve selamlanmalarıyla gerçekleşen kentsel gündelik pratikler, festival ve ritüeller, vs.) sadece bilindik kent kuramlarıyla değil, yeni üreteceğimiz kavramlarla açıklanacaktır. Kendi dinamiklerini, sorun ve çözümlerini hiçbir otorite unsuru olmadan kendi bünyesinden organik (*self-organizing*) bir biçimde üreten, kendini dönüştüren bir organizma, gelecek kent yönetimleri için yeni modellerin işaretlerini vermiştir. Umarım bunu kent bilimcileri ve kent yöneticileri doğru okuyacaklardır.

Güç ve mekan ilişkileri penceresinden bakıldığında, muktedirin konvansiyonel araçlarla mekan üzerinde hakimiyet kurması kalıcı bir nitelik taşıyamayacaktır ve çağdaş araç ve örüntüler kentsel alanın kamusal mekana dönüşmesini sağlayacaktır. Nitekim, tüm bu bu olağan karmaşadan (ve dolayısıyla mekansal ve yaşamsal zenginlikten) güç kullanılarak arındırılan bu kentsel mekan, sosyal içeriğinden arınmış (ancak yaşam ile doldurulmayı sabırsızlıkla bekleyen) bir boşluğa dö-

nüştürülmüştür. Her ne kadar şu an dünyanın ilk 'insansız kent parkı' olarak muhafaza edilmeye çalışılıyorsa da (Şekil 7.), akışkan insan malzemesi mecrasını bulacak, bu hazneye yeniden dolacak ve orada bu yeni mikro-yaşamı yeniden oluşturacaktır.

DİREN-i-YORUM

Kamusal alanın kamu tarafından kullanımı Türkiye'de hep sorunlu olagelmıştır. Bu nedenle, kent yönetimleri kamu adına ne yapılması gerektiğine karar verir, uygular, sonra da kentlinin nasıl davranması gerektiğini, nerede oturup nerede kalkması, nerede çimlere basmaması gerektiğini, onlara dikte ederdi. Gezi Park direnişi kentlinin kamusal alanda nasıl yaşaması gerektiğinin, kamusal alanın onlar adına ne yapılması gerektiğinin muktedirler tarafından kendisine söylenmesinden bıktığını, o parkta muhteşem bir yaşam biçimini oluşturarak gösterdi. Gezi parkından sıçrayan bir kıvılcım ile kentlinin tüm parklarına (ve hatta bütün illerin parklarına, meydanlarına, sokaklarına) yayılmış, ve binlerce yıl önce demokrasi fikrinin nüvesini oluşturan (ki bu nedenle de kentsel mekan tipolojisinin temel öğelerinden biri olarak hep atıfta bulunulan) Roma kent *forum*ları bugün Bizans'ın o katman katman tortulanmış kentsel boşluklarında yeniden doğmaktadır. Bunca yıldır, öğrencilikten pratiğe her aşamada, her yerde, tüm kentsel tasarım projelerinde ve peyzaj projelerinde, neredeyse içgüdüsel olarak, veya el alışkanlığıyla yerleştirilen koskoca ve ne işe yarayacağı belirsiz anfi tiyatrolar, yıllarca bomboş durduktan sonra bugün, her gece 21.00'de doluyor. Moderatörler serbest kürsüde konuşmak isteyenlere anfinin odağını gösterip "buradan ses daha iyi yankılanıyor" diyor. Meğerse o tuhaf, mimarca güdü bugünleri bekliyormuş. Galiba ilk kez kamu, kamusal alanıyla buluşuyor ve bütünleşiyor. Belki de bu yüzden son anma toplantısında, Taksim meydanındaki son müdahaleden önce, megafonlardan 'halka' yapılan şu ilginç uyarı anons yükseliyordu; "halka açık alanı işgal ediyorsunuz... hemen dağılın...!". Evet, kamusal alanda kamuya alışık olmayan bir toplumsallığın kentsel mekanla ilişkisi de sorunlu idi bugüne dek.

Uğur Tanyeli mekanın toplumsallığın ta kendisi olduğunu söyler hep. Bu direniş de siyasi ve sosyolojik bir devrimin öncülü olduğu kadar (ve aslında tam da sosyolojik bir olgu olduğundan) mekansal bir devrimin de habercisidir. Sadece tarihsel politik anlam ve anılarla yüklü Taksim meydanı değil, Haydarpaşa, Emek Sineması, Beşiktaş iskelesi, Galata limanı gibi, kamusal mekanın yitimine yol açabilecek girişimlerde de yansımalarını göstermiş ve gösterecektir. Bu olaylar siyasi açılımlarının yanı sıra mimarlık ve kent bilimi üzerinden bakıldığında bize şunu göstermiştir ki yeni kuşaklar artık kentsel mekanlarına sahiptir. Tam da bu yüzden, ne kent yöneticileri ve plancıları, ne mimarlar, ne de akademisyenler artık kamusal alan üzerine istedikleri gibi konuşup davranamayacaklar, sokağın, meydanın ve parkların sesini dinlemek durumunda kalacaklardır.

Tarih Vakfı Toplantısında Taksim-Gezi Konuşması

Gezi olaylarını değerlendirmek için önce şöyle bir saptama yaparak konuşmaya başlamamda yarar var: Dünya tarihinde ilk kez mimarlık aracılığıyla siyasal içerikli itirazlar dile getiren bir toplumsal hareket görüyorum ben. Dünya tarihinde ilk kez birileri mimarlık dolayımıyla, ama mimarlığı, fiziksel çevreyi aşan ölçekte itiraz, hatta isyan ediyorlar. Bunu dikkatlice yorumlamak gerekir. Kuşkusuz mekan, mimarlık ve kent bizatihi toplumsallık ve kaçınılmaz olarak da siyasallık demektir. Böyle bakarsak, fiziksel çevreden konuşmak, fiziksel çevre üretmek, fiziksel çevreyi dönüştürmek vs. daima siyasaldır. Ancak, kestirme bir Lefebvre merkezli analiz yapmayayım. Toplumbilimci değil, mimarlık tarihçisiyim.

Taksim-Gezi’de şununla karşılaştık: İktidar dayatmalarını ne kadar belirgin biçimde mimarlık aracılığıyla, kent planlaması aracılığıyla yapıyorsa, itirazlar ve hatta isyanlar da aynı oranda mimarlık, kent planlaması aracılığıyla olur. Bundan daha olağan bir durum bence yok. Türkiye şimdi öyle bir noktaya geldi ki, Georg Simmel’in “Kentler toplumsallığı da bulunan fiziksellik değil, olsa olsa fiziksel tezahürleri de olan toplumsallıktır” biçiminde dile getirdiği meselenin bir somut dışavurumu görülüyor. Ama ilk bakışta, Gezi örneğinde o Simmel argümanı sanki altüst edilmiş gibi. Simmel, yaklaşık olarak, “kent toplumsallıktan başka bir şey değildir” demişken, şimdi Taksim’de gördüğümüz, neredeyse toplumsallığın ikincil önemde olduğu bir hal. Toplumsallık sanki fizikselliği izliyor. Toplumsal protesto, fiziksel çevrede sonuç-ürünleri apaçık hale gelen iktidar hoyratlığının yarattığı rahatsızlığın gerisine yerleşiyor. Bunu, ortamda Gezi olaylarına kadar çok belirgin olan iktidarı eleştirme korkusuyla açıklamak belki mümkün. Medyada ve genelde kamusal alanda muhalif söz söyleme imkanı güçlü bir korku psikozuyla uzun zamandır engellenmiş olduğu için, protestolar ilk evrede fiziksel çevrede yapılan ve yanlışlığı saçmalama boyutunda olan bir girişimi hedef alarak başladı. Bunu nereden anlıyoruz? Şuradan: Kavga, başlangıçta belirli bir mekan için, mekanın tanımladığı araçlarla, o mekanda veriliyor; ancak ardından iki alışılmadık şey oluyor ve hem kavganın ölçeği ülkeye yayılıyor -Gezi’yi görmek bir yana duymamış olanlar bile o kavgaya katılıyor- hem de protesto başlıkları fiziksel çevreye ilişkin kaygıları aşıyor. Kısa sürede Başbakan’ın otoriter eğilimleri, AKP’nin antidemokratik yönelimleri, yandaşlarını kamusal alanın tümüne egemen kılma etkinlikleri, en küçük eleştiri sahibini bile “bunlar” diyerek ötekileştirme tavrı ve giderek o zamana kadar sözü edilmeyen yönetsel beceriksizlikleri de protesto menziline alınıyor. Hani neredeyse, tüm bunlara neden olduğu için, Taksim-Gezi’de AVM-kışla yapmaya, park yok etmeye kalkışan hükümeti teşekkür edeceğim. Kendi antidemokratik yönelimlerini bu kadar hızlı biçimde açığa döküp, artık korkutamaz hale gelmeyi başarabilmek dünyada ilk kez Türkiye’de bir hükümete nasip oldu. Kutlarım. Postmodern dünya belki de budur.

Taksim-Gezi ve mimarlık özelinde yapılan hükümet yanlışları üzerine söyleyebileceklerimi söylemeye gerek var mı emin değilim. O kışlanın yeniden yapılması talebi tartışılmayacak kadar saçma olduğu için, bunun varetmediği tuzağa düşmek suretiyle kışla yapılsın mı yapılmassın mı itişmesine girmeyi doğrusu anlamlı bile bulmuyorum. Bu geçmiş ihyaya etme isteği tartışılmayacak kadar saçma bir talep. Yaklaşık 70 yıl önce şu ya da bu nedenle ortadan kaldırılmış ikincil önemde bir binayı, ondan daha önemli olduğu üzerinde çoğu mimarlık tarihçisinin, mimarın, şehircinin ve toplumun önemli kesiminin uzlaşabileceği bir park alanını yok etmek suretiyle yeniden yapacağım demeyi hiçbir mantıkla açıklayamayız.

Başka bir açıdan da bir itirazda bulunmak istiyorum. Bu yeniden inşa etme talebinin ideolojik gerekçeleri olduğunu söylemek burada yapılmak istenen girişime iltifat etmektir. “İdeoloji” sözcüğünün kökeninde “idea” sözcüğü var, “fikir” anlamına geliyor. Gezi yıkımı ve kışla yapımı girişiminde fikrin ancak “z”ini bulabilirsiniz. “Fikir” sözcüğü “z” ile yazılmıyor bildiğiniz gibi. Yani, kışla için dile getirilen “ihya” talebinde herhangi bir ideolojik yön yok. Girişim ideolojik içerikli olsaydı, oryantalist üslupta bir kışlayı yeniden yapmak için çabalayan İslamcı bir iktidar görmezdik. Benim bildiğim kadarıyla, genel olarak İslami eğilimleri güçlü olan gruplar oryantalizmden nefret ederler. Yeniden yapılmak istenen kışla oryantalist bir yapıydı. Anlamı şu: Batılı gözle Doğu’yu görmek ve tarif etmek olarak nitelendirilecek “ötekileştirici”, egemenlik kurucu bakış açısının bir ürünüydü. Buna iktidar çevresinde niye bu kadar hevesle angaje olunduğunu, yapının niye bu kadar çok yeniden inşa edilmek istendiğini anlamaktan acizim. Böyle bir mantıkla bakılırsa, biraz daha zorlamak suretiyle, bütün oryantalist literatürün bu bakış açısıyla onaylanmasının ve kabul görmesinin kaçınılmaz olduğunu söylemek isterim. Şayet aynı mantığı uygulamak ve devam etmek söz konusuysa, Araplar’ı, Türkler’i, İranlılar’ı ve genelde İslam’ı anlatmak için üretilmiş tüm bir aşağılayıcı oryantalist birikimi onaylamanın hiçbir mahzuru yok demektir. Kışlayı yeniden yapmak isteyenler bunu kabul ediyorlarsa, söyleyecek bir sözüm yok. Çok vahim bir şekilde kendileriyle çelişiyorlar, ama bu da artık olağan durumları gibi gözüküyor.

Başka bir açıdan da burada dile getirilmesi gereken problemler var, söylemeden geçmek istemem: Karar verme süreçlerinin bu kadar antidemokratik ve paradoksal olarak da çocuksu hale geldiği bir yerde mimarlık başka bir nedenle de protesto konusu olur. Şöyle bir karar verme, projelendirme sürecini yeryüzünün başka bir yerinde duyan, bilen varsa lütfen açıklasın: Önce “kışlayı yeniden yapmak istiyoruz” diye yola çıkılıyor, sonra “AVM de olabilir”, “rezidans da olabilir”, “şehir müzesi de olabilir” diye devam ediliyor. Bunlar yetmiyor, “AKM’yi de yıka-çağız”, “cami de yapacağız” diye argümanlar üretiliyor aynı kişi tarafından. Dünyada böyle bir karar verici otorite, böyle bir projelendirme süreci var mı? Ne ve nasıl yapmak istediğinize önce bir karar verirsiniz. O karar için mutabakat ararsınız. İkna edersiniz. Yani tüm yandaşlarınızı ve muhaliflerinizi dikkate alırsınız. Evinize yeni bir koltuk takımı almıyorsunuz; ülkenin en önemli, en fazla anı barındıran, acılara mekan olmuş, en göz önündeki meydanını dönüştürmeye kalkıyorsunuz. Böyle bir naif hoyratlığı anlayamıyorum. Bunun gerisinde herhangi bir ideolojik arkaplan ve beceriksizlik ile katı inattan daha karmaşık bir güdü olduğu kanısında değilim. Bu girişim, çok ciddi ve apaçık olan totaliter eğilimleri dışavurma ve mekan aracılığıyla dayatmada bulunma etkinliğinden ibaret. Başka bir açıklamasını bulamadığım bir durum.

Mimari Korumada 'Değerler' Sorunsalı ve Gezi Parkı

Kültürel miras politiktir. Kültürel mirasın politik tartışmaların merkezinde konumlanması, bu yapı ya da alanların bazı özelliklerinden ileri gelir:

1. Kültürel mirasın ekonomik değeri vardır. Çoğu durumda, kültürel miras özellikleri taşıyan yapı veya alanlar, şehir merkezlerinde veya doğal güzelliklerle ilişkili önemli konumlarda yer alır, yüksek rant baskısı altında bulunurlar.
2. Kültürel miras 'kimlik' verir. Belirli bir kültürün izlerini taşıdığı kadar, onu sahiplenilen başka bir kültürün de imajı haline dönüşebilir.
3. Kültürel miras olarak tescillenen yapı ve alanlar, çoğu durumda dönüşüme açık, genellikle eski işlevini yitirmiş ve yeni bir işlevle kullanılmaya hazır durumdadır.
4. Kültürel miras mekan sağlar, mekan politikanın mücadele alanlarından biridir. Politikanın yayılmak ve yükselmek için mekana ihtiyacı vardır.

Kültürel mirasın 'politikliği'ne ilişkin bu önermeler gözönüne alındığında, yönetici gücün kültürel mirası dönüştürmek, sahiplenmek veya (aslında olmaması gereken şekilde) yoketmek hevesi belli nedenlere bağlanabilir.

Çağdaş koruma yaklaşımında, kültürel mirasın korunması için, analiz, değerlendirme ve karar verme (projelendirme) süreçleri gerçekleştirilir. Bu süreçlerden 'karar verme' politik olduğu kadar, diğer ikisi de politik duruşa göre farklılıklar gösterebilir, yine de biz burda 'analiz' aşamasını politikleşme sürecinin dışında tutalım ve 'objektif' bir çalışma olarak görelim; 'analiz'in objektif olamayacağı konusunu başka bir yazıda tartışalım.

Değerlendirme, tanımı gereği değerlere ve değerlendirene bağlıdır ve politik bir süreçtir. Çağdaş koruma yaklaşımında bu sorunsalın aşılması için 'katılımcılık' öngören bir değerlendirme süreci öne çıkmıştır. Korumada sosyal yapının dikkate alınması konusu, tarihi dokunun dönüşümünde, mümkün olduğunca 'sosyal yapıda çok büyük bir değişikliğe sebep olmamayı'¹ salık veren 1975 Amsterdam Bildirisi ile ilk defa gündeme gelmiştir. Aynı bildiriye göre tarihi yapı ve çevrelerin değerlerini anlatmak için gençler ve kullanıcılar için eğitim programları düzenlenmelidir. Bugün ise, çağdaş koruma yaklaşımında, 'değerler'i öğretmek kadar, 'değerler'i sormak, yani katılımcılık da gündemdedir. Mason, Silberman ve Greene'in çalışmaları²; 'değer-merkezli koruma yaklaşımı'nı tartışan, katılımcılığı sağlamak için geliştirilen yöntemlere örnek olarak verilebilir. Bu çalışmalara göre, bir kültürel varlık korunurken, 'koruma paydaşları' (*stakeholders*) belirlenir ve bu paydaşlara göre alanın değerleri ortaya çıkarılır. Koruma kararlarını verirken bu oluşturulan değer havuzu korunacak şekilde bir vizyon ve kararlar oluşturulur.

'Katılımcılık' için geliştirilen yöntemler, son yıllarda gündemde olan 'soylulaştırmaya' (*gentrification*), yani bir alanda uygulanan koruma projesinin ardından tüm sosyal yapının değişmesine karşı da etkili olabilecek yöntemlerdir. Koruma paydaşları arasında bulunan kullanıcıların görüşlerinin dikkate alınması, doğal olarak koruma projesinin kullanıcıları yerinden etmesini engeller.

Mimari koruma disipliniinde korunmaya değer görülen her bir yapı veya alan kendine has, başka bir 'durum'dur. Benzer şekilde, koruma disiplini açısından Gezi Parkı da kendine has bir 'durum'dur. Öncelikle 'kültürel miras' olduğunu belirtmek gerek: Anı değeri, kentsel mekan olarak değeri, yeşil alan olarak değeri, tarihi değeri, Henri Prost tarafından tasarlanmış olması ve 31 Mayıs 2013 tarihinde başlayan süreç ile beraber güçlenen sembolik değeri dolayısıyla Gezi Parkı, korunması gereken bir kültür varlığıdır. Gezi Parkı, Topçu Kışlası'nın yeniden inşası sözkonusu olduğunda karşı karşıya kaldığı yokolma tehdidi dolayısıyla kentliler tarafından savunulmuş ve Park'ın yokedilmesi engellenmiştir. Yasal olarak parkın sözedililen şekilde değiştirilmesi zaten mümkün olmadığından, Taksim Gezi Parkı Yayalaştırma Projesi, İstanbul 1. İdare Mahkemesi'nin 2013/1084 sayılı kararı ile iptal edilmiştir³.

Gezi Parkı örneğinde, kültürel miras paydaşları arasındaki bir çatışma, somut anlamda bir çatışmaya dönmüştür. Koruma disiplininin buradan çıkarabileceği birkaç yönetsel sonuç olabilir:

1. Değerler konusunda paydaşlar arasında bir uzlaşmazlık olduğunda, 'minimum müdahale'ye yakın taraf gözönüne alınmalıdır.
2. Paydaşlara tartışabilecekleri ortamlar sunulmalı, karar süreci aceleye getirilmemelidir.
3. Koruma sürecinde paydaşlar arasında kurulan bağlar ve iletişim, kültür varlığına yeni değerler katabilir ve dönüşümüne katkıda bulunabilir.
4. Koruma çok disiplinli ve çok ortaklı, demokratik olarak sürdürülmesi gereken bir süreçtir.
5. Koruma müdahalesinin ardından, alanın ruhunu sürdürmesine katkıda bulunacak bir alan yönetimi uygulanması gerekmektedir.

Yukarıda, mimari koruma disiplini ve Gezi Parkı Direnişi'nin kesişiminden çıkarılan ilkeler, çağdaş koruma yaklaşımı içinde farklı şekillerde ifadesini bulmuştur. Burada önemli olan tüm paydaşların kültür varlığına atfettikleri değerleri koruyabilecek yaklaşımları uygulamaya geçirebilecek yasal, yönetsel zemini oluşturmak ve tüm kentsel dönüşüm ve koruma projelerinde korunacak olan değerlerin demokratik olarak belirlenmesini sağlayacak yöntemleri uygulamaktır.

1 "The rehabilitation of old areas should be conceived and carried out in such a way as to ensure that, where possible, this does not necessitate a major change in the social composition of the residents, all sections of society should share in the benefits of restoration financed by public funds." ICOMOS, The Declaration of Amsterdam, Congress on the European Architectural Heritage, 1975.

2 Mason, Randall. "Theoretical and practical arguments for values-centered preservation." CRM: The Journal of Heritage Stewardship 3/2 (Summer 2006): 21-48. Silberman, Neil. "Rethinking the role of heritage interpretation in the 21st century." The George Wright Forum Vol. 23, No: 1: 28-33, 2006. Greene, Joseph A. "Preserving which past for whose future? The dilemma of Cultural Resource Management in Case Studies from Tunisia, Cyprus and Jordan." Conservation and Management of Archaeological Sites Vol. 3: 43-60. 1999.

3 http://www.mimarist.org/images/pdf/ler/gezi_karar.pdf

Cihat Fındıkoğlu (1929 - 2013)

MÜTEVAZİ BİR YILDIZ DAHA KAYDI

Aslı Özbay

İki senedir iyi değildi... Hareket etmeye mecali kalmamış, gözlerindeki pırıltı sönmüş, yatağa bağlanmıştı. “Cihat Amca” için kabul edilebilir bir durum değildi bu, kim bilir ne çok üzülyordu haline. Huzura kavuştuğunu düşünmek rahatlatıyor...

Mimarlık ortamı Cihat Fındıkoğlu ile birlikte, artık sayıları iyice azalan mimar-plancı üyelerinden birini daha kaybetti. 60'larda Türkiye'nin güzel kentleri için ilk gelişim planlarını hazırlayan, “planlama” yaklaşımının ülkeyi doğru geliştireceğine inanan, ama yıllar içinde yaptıklarının çöpe atıldığını tekrar tekrar yaşayarak hayal kırıklıklarıyla baş etmeye çalışan mimar kuşaktandı.

Çok tutkulu, çok meraklı, çok çalışkandı. Mesleğini, dostlarını, sanatı çok sevdi. Kendini müzikle, resimle, heykelle motive etti.

Değerli bir birikim daha, doğru dürüst kayıt altına alınamadan ellerimizin arasından kayıp gidiyordu: Onu bu kadar uzun zamandır tanıyıp, sevip, sohbetlerimizden hiçbirini kaydetmemiş olduğuma hep üzüleceğim... Mimarlık dünyasının farkına vardığım zamandan bu yana, dostluğu, tutkusu ve enerjisiyle aşıladığı meslek ve yaşam sevgisi için O'na hep müteşekkir kalacağım.

Cihat Fındıkoğlu

1949-1954 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yüksek Mimarlık Bölümü

1954-1959 İstanbul Belediyesi Planlama Bürosu (Prof. Hans Hogg ile)

1959-1963 Freiherr Von Branca Mimarlık Ofisi-Münih

1963-1968 Pentti Ahola Şehir Planlama Ofisi-Helsinki

1968-1972 İller Bankası-Şehir Planlama Müdürü

1972-1975 Simitaş A.Ş.-Merter Proje Müdürü

1975-1977 İstanbul Metropolitan Planlama Bürosu Baş Uzman

1978-1989 Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Öğretim Görevlisi

1981- İNPO A.Ş. Kurucu ortağı

01

02

03

EKİNCİ ve ERBUĞ ORTAKLIĞINDAN ŞİŞECAM KOMPLEKSLERİ

Boran Ekinci, Sinan Erbuğ

Boran Ekinci ve Sinan Erbuğ ortaklığı ile projelendirilen Şişecam projeleri içerisinde yönetim binası, ar-ge merkezi, Polatlı yönetim binası ve TGR yönetim binası bulunmaktadır.

Gebze/Kocaeli, 6.500 m², 2 laboratuvar-ofis katı ve 1 teknik hacim katından oluşan Şişecam Ar-Ge Merkezi, tamamen yeşil çatısıyla birlikte içinde bulunduğu doğal çevreyle uyum sağlar. En üstteki teknik hacmin çatısında yer alan fotovoltaik paneller ve binanın tüm cephesinde devam eden düşey cam güneş kırıcılar, binanın çevre dostu olması ve Leed sertifikasına aday gösterilmesi hedeflenerek yapılmıştır.

Şişecam Otocam Yönetim Binasında tabii zemin yoldan daha düşük olduğu için yapı ayaklarla yuvarı alınmıştır. Yönetim ile giriş kontrol üniteleri ve otoparkın aksiyel olarak yerleştiği silsilede ayakların altında kalan alan da otopark olarak değerlendirilmiştir. Üstte kalan yönetim yapısı şeffaf ve sade bir yapı olarak tasarlanmıştır. Çift cephenin ışık ve gölge kontrolüne, iklimatik kurguya olumlu etki sağladığı yapıda, çatıda oluşturulan geniş ışıklıklarla aydınlanmaya ayrıca katkı sağlanmıştır.

01 Şişecam Otocam Yönetim Binası

Rusya, Alabuga

Proje Müellifi: Boran Ekinci Mimarlık - Erbuğ Mimarlık

Tasarım: Boran Ekinci, Sinan Erbuğ

Proje Ekibi: Neslihan Şen (Erbuğ Mimarlık),

Yasemin İskenderoğlu (Erbuğ Mimarlık), Fatma

Bilgen Şalap (Erbuğ Mimarlık)

Statik: Nodus Mühendislik

Elektrik: Geo Elektrik Mühendislik

Mekanik: Genel Mühendislik

Görseller: Artı Eksi Sıfır Mimarlık

Yüklenici Firma: T. Şişe Ve Cam Fabrikaları A.Ş.

Proje Tasarım Tarihi: Kasım-2012

İnşaat Alanı: 3.000 m²

ÖZGÜN BİR KENTSEL DOKU YARATMAK...

Enis Öncüoğlu, Önder Kaya, Cem Altınöz

Yurtiçi ve yurtdışında bit çok projeye imza atan Öncüoğlu + ACP mimarlık ofisi, yeni projeleri ile masaüstü bölümünde karşımızda.

İlbank Merkez Binası İstanbul İli'nin gelişmekte olan ilçesi Ataşehir'de bulunmaktadır. İlbank A.Ş. İstanbul Bölge Müdürlüğü'nün ihtiyaçları doğrultusunda tasarlanan binanın; ofis bölümü, sosyal tesis ve misafirhane kısımlarından oluşması planlanmıştır. Proje alanı konum itibarıyla yüksek yapılaşmanın hızla devam ettiği ve yüksek yoğunlukta alçak/orta yüksek yapı dokusu arasında kalmaktadır. Bu sebeple kitle tasarımında, bulunduğu kentsel doku içerisine yabancılaşma-

dan uyum sağlayan yalın bir yaklaşım benimsenmiştir. Yapı ana hatları ile; üç lineer kol üzerinde kurgulanmıştır. Modüler düzen içerisinde olması öngörülen ofisler lineer kollar içerisinde yer alırken, ortak alanlar ve boşluklar ise kolların bir araya gelişlerinde oluşturdukları kesişim noktalarındaki farklı geometriye sahip bölgelerde konumlandırılmıştır. Teraslar çatı bahçeleri olarak tasarlanmış ve atrium boşluklarında bina içerisine de devam ettirilerek yeşilin devamlılığı sağlanmıştır. Bu projenin amacı çevresine duyarlı, kitle organizasyonu yönlenmesi, iç ve dış mekan tanımlarıyla bir kamu binası olarak özel sektörde bile örnek teşkil edebilecek niteliklere sahip bir yapı tasarlamaktır. Ayrıca doğal havalandırma ve çatı bahçeleri kullanımıyla işletme maliyetleri minimize edilmiş ve çalışanların daha sağlıklı ve daha verimli çalışabilecekleri ofis mekanları yaratılmıştır.

02 İLBANK Merkez Binası - İstanbul

Proje Müellifi: Enis Öncüoğlu, Önder Kaya,

Cem Altınöz

Tasarım Ekibi: Enis Öncüoğlu, Önder Kaya,

Cem Altınöz

Proje Koordinatörü: Özge Selen Duran

Proje Yöneticisi: Özge Özden

Proje Ekibi: Evrim Kale, Dilek Vergin

Servisler: Konsept, Avan proje, uygulama projesi

Statik ve Altyapı: Nodus Mühendislik

Mekanik: METTA Mühendislik

Elektrik: EMT Elektrik

İşveren: İLBANK A.Ş.

Projenin Alınış Yöntemi: Avan Proje Yarışması

Proje Yılı: 2012

İnşaat Alanı: 16.000 m²

KAMUSAL YAPININ, KAMUYA BIRAKTIĞI BİR SAHNE...

Burak Peri

Özellikle sağlık projelerinden tanıdığımız Mavi-peri Mimarlık, masaüstümüzde hızlı ren gar ve istasyon projesi ile karşımızda. Yüksek hızlı tren denildiğinde ilk akla gelen hız ve zaman kavramlarıdır. Terminal işleyişi bakımından mekanik bir binadır; gelir, gider ve geçersiniz. Bu ulaşım yapısının görevi, kullanıcıyı aktarmak üzerine kurgulanmıştır. Tasarımda bu kurguyu destekler nitelikte ince uzun bir yapıyla araziye batıdan doğuya bağlayan bir sirkülasyon alanı oluşturulmaktadır. Yapı, sade tutumuna karşın simgesellik görevi üstlenmiştir. Yapıya girişlerin tamamında tüm bina içi sirkülasyonunun hissedilebildiği, peronların farklı kotlarda çözümlendiği geçirgen bir örtü bina tasarlanmıştır. Bilecik kentinin öz kültürü bina mimarisine plastik anlamda yansıtılmakta, özellikle cephe dili Bilecik tarihine zarif bir gönderme yapmaktadır. Yapıdaki ana strüktür binayı saran bir örgüdür. Terminal yapısı kentin bölünmüş noktalarını birbirine bağlayan köprüdür. Bu bütünsel strüktür kurgusu uzaktan algılamayı sağlamakla birlikte, kentli

için de şeffaf ve erişilebilirdir. Terminal binasının giriş bölümünde halk otobüsleri, taksiler, otopark vb. unsurlar sahip olunan kot farkı kullanılarak bir platform şeklinde kurgulanmıştır. Böylece terminal binasının önü kamuya bırakılmış bir sahne haline gelmiştir. Bu sahnede sergilenen; İstasyon binası, onun kente katkısı ve çağrıştırdıklarıdır.

03 Bilecik Yüksek Hızlı Tren (YHT)

Gar ve İstasyon

Proje Müellifi: Mavi-peri Mimarlık

Mimari Proje: Mavi-peri Mimarlık

Statik Proje: Bensum Mühendislik

Mekanik Proje: İdealist Mühendislik

Elektrik Proje: 2A Grup Elektrik

İşveren: T.C. Devlet Demiryolları İşletmesi

Genel Müdürlüğü (TCDD) Demiryolu Yapım

Dairesi Başkanlığı

Projenin Alınış Yöntemi: Proje İhale yöntemiyle alınmıştır.

Proje Yılı: 2013

İnşaat Alanı:

Bilecik Gar Binası Toplam İnş. Alanı: 5.342 m² (kapalı alan)

Peron ve Platform Alanı: 6.700 m² (kapalı alan)

Otopark ve Çevre Düzenlemesi: 11.228 m² (açık alan)

Toplam İnşaat Alanı: 23.270 m²

04

05

06

YENİ NESİL EĞİTİM "FABRİKASI"

Metin Kılıç, Dürrin Süer

İzmir'de faaliyet gösteren M artı D Mimarlık, Özel İAOSB Nuri Atık Teknik Ve Endüstri Meslek Lisesi projesi ile yeni nesli bir eğitim fabrikası yaratmaya çalışmış.

Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Binası İzmir Atatürk Organize Sanayi Sitesi'nin ızgara planlı yerleşim düzenindeki tip parsellerden biri üzerinde yer almaktadır.

Organize Sanayi Bölgesi'nin monoton yerleşim karakterini, birbirinin benzeri, dikdörtgen parsellerde çekme mesafeleri içerisinde konumlanan, dışa kapalı dikdörtgen kutular oluşturmaktadır. Çevresiyle ilişki kurmayan bu içe dönük yapılaşma karakteri, düz topografyanın da etkisiyle, üçüncü boyutta da tek düzelik gösterir.

Bu sanayi yerleşimi, kentsel ortamdan yalıtılmış ve içe dönük bir yaşantı sunar. Yaya hareketi ile sağlanan sokak karşılaşmaları yani rastlaşmaların getirdiği sosyalleşme ve işlevsel farklılaşmanın yarattığı dinamik hayat kurulamamaktadır. Buna karşın, çağdaş eğitim vizyonu ise etkileşimli, motive etme gücü yüksek iç dünyalar gerektirmektedir.

Bu doğrultuda, topografyadan ve yapıyı çevreden alınacak referans kısıtlılıkları da göz önüne alındığında, binanın çevre ile kontrastlık gösteren bir yapı kimliği ile yerleşim içinde varlığını yansıtmaması ana fikir olarak benimsenmiştir.

Bu doğrultuda 2 tasarım stratejisi geliştirildi. İlk olarak okulun sosyal ve atölye birimleri iç galeri etrafında toplanan beş blok olarak ele alındı. Eğitim bloğu ise üst kotlarda çözüldü. İkinci olarak, yeşil topografya üst kotlara taşınarak eğitim bloğu ile kamusal mekanların düşeyde birbirinden ayrılması sağlandı. Kütle; planda, etkileşime olanak sağlayan, görsel algının sürekli kılındığı, dinamik ve zengin iç yaşantıyı kuran büyük bir orta galeriyi saran mekanlar dizgesi olarak organize edildi. Geçirgen duvar yüzeyinin tanımladığı iç galeri, yapının kurumsal kimliğini yansıtan kamusal mekan niteliğindedir. Galeri çevresindeki koridor üzerine dizilmiş mekanlar, duvarın üzerindeki büyük boşluklarla ya da kulüp çalışmaları gibi farklı programları yüklenen nişlerle galeriye dahil olurlar.

Yapının bu içe dönük, zengin iç yaşantısının yanı sıra zemin katta parçalı bloklar arasında yaratılan farklı niteliklere sahip nişlerle dış mekana açılarak, dışarıyla da diyalog içinde olması amaçlandı. Nişler, kimi yerde kantin ve yemekhanenin yönlendiği spor/oyun bahçesi, kimi yerde atölyelerin açıldığı açık ışık veya teneffüs mekanları, kim yerde de girişi temsil eden meydan ve tören alanı olarak kimlik kazandı. Yerleşim dokusu içinde tekdüzelikli kırmak, üçüncü boyutta farklı bir çevre algısı yaratmak için yeni bir zemin kotu oluşturuldu. Yeşil peyzajın devam ettirildiği bu yeni kot kullanıcılarla ve eğitim birimlerine alternatif bir etkileşim mekanı olarak sunulmakla birlikte çevre algısında da yeni bir ufuk çizgisi yarattı. Program beş kata dağıtıldı. Zemin ve birinci kata, kapalı spor salonu, çok amaçlı salon / konferans salonu, atölyeler gibi iri hacimli mekanlar ile kantin, yemekhane gibi sosyalleşme alanları yerleştirildi. Derslikler ile idari ve öğretmen odaları, kütüphane gibi eğitim birimleri ikinci, üçüncü ve dördüncü kata dağıtıldı.

Avlular ile birbirine bağlanan parçalı blokların oluşturduğu kitle, ikinci kattan itibaren teraslanarak, tek kitle etkisinde baza üzerinde yükseltildi. Dersliklerden erişilebilen bu yeni üst platform binanın girişi

meydanına bağlandı. Prestijli bu mekan kimi zaman okul törenlerinin de yapılacağı ve okul aktivitelerinin dışa açılacağı bir ortam olarak düşünüldü. Derslik, atölye ve laboratuvarlar gibi eğitim birimleri ışık düzeyi yüksek kuzey yönünde konumlandırılırken, diğer yönlerde yerleştirilen birimlerin cephelelerinde ahşap panellerle güneş kontrolü sağlandı. Güney yönüne bakan galeri, cam yüzeylerin kışın ısıyı iç mekana taşıması, yazın da ısı kontrollü camlar ile güneş kontrolünün sağlanması ve mekanın doğal havalandırması ile ek bir klimalandırma sistemi kurulmadan kontrollü bir dış ortam olarak önerilmektedir.

04 Özel İAOSB Nuri Atık Teknik ve Endüstri

Meslek Lisesi - İzmir

Metin Kılıç, Dürrin Süer

Proje Künyesi

Proje Müellifi: Metin Kılıç, Dürrin Süer

Tasarım: M artı D Mimarlık

Proje Ekibi: Merih Feza Yıldırım, Serdar Uslubaş,

Damla Duru, Ali Can Helvacıoğlu, Betül Çavdar

Statik Proje: Cemal Coşak

Mekanik Proje: Ekrem evren

Elektrik Proje: Namık Onmuş

İşveren: İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi

Yapı alanı: 14.231 m²

İSTANBUL YOLU ÜZERİNDE KARMA KULLANIMLI BİR YAPI

Faruk Eşim

Fema Mimarlık kuruluşundan bu yana özel ve kamu sektörüne çok katlı yapılar, alışveriş merkezleri, 5 yıldızlı oteller, eğitim kampüsleri, kültür ve kongre merkezleri, spor yapıları ve konutlara ait proje tasarımları ve yönetimi, teknik şartnameler, uygulama danışmanlık ve müşavirliği, araştırma ve fizibilite çalışmaları yapmıştır. Fema Mimarlık bürosunun son dönem gerçekleştirdiği Terasmall AVM ve Otel projesi masüstü bölümümüzde.

İstanbul Yolu ile Anadolu Bulvarının kesiştiği kavşakta, 26 500 m²'lik alanda tasarlanan projede, outlet tipi alışveriş alanları, yeme içme alanları, sosyal aktiviteler ile 180 odalı otel yapısı yer almaktadır.

Başlangıçta 3 katlı Alışveriş Merkezi olarak planlanan proje, günümüzdeki AVM enflasyonu nedeni ile fizibil olmadığı görülmüş, yapım aşamasında konsept değişikliği yapılarak, kullanılan emsalin bir bölümü otele dönüştürülmüştür. Tasarımda yatay kitle ile dikey kitlenin oranları araştırılmış, yapım koşullarını engellemeden tasarımda sonuca ulaşılmıştır.

Projede kullanılan yatay kitlede alışveriş ve yaşam alanları ve dikey kitlede ise otel fonksiyonu bulunmaktadır. Yüksek yapı, alçak kitleyi üstten detaylı görsel algılaması nedeni ile alçak kitlenin üst katı hareketli ve renkli kitlelerden oluşan bir kompozisyon sağlanmaya çalışılmıştır.

Alışveriş alanlarına, arazinin eğiminden yararlanarak iki farklı kottan, bodrum kata arsanın güneydoğusunda, zemin kata ise güneyinde oluşturulan meydanlardan giriş olanağı sağlanmıştır. Alışveriş alanları bu iki katta oluşturulan Açık sokakta yer almaktadır. Bu sokakların iki başında oluşturulan çeşitli sirkülasyon elemanları ile yapının iç dolaşımı sağlanmaktadır. Ankara manzarasına hakim yatay kitlenin üst kotu olan terasta konsept adını veren

yeme içme alanları ve sosyal aktiviteler yer almaktadır. Otelde yatak üniteleri ile birlikte, restoranlar, çeşitli boyutlarda kongre salonları ve sosyal aktiviteler bulunmaktadır.

05 Terasmall AVM & Otel Projesi - Ankara

Proje Müellifi: Fema Mimarlık

Tasarım Ekibi: Faruk Eşim

Statik: Levent Aksaray Mühendislik

Mekanik: Razgat Mühendislik

Elektrik: Özgür Ulupınar, Kemal Arı

İşveren: Gimat Birikim Toplu İşyerleri A.Ş.

Projenin Alınış Yöntemi: Teklif + Proje

Proje Yılı: Kasım 2011

İnşaat Alanı: 80.500 m²

VEN MİMARLIK'TAN SOSYAL HİZMETLERE YENİ BİNA

Gül Güven

Kamu ve özel sektörde birçok projeye imza atan Ven Mimarlık, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun yeni genel müdürlük binasını modern çizgilerle projelendirdi. Ankara'da yer alan bina, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlük binası olarak tasarlanmıştır. Bina, omurga görevi gören lineer bir kütle ile birleştirilen 4 adet ofis bloğundan oluşmaktadır. Lineer kütleyle iki uçtan personel ve VIP girişleri alınmıştır. Konferans salonu, toplantı salonları, 600 kişi kapasiteli yemekhane, kafeterya ve sergi alanı gibi sosyalleşme mekan lineer kütle içinde çözümlenmiştir. Binanın bodrum katları otopark, arşiv ve teknik hacimleri barındırmaktadır.

Binanın cephesinde ofis blokları için yalın bir tasarıma gidilmiştir, buna tezat olarak sosyal kütle bakır kaplama ile vurgulanmıştır. Sosyal kütlenin giriş katı çift yükseklik olup bu kat için cephede profilit kullanılmıştır. Böylece hem mekan ferahlığı hem de ışık kontrolü sağlanmıştır.

İki giriş alanı da yeşil elemanlarla desteklenerek geniş kamu alanları olarak değerlendirilmiştir.

Bina, dört ofis kanadını barındıran blok ve ortak kullanımların bulunduğu ana kütle olmak üzere iki bloktan oluşmaktadır. Yaklaşık 1000 kişinin çalışmasına olanak sağlayan ofislerle beraber, bina içinde seminer ve toplantı odaları ile konferans salonu ve 600 kişilik yemekhanesi mevcuttur.

06 Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Ankara - Yenimahalle

Proje Müellifi: Ven Mimarlık

Proje Ekibi: Gül Güven, Gülistan Durmaz

Projenin Yeri: Yenimahalle/Ankara

İşveren: TOKİ

Statik Proje Gubu: Özün Proje

Mekanik Proje Gubu: Bayhan Mühendislik

Elektrik Projesi: Ram Mühendislik

Peyzaj: Ven Mimarlık

Proje Tarihi: 2007

Yapım Tarihi: 2011

Arsa Alanı: 19.300 m²

Kapalı Alan: 40.500 m²

Yapım Türü: Betonarme

SMD'nin Son Dönem Etkinlikleri

Mimarlık ve tasarım meraklılarını, çağdaş mimarlığımızın güncel örnekleriyle buluşturmak, tasarım dünyasının farklı disiplinleri arasında köprüler kurmak amacıyla gerçekleştirilen “Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” sergileri devam ediyor.

“Koleksiyon / İzmir SMD Mimarları Ağırıyor” sergilerinin 7.si Egesin Mimarlık (Nüvit Uyar) ve Yoldaş Mimarlık (Ahmet Yoldaş)’ı 10 Ocak tarihinde Koleksiyon İzmir Merkezinde konuk etti. Açılış sonrası Egesin ve Yoldaş Mimarlık katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

“Koleksiyon / İzmir SMD Mimarları Ağırıyor” sergilerinin 8.si Dekomod Mimarlık (Hüsamettin Özkaymakçı) ve Netto Mimarlık (Hande Uğur Balçu ve Burcu Özen Kundak)’ı 20 Mart tarihinde Koleksiyon İzmir Merkezinde konuk etti. Açılış sonrası Dekomod ve Netto Mimarlık katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

“Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” sergileri Atılım Üniversitesi GSTM Fakültesi’nde de SFMM Mimarlık Bürosu / Erkut Şahinbaş, İzzet Fikirlier, mimari proje sergisi 9 Nisan 2013 tarihinde Atılım Üniversitesi GSTM Fakültesi Sergi Salonunda açıldı. Aynı gün proje mimarları katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

“Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” sergilerinin 22.si Hayalgücü Tasarım’ı 10 Nisan tarihinde Koleksiyon Ankara Merkezinde konuk etti. Açılış sonrası Hayalgücü Tasarım katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

“Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” sergileri Erciyes Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi işbirliği ile FEMA Mimarlık / Faruk Eşim ve uludağ mimarlık / Orhan Uludağ, Zeynep Uludağ mimari proje sergisi 24 Mayıs 2013 tarihinde Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Leman Tomsu Salonunda açıldı. Aynı gün proje mimarları katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

ODTÜ Mimarlık Fakültesinin işbirliğiyle “Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” sergileri kapsamında Turhan Kayasü ve MTK Mimarlık mimari proje sergisi 15 Nisan 2013 tarihinde ODTÜ Mimarlık Fakültesi’nde açıldı. Aynı gün proje mimarları katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

“Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” sergilerinin 23.sü Günday Mimarlık / Mürşit Günday Bürosu’nu 8 Mayıs tarihinde Koleksiyon Ankara Merkezinde konuk etti. Açılış sonrası Mürşit Günday katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

ODTÜ Mimarlık Fakültesinin işbirliğiyle “Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” sergileri kapsamında Kural Mimarlık / İlhan Kural, Ali Kural, Veli Kural, mimari proje sergisi 9 Mayıs 2013 tarihinde ODTÜ Mimarlık Fakültesi’nde açıldı. Aynı gün proje mimarları katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

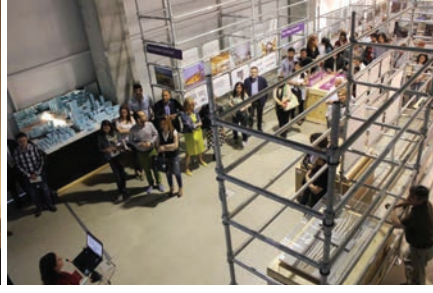
Anadolu üniversitesi ve Mimarlar Odası Eskişehir şubesi işbirliğiyle “Koleksiyon / TSMD Mimarları Ağırıyor” sergileri kapsamında AZ Aksu Mimarlık ve Gökhan Aksoy Mimarlık proje sergileri, 10 Mayıs 2013 Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi’nde açıldı. Aynı gün proje mimarları katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

“Koleksiyon / İzmir SMD Mimarları Ağırıyor” sergilerinin 9.su Tarkan Oktay Mimarlık (Tarkan Oktay), Vero-Concept Mimarlık (Emre Öztürk)’ü 29 Mayıs tarihinde Koleksiyon İzmir Merkezinde konuk etti. Açılış sonrası Tarkan Oktay Mimarlık, Vero-Concept Mimarlık katılımcılarla bir söyleşi gerçekleştirdi.

Ankara’yı Değiştiren Projeler

Her ay, güncel bir projenin tasarımcısı, işvereni, yatırımcısı, yüklenicisi, işletmeci/pazarlamacısı ve ilgili tüm tarafları ile sunulmasını amaçlayan Ankara’yı Değiştiren Projeler forumları devam ediyor. Mart ayında yapılan forumunda Prof.Dr. Nur Çağlar ve Ali Osman Öztürk moderatörlüğünde, Ege Plaza - Doğu Oto Ankara Projesiyle Nami Hatırlı ve Yeşim Hatırlı (Proje Müellifleri), Haluk Akın (Mimar-Doğu Otomotiv Y.K. Başkan Danışmanı), M. Veysi Özcan (Mimar-EGE Grup Yön.Kur. Üyesi), C. Bahri Mollaoglu (Mimar-EGE Grup Yön.Kur.Üyesi), Doç.Dr. H. Çağatay Keskinok (ODTÜ Mimarlık Fakültesi Şehircilik ve Bölge Planlama Bölümü)’u misafir etti.

Nisan ayında ise Prof.Dr. Nur Çağlar'ın moderatörlüğünde, İncek Life Konutları Projesiyle Mehpare Evrenol (Proje Müellifleri), Pelin Ersoy (Yürütücü Mimar), İhsan Bosum (Sinpaş Gyo Ankara Bölge Müdürü / Yatırımcı)'u misafir etti.

Mayıs ayı forumunda da Prof.Dr. Nur Çağlar'ın moderatörlüğünde, Park Oran Konutları & İş-Konut Kulesi Projesiyle A. Can Ersan ve Orçun Ersan (Proje Müellifleri), Doç.Dr. Neşe Gurallar(Gazi Üniversitesi Müh. Mim. Fak.), Can Kubin, Ahmet Can Aynagöz (Mesa Mesken San. A.Ş.Yön. Kur. Üyesi, Genel Müdürü) ve Teoman Üstoglu (Mesa Mesken San. A.Ş.Yön. Kur. Üyesi, Genel Md. Yrd.)'nu misafir etti.

Vitra Çağdaş Mimarlık Dizisi

TSMD ve Vitra işbirliği ile hayata geçirilen Vitra Çağdaş Mimarlık Dizisi Turizm ve Rekreasyon Yapıları Panel Serisi'nin ilki "Değişen Tatil Anlayışının Mekansal Yansımaları: Turizmde Alternatif Mimarlık Arayışları" 5 Nisan'da İstanbul Modern'de Prof.Dr. Celal Abdi Güzer'in moderatörlüğünde Gökhan Avcıoğlu ve Vural Öger'in katılımlarıyla gerçekleşti. Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği (TUYED) işbirliği ile düzenlenen panel sonrası Uluslararası Turizm Karikatürleri Yarışması Ödül Töreni yapıldı.

Sinan Anıtı Töreni

Ölümünün 425. yılında A.Ü. Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde düzenlenen törende Mimar Sinan anılarak bir basın bildirgesi yayınlandı. TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Mimarlar Derneği 1927, Türk Serbest Mimarlar Derneği, Koruma Ve Restorasyon Uzmanları Derneği'nin Ortaklaşa Yaptıkları Bildirgede Mimar Sinan'ın "Ruhu Onu Kopyalayıp Taklit Ederek Değil, Gelecek Nesillerin Gurur Duyacağı Bir Mimarlığı Miras Bırakarak Yaşatılabilir. Tüm Boyutlarıyla Düşünülmeden Alınan Anlık Kararlarla Kentlerimizin, Tarihsel Belleğimizin Ve Geleceğimizin Zarar Görmesine İzin Vermemeliyiz." açıklamasında bulunuldu.

Yapı Sektörü Buluşması

Türk Serbest Mimarlar Derneği üyeleri ile Yapı Sektörü firma temsilcilerinin bir araya geldiği "Yapı Sektörü Buluşması"nın beşincisi 17 Nisan 2013 tarihinde TSMD Mimarlık Merkezi'nde gerçekleşti. Etkinlikte 24 mimari büro ile 21 yapı sektörü temsilcisi yer aldı.

Right Light; Aydınlatma Kalite Standartları

Aydınlatma teknolojilerinde günümüzde geline nokta, uluslararası standartlar, doğru aydınlatma tasarımının önemi, bina tipolojisi özelinde dikkat edilmesi gereken tasarım kararları, OMS Lighting Company tarafından yapılan bir söyleşiyle gerçekleştirildi.

"Tuna Ofis Mimar Buluşmaları 3": Karamuk*Kuo

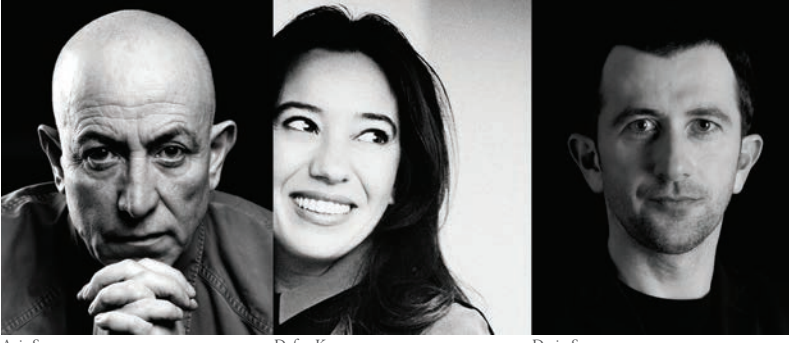
Yeni nesil mimarinin uygulayıcılarından olan yüksek mimar Jeannette KUO ve mimar Ünal Karamuk 09 Mayıs 2013 tarihinde TSMD Mimarlık Merkezi'nde "Tuna Ofis Mimar Buluşmaları 3" kapsamında dernek üyeleriyle bir araya geldi ve bir söyleşi düzenlendi.

Station Centraal / Merkez İstasyon Sergi Açılışı ve Seminer

14 Hollanda ve Türkiye şehrine ait tam 18 yeni istasyon projesinin tüm yönleriyle sergilendiği mimari bir etkinli olan Station Centraal / Merkez İstasyon Sergi Açılışı 20 Mayıs günü TSMD Mimarlık Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Akıllı ve Yeşil Binalar Kongresi ve Sergisi

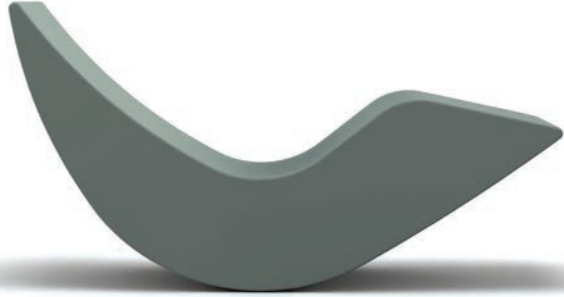
T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, TSMD, TMBD, Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi tarafından düzenlenen "Akıllı Ve Yeşil Binalar Kongresi ve Sergisi" 23-24 Mayıs 2013 tarihlerinde Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde gerçekleştirildi. Konuların "Akıllı Binalar" ve "Yeşil Binalar" olarak 2 ayrı başlık altında toplandığı etkinlikte, "Akıllı Binalar" konu başlığı altında bir binayı akıllı binaya dönüştüren sistemler, ikinci konu başlığı olan "Yeşil Binalar" kapsamında ise, enerji kaynaklarının tasarruflu kullanımına olanak veren sistemlere odaklanıldı.

Aziz Sarıyer

Defne Koz

Derin Sarıyer

DOLPHIN
Aziz SarıyerNAS SMALL TABLE
Derin SarıyerTHREE
Aziz SarıyerSPESSORE
Defne Koz

“International Design Awards”da Türk Tasarımcıların Başarıları

Her yıl ABD’de yapılan Uluslararası Tasarım Ödülleri (IDA-International Design Awards) kapsamında 65 ülkeden tasarımcıların farklı dallarda yaptıkları tasarımlar ile katıldığı yarışmada Türk tasarımcılardan Derin Sarıyer (Aziz-Derin Sarıyer, Defne Koz) ve Mimar Alper Gündüz ödül ve mansiyonlar kazandılar.

Derin Tasarım üyelerinin “Ürün Tasarımı” kategorisindeki tasarımlarından; Aziz Sarıyer tasarımı “Dolphin” 1. ödül’ü alırken, Derin Sarıyer tasarımı “Nas Small Table” 3.ödü’le, Aziz Sarıyer’in “Three” ve Defne Koz’un “Spessore” isimli tasarımları ise Mansiyon’a layık görüldü.

DOLPHIN, Aziz Sarıyer

Denge ve fonksiyon kavramlarının hassas birleşiminden oluşan bir tasarım. Hem koltuk hem de ağırlığınızı sırtınıza verdiğinizde bir şezlong. Yunus soyutlaması ve yunus renkleriyle Derin Design’ın Aziz Sarıyer imzalı yeni bir hit ürünü.

NAS SMALL TABLE, Derin Sarıyer

Aynı formun farklı boyutlardaki üç halinin mikro mimari bir tavırla oluşturdukları Nas sehpa, yine bu üç parçanın ayrı malzemelerle de kaplanabilmesiyle değişik kombinasyonlar oluşturmaya imkan sağlıyor.

THREE, Aziz Sarıyer

Denge kurallarının dışına çıkan, şaşırtıcı bir görüntüye sahip olan Aziz Sarıyer tasarımı Three sehpa, zarif tavrı ile dikkat çekmektedir. Farklı malzeme alternatifleri ile sadeliğini malzeme kullanımına da taşıyan Three sehpanın paslanmaz çelik, statik boya, krom yada pirinç malzeme seçenekleri bulunuyor. Ahşap tabla seçeneği ise tasarımın kullanım alanlarını zenginleştiren bir unsur olarak değerlendirilebilir.

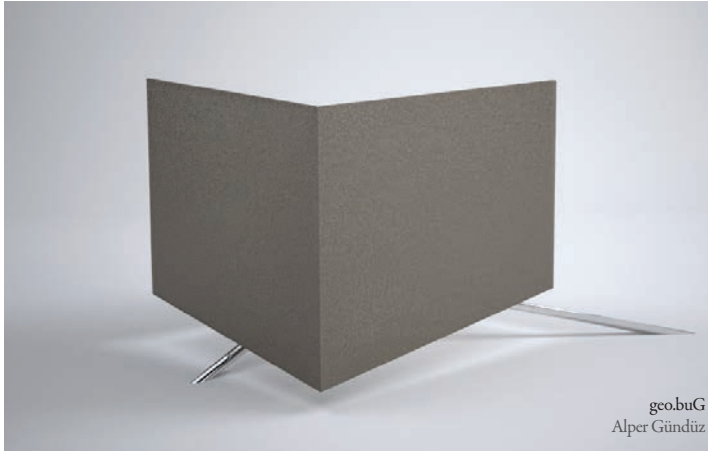
SPESSORE, Defne Koz

Temel öğeleri akıcı bir formda çözümlenen Defne Koz tasarımı Spessore masa, özgün yorumu ile ön plana çıkmaktadır. Hem ev hem de ofis kullanımına uygun olan Spessore, farklı malzeme seçimleriyle, yalın formunu ve detaylarını ortaya çıkaran özenli bir tasarım ortaya koymaktadır. 1971 yılında Aziz Sarıyer tarafından kurulan Derin, 2000 yılında Derin Sarıyer’in de katılımıyla mobilya ve tasarım yolculuğuna dünyaya açılarak devam etti. Modern mobilya alanlarında uluslararası bir yer edinen Derin markası 2011’de 40. kuruluş yılına girdi.

Alper Gündüz

Alper Gündüz'e İki Ödül Birden

Mimar Alper Gündüz “Ürün Tasarımı” kategorisinde “V” adlı tasarımı ile 1. Ödül’e, “geo.buG” adlı tasarımı ile de 2. Ödül’e değer bulundu. Ayrıca “İç Mekan Mobilyası” kategorisinde yılın tasarımcısı seçildi.

V

“V”, bekleme odaları ve salonlar için tasarlanmış olup, hem ofiste hem de evde kullanılabilir. “V”, deri döşeme, plywood ve paslanmaz ayaklardan oluşmaktadır. “V”nin en kesinti: “V” ortadan uçlara doğru inceltilerek, bank hafifletilmiştir. Böylece zarif ve dinamik bir heykel oluşturulmuştur. “V” adını bu hafifletme dinamiğinin heykelleşmesinden almaktadır.

geo .buG

“geo.buG” ateş böceğinden esinlenilmiş olup, bir böceğin robotik tavrını yansıtmak üzere heykeli oluşturulmuştur ve adını da buradan almaktadır. “ geo.bug” özel bir kumaştan ve paslanmaz ayaklardan oluşmaktadır. “geo.buG” 40x80x30 cm boyutlarındadır.

Gazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü mezunu olan Mimar Alper Gündüz, 2010 yılında International Design Awards’09’da dört ödüle birden layık bulunmuştu ve yılın öne çıkan tasarımcısı seçilmişti, 2011 yılında İhracatçı Birliklerinin düzenlediği mobilya tasarım yarışmasında büyük ödüle layık bulunmuştu.

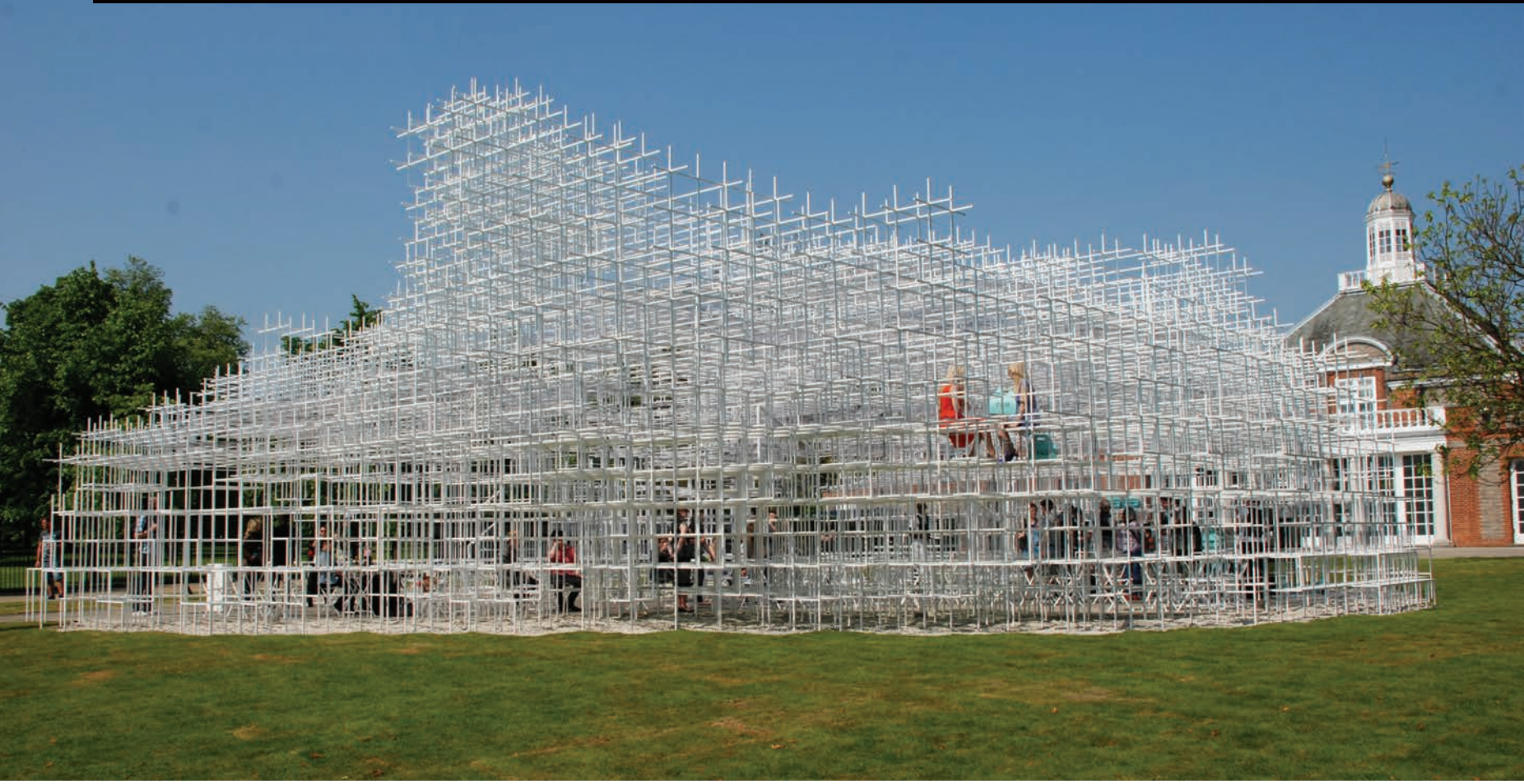
2012 yılında Tasarım & Mobilya firmasını kurdu. Akabinde ödüllü tasarımlarını New York’da düzenlenen ICFF mobilya fuarında uluslararası arenaya çıkardı. Bu yıl ürünlerini Avrupalıların beğenisine sunacak olan tasarımcı, Haziran ayında Hollanda’da “Design District” mobilya fuarında ürünlerini sergiledi, eylül ayında Viyana’da ODAA-DA sergi salonunda Vienna Design Week’e katılacak.

Ragıp Buluç’a “ODTÜ Takdir Ödülü”

TSMD’nin eski üyelerinden Ragıp Buluç Orta Doğu Teknik Üniversitesi 2013 yılı “ODTÜ Takdir Ödülü”ne layık görüldü. Bilim, teknoloji, kültür ve sanat alanlarında gösterilen hizmet ve başarı nedeniyle verilen ödül, 24 Mayıs 2013 tarihinde ODTÜ Kültür ve Kongre Merkezi’nde yapılan tören ile rektör Prof. Dr. Ahmet Acar tarafından kendisine takdim edilmiştir.

1940 yılında Ankara’da doğdu. ODTÜ Mimarlık Fakültesi’nde lisans öğrenimini 1964’te bitirdi. Yüksek Lisansını da aynı üniversitede 1967’de tamamladı. 1972 yılına kadar Devlet Planlama Teşkilatı’nda uzman olarak görev yaptı. Bu tarihten itibaren serbest olarak çalışmaktadır. Yurt içi ve yurt dışında birçok ödül aldı.

SOU FUJIMOTO'NUN TASARLADIĞI SERPENTİNE GALERİ “2013 PAVYONU” AÇILDI

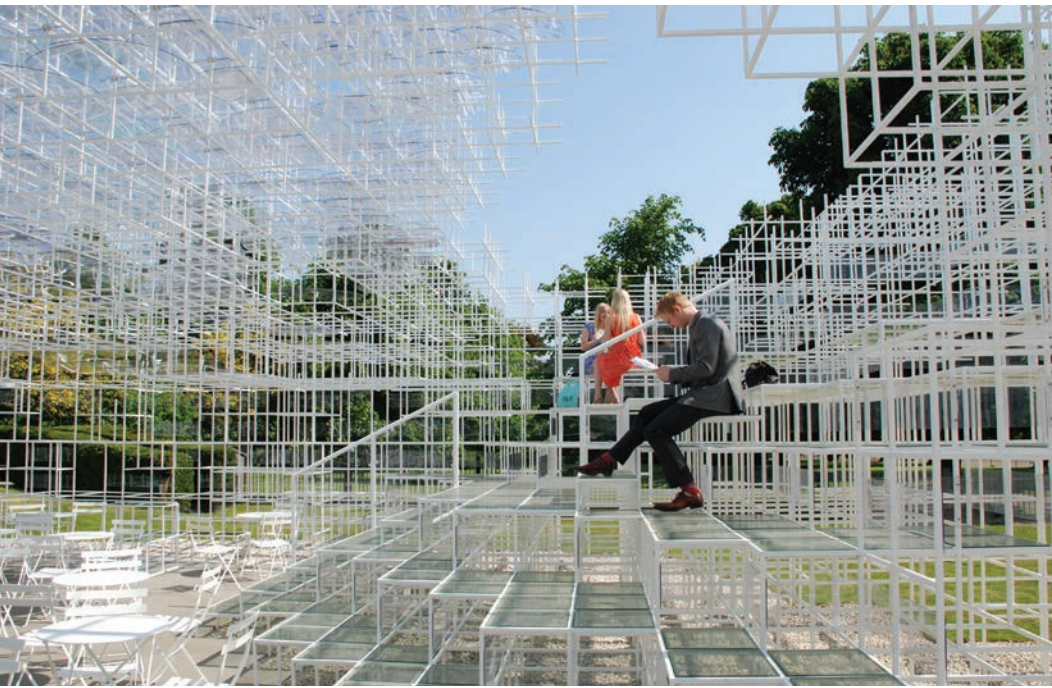

Sou Fujimoto

Hasan Özbay
Y. Mimar

Londra, Kensington Park içinde yer alan Serpentine Galerî'nin bu seneki pavyonunu Japon mimar Sou Fujimoto tasarladı. Serpentine Galerî, 2000 yılından beri her sene, galeri binasının yanındaki alana dünyaca tanınmış mimarlara “yaz pavyonları” tasarlatmakta. Geçici strüktürler olarak tasarlanan pavyonlar, üç ay kullanılmakta ve yaz sonunda sökülmekte. Geçmiş yıllarda Herzog& de Meuron ile Ai Weiwei (2012), Frank Gehry (2008), Oscar Neimeyer (2003) ve Zaha Hadid (2000) gibi uluslararası ölçekte tanınan mimarlar tarafından tasarlanan pavyonların bu seneki tasarımcısı olan Sou Fujimoto 41 yaşında ve bu projeyi üstlenen en genç mimar olarak ortaya çıkmakta. Fujimoto, SANAA (2009) ve Toyo İto (2003) dan sonra Pavyonu tasarlayan üçüncü Japon mimar olmakta. (1) Kensington Parkı'nın pastoral atmosferi içinde, Serpentine Galerî'nin yanında yer alan pavyon, “bulut”u anımsatıyor. Kafe olarak işlev gören yapı 2x2cm kesitinde çelik profillerin yaklaşık 50 cm. lik 3 boyutlu karolaj düzeninde, biraraya gelmesi ile oluşuyor. Pavyon geçirgen strüktürü ile zemine adeta temas etmeden oturuyor. Bulut imgesindeki strüktür kullanıcıyı içersine davet ediyor. Strüktür hem zemin, hem çeper hem de tavan işlevi görüyor. Gridal strüktürün -cam panellerle kaplanarak- döşeme haline gelmesi dolaşılacak ve oturulacak zeminleri oluşturuyor. Pleksi paneller ise

Fotoğraf Hasan Özbay

tavanı oluşturuyor ve kullanıcıyı yağmurdan korumayı amaçlıyor. Pavyon içerisinde dolaşım alanları farklı kotlarda gelişiyor. Bu da oturanlarına adeta havada duruyormuş gibi algılanmalarına neden oluyor.

Fujimoto pavyonu aşağıdaki ifadelerle açıklıyor:

“Mimari bir peyzaj amaçladım: İnsanları birbirleriyle etkileşime geçmeye cesaretlendiren ve keşfetmeye davet eden, geçirgen bir mekan. Parkın parlak yeşili içinde oluşturulan geometrinin birlikteliğini öngördüm. Doğa ile insan yapımının kaynaştığı, ne tamamen mimari, ne de tamamen peyzaj olan, her ikisinin birleşimi olan yeni bir çevre yaratıldı. Pavyon ince çelik çubuklardan oluşan narin, üç boyutlu bir stüktürdür. Bu biçim strüktürün peyzajın bir parçası olmasına izin verirken, ziyaretçileri koruyan, yarı saydam bir halka oluşturmaktadır. Genel ayak izi 350 metrekaredir ve Pavyon iki girişlidir. Basamaklı bir dizi teras oturma alanları sağlamakta

ve Pavyonun esnek, çok amaçlı sosyal mekan olarak kullanımına izin vermektedir. Strüktürün narin kalitesi geçirgenliği arttırmakta, geometrik, parktan kıvrımlı bir sis gibi yükselen, bulut benzeri bir form yaratacaktır. Bazı bakış noktalarından Pavyon, Serpentine Galerisi’nin klasik yapısı ile uzayda asılı duran ziyaretçiye kaynaştırmak için görünür.” (2)

Sou Fujimoto 2009 yılında Vanlı Mimarlık Vakfı tarafından organize edilen, mimarlık öğrencileri bitirme projesi yarışması olan Archiprix’de jüri üyesi olarak bulunmuş ve Çağdaş sanatlar Merkezi’nde düzenlenen toplantıda çalışmalarını anlatmıştı. 6 haziran günü açılan pavyon, 20 ekime kadar açık kalacak.

Dipnotlar:

(1) A Starchitect is Born, London Evening Standart, s:34-35. 4 Temmuz 2013.

(2) http://www.serpentinegallery.org/2013/02/sou_fujimoto_to_design_serpentine_gallery_pavilion_2013.html

10. MİMARLIK ÖDÜLLERİ SAHİPLERİNİ BULDU

Türk Serbest Mimarlar Derneği tarafından iki yılda bir verilen TSMD Mimarlık ödüllerinin 10.'su gerçekleştirildi. Türk Serbest Mimarlar Derneği (TSMD), mimarlık mesleğinin öne aldığı değerlerin yaygınlaşması, mimarlık kültürünün ve mimarlık mesleğinin uygulanmasının geliştirilmesi, yapı sektöründeki sistem ve standartların yükseltilmesi, kentsel çevre bilincinin oluşması ve yapı sektörünün gelişmesi için 1987 yılından bu yana çabalarını sürdürmektedir.

Çeyrek yüzyılını tamamlayan dernek, hedefleri doğrultusunda kuruluşundan bu yana uğraş vermekte olup, mimarlık ortamına ve kültürüne katkı koyan mimarları, kurumları ve yapıları ödüllendirmektedir. İki yılda bir düzenlenen TSMD Mimarlık Ödülleri, Büyük Ödül, Yapı Ödülü, Mimarlığa Katkı Ödülü, Basın-Yayın Ödülü ve Jüri Özel Ödülü olmak üzere 5 dalda verilmektedir.

15 Aralık 2012'de Sheraton Ankara Otel'de düzenlenen Gala Gecesinde 10.su verilen TSMD Mimarlık Ödülleri'nde Enver Tokay'ın müellifi olduğu Ankara Vali Konağı TSMD "Jüri Özel Ödülü"nü aldı. Diğer ödüller şu şekilde belirlendi.

Büyük Ödül: Sevinç Hadi ve Şandor Hadi

Mimarlığa Katkı Ödülü: Prof.Dr. Enis Kortan, Ali Sinan Konyalı, Prof.Dr. Ali Cengizkan

Basın Yayın Ödülü: MİMDAP, Bekir Coşkun

TSMD Yapı Ödülü: Prof.Dr. Ali Atilla Yücel Mimar Semih Rüstem İş Merkezi, Nimet Aydın ve Gizem Turgut Altıkulaç İstanbul İl Özel İdare Binası,

TSMD 10. Mimarlık Ödülleri Jürisi şu şekilde olmuştur: Prof.Dr. Şengül Öymen Gür - Y.Mimar / Mühendis (University of Pennsylvania) (Jüri Başkanı), Dürrin Süer - Y. Mimar (Dokuz Eylül Üniversitesi), Kaya Arıkoğlu - Y. Mimar (Cornell University), Nuran Ünsal - Mimar (ADMMA), Özcan Uygur - Y.Mimar (ODTÜ), Prof.Dr. Celal Abdi Güzer - Y. Mimar (ODTÜ), Yeşim Hatırlı - Mimar (ODTÜ).

Büyük Ödül Sevinç Hadi ve Şandor Hadi

Bir ömür boyu mimarlığa adanmış yaşamları içinde, gerçekleştirdikleri nitelikli projeler, mimarlığa ve kent kültürüne yönelik çok boyutlu katkıları, çok sayıda mimarın yetişmesine yönelik olarak verdikleri emek, taviz vermeden sürdürmeye çalıştıkları modernist ve çağdaş mimarlık arayışları ve bir model olarak öne çıkan mesleki beraberlikleri ile Sevinç Hadi ve Şandor Hadi oybirliği ile “Büyük Ödül”e değer bulunmuşlardır.

Mimarlığa Katkı Ödülü Prof.Dr. Enis Kortan

Türkiye Mimarlık ortamına uzun yıllar eğitimci, mimar, eleştirmen ve araştırmacı olarak hizmet veren Prof. Dr. Enis Kortan Türkiye ortamında modern mimarlığın anlaşılmasına, sevilmesine ve yerleşmesine yönelik katkıları, gündelik ve moda olan eğilimlere taviz vermeksizin sürdürdüğü rasyonel ve tutarlı tavır, mimarın mimarlık mesleğinin saygınlığını korumaya, mimarlığın özgün bir yaratıcılık alanı ve bir sanat olarak algılanmasına yönelik çabaları ve bu doğrultuda yaptığı çok sayıda araştırma ve yayınlara “Mimarlığa Katkı” ödülüne, oybirliği ile, değer bulunmuştur.

Mimarlığa Katkı Ödülü Ali Sinan Konyalı

Ali Konyalı kültür ve sanat kitaplarının yanı sıra Didim-Milet-Priene, Doğu Karadeniz’de Kırsal Mimari, Bin Çeşit İstanbul ve Boğaziçi, Museum With No Frontiers, Discover İslamic Art, İstanbul Experience, Kuzey Doğu Anadolu’da Mimari, gibi mimarlık kitaplarında yer alan fotoğraflarının oluşturduğu zengin mimarlık birikimi, aralarında Berlin, Stockholm, Venedik gibi uluslararası sanat ortamlarının yer aldığı kentlerde gerçekleştirdiği sergilerle Mimarlığın ve mimarlık kültürünün yüceltilmesine, tanıtılmasına yönelik katkıları nedeniyle “Mimarlığa Katkı” ödülüne, oybirliği ile, değer bulunmuştur.

Ali Sinan Konyalı

1960 yılında İstanbul’da doğdu. Mimar Sinan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü’nde öğrenim gördü. Aynı yıllarda profesyonel fotoğrafa başladı. 1985 yılında düzenlenen Anadolu Medeniyetleri sergisi kapsamında hazırladığı multivizyon gösterilerini audiovisual sunumlar, kültür kitapları ve yayınları izledi. 1993 yılında gittiği ABD’de fotoğraf çalışmaları yanı sıra Türkiye tanıtımına yönelik fotoğraf sergileri düzenledi. 1999’da Türkiye’ye döndü ve belgesel fotoğrafçılık dalında birçok çalışmayı gerçekleştirdi. Sanatçı halen kültür ve sanat alanında fotoğraf üretimine, sergi, kitap ve multivizyon alanında belgesel çalışmalarına devam etmektedir.

Prof. Dr. Enis Kortan

Prof. Dr. Enis Kortan (Vidin 1932), Ankara Maarif Koleji (TED), Atatürk ve Taksim Liseleri’nde orta ve İstanbul Teknik Üniversitesi’nde yüksek öğrenimini yaptı. (Yüksek Mühendis Mimar 1953)

Serbest mimarlık büro faaliyetleri sırasında, çeşitli mimarlık proje yarışmalarında ödüller kazandı ve çok sayıda mimarlık eseri vücuda getirdi.

1957 yılında Amerika Birleşik Devletleri’ne gitti ve New York’ta 20. Yüzyılın ünlü mimarlarından ve aynı zamanda da Almanya Bauhaus ve ABD’de Harvard’da mimarlık hocalığı yapmış olan Marcel Breuer’in ve sonra da Skidmore, Owings, Merrill’in bürolarında görev aldı.

Modern Mimarlığa önemli katkıları olan mimarlardan Louis Kahn, Frank Lloyd Wright, Ludwig Mies van der Rohe, Walter Gropius, Eero Saarinen, Gio Ponti vb. ile tanıştı ve mesleki ilişkiler kurdu.

Yurda döndükten sonra 1964 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi’ne öğretim görevlisi olarak katıldı. 1973’de Doçent, 1978’de Profesör oldu. 1985 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Sistemantik Felsefe Kürsüsü’nde “Mimarlıkta Estetik” konusunda doktora yaptı. Prof. Kortan, araştırmalarını çoğunlukla Modern Türk Mimarlığı üzerine yoğunlaştırmıştır. “Türkiye’de Mimarlık Hareketleri ve Eleştirisi”, “Çağdaş Üniversite Kampüsleri Tasarımı”, “Mimarlıkta Teori ve Form”, “Kaybolan İstanbul’um” eserlerinden bazılarını.

1999 yılında, yaş sınırlaması nedeniyle emekli olmuştur; halen serbest mimarlık yaparak mesleğini sürdürmektedir.

Mimarlığa Katkı Ödülü Prof.Dr. Ali Cengizkan

Türkiye mimarlık ortamında ve uluslararası ortamda eğitimci, araştırmacı, ve eleştirmen olarak tanınmanın yanı sıra şair ve sanatçı kimliği ile de öne çıkan Prof. Dr. Ali Cengizkan eğitim ve yayın ortamına verdiği aralıksız katkının içinde özellikle yakın dönem mimarlık mirasının özgün araştırmalar yolu ile tanıtılması, tartışılması ve bir değer olarak algılanmasına yönelik katkıları, mimarlığın kent ölçeğinde etki ve işlevselliğinin farkedilmesine yönelik çabaları, mimarlar odası ve mimarlıkla ilgili diğer sivil toplum örgütleri ile paydaş sanat ve disiplinler ortamlara verdiği destek nedeni ile “Mimarlığa Katkı” ödülüne, oybirliği ile, değer bulunmuştur.

Ali Cengizkan (29 Ekim 1954, Ankara)

Ortaöğrenimini TED Ankara Koleji'nde tamamladı. 1978 yılında ODTÜ Mimarlık Fakültesi'ni bitirdi. Bir süre Ankara'da serbest mimarlık yaptı. 1981 yılında ODTÜ Mimarlık Bölümü'nde eğitim asistanı olarak çalıştı. 1994-1998 yılları arasında aynı bölümün başkanlığını yürüttü. Bu bölümde öğretim üyesi olarak çalışmalarını sürdürmektedir; Ağustos 2012'den beri aynı Fakülte'nin Dekanıdır.

İlk şiir kitabı olan “Senlere” (1980) ile 1981 yılında Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü'nü kazanan Ali Cengizkan, Türkiye Yazıları ve Yarın dergilerinin yazı kurullarında görev aldı. Şiirlerinde çağdaş Türk toplumunun sorunlarına, bireysel ve toplumsal duyarlılığını ustaca birleştirerek eğildi (“Bağımlı Şiir”, 1986). Şairliğinin yanı sıra, şiir üzerine yazıları ve şiir çevirileriyle de tanınan Cengizkan, yapıtlarını Türkiye Yazıları, Adam Sanat, Broy, Gösteri, Oluşum, Somut, Türk Dili, Varlık, Yazın, Yusufçuk gibi dergilerde yayımladı.

Ramis Dara şair için şöyle söylemektedir: “Ali Cengizkan, şiirlerinde estetik boyu kucaklamasının yanında, şiirin yaşamda yeri, karşılığı olmasını isteyen bir şairdir. Bu nokta da onu, kendi şiiri içinde bir tür öyküsellğe götürmektedir. Şair genellikle akıp giden ya da ilerde insanların ulaşacağı yaşamdaki bir an, bir çizgi, bir bir durumla ilgilenmektedir. Cengizkan'ın şiirinin önemli iki özelliği vardır: Yer yer yoğun bir siyasallığı içermesi ve ince alaya yaslanması.”

“Ozanım ben / Halka tanıklıktır görevim” diyen şairin, olgunluk yıllarında yazdığı şiirlerde, içerik bakımından daha evrensel bir tutumu benimsediği ve oluşturmaya çalıştığı yeni şiirin içeriğine uygun bir biçim arayışına yöneldiği gözlenmektedir (“Öğle Suyu”, 1997).

Basın Yayın Ödülü MİMDAP

2003 yılından bu yana kesintisiz hizmet veren bağımsız mimarlık portalı MİMDAP, kent ve tasarım gündemini ilgilendiren her konuda, ülkemiz ve dünya medyasını takip etmesi, güncel konuları kapsayan dosyalar oluşturmaları ve sunması, mimarları, plancıları, malzeme üreticilerini, kısaca, kentsel gelişmenin çeşitli aktörlerini buluşturması ve özellikle mimarlık eğitimi ve öğrencilerine yaptığı aydınlatıcı katkılar nedeniyle “Basın-Yayın” ödülüne, oybirliği ile, değer bulunmuştur.

Hasan Kıvrıkcı

1958 yılında Antalya'da doğdu. İlk ve orta eğitimini Antalya'da tamamladı. Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesini 1989'da, Mimari Tasarım dalında yüksek lisansını 1991 yılında tamamladı.

1989'dan beri kendi ofisinde serbest mimarlık hizmetleri yürütmektedir. Birçok projenin hazırlanması ve uygulanmasında görev almış, halen asıl olarak mimari proje ve uygulama alanında faaliyet yürütmektedir.

1998-2002 yılları arasında Mimarlar Odası İstanbul Şubesinde yönetici olarak çalışmış, 1999'dan sonra iki yıl İKK Afet Komitesi başkanlığı yapmıştır. 2006-2010 arasında İHD (İnsan Hakları Derneği) içerisinde faaliyetleri olmuştur. 2002-2004 Mimarlık Dergisi yayın kurulu üyeliği, 2004-2006 yılları arasında Archidek dergisi yayın kurulu üyeliği, 2004 yılında itibaren MİMDAP mimarlık yayın portalının yayın kurulunda yer almış ve halen sürdürmektedir.

Basın Yayın Ödülü Bekir Coşkun

Günümüz kültür ve siyaset ortamı içinde giderek önemini yitiren kentleşme ve mimarlık konuları ile bu konuların siyasetle olan ilişkilerini eleştirel bir dil içinde basın ortamına taşıyarak geniş kitlelerin ilgisini çeken, yazılarında çevre bilincinin yanı sıra öne çıkardığı doğa saygısı ve tüm canlılara olan duyarlı yaklaşımı ile alternatif bir zemin oluşturan yazar Bekir Coşkun “Basın-Yayın” ödülüne, oybirliği ile, değer bulunmuştur.

Bekir Coşkun

Urfâ'da, memur bir babanın çocuğu olarak dünyaya geldi. 4 yaşında annesini kaybetti. Liseyi aynı şehirde bitirdikten sonra Ankara'da Yüksek Gazetecilik Okulu'ndan mezun oldu. 1974'te foto muhabiri olarak işe başladı. Çektiği fotoğraflar kendi deyimiyle “hiçbir zaman çıkmayınca” işine son veridi. Daha sonra polis muhabirliği, parlamento muhabirliği yaptı. 1978'de Günaydın Gazetesi'ne geçti. İlk köşesinin adı Dokuzuncu Köy'dü. Gazeteyi Asil Nadir alınca, istifa etti. 1987'de Sabah Gazetesi'nde Onuncu Köy başlıklı köşesini yazmaya başladı. 1993'te Hürriyet Gazetesi'nde geçti. Şu ana kadar yayımlanmış 4 adet kitabı bulunmaktadır: “Dövrler”, “Avukatımı İstiyorum”, “Pako'ya Mektuplar”, “Ben Pako” ve “Başın Öne Eğilmesin”...

Köpeği Pako'nun adıyla kaleme aldığı yazılar yayımlanmıştır. TRT'de yayımlanan “Pako'ya Mektuplar” adlı dizi başta BBC olmak üzere altı AB ülkesi televizyonu tarafından satın alınmıştır. Hayvansever kişiliğiyle de bilinen yazar; keman çalabilmektedir, bir doğa ve deniz tutkunudur. Yaz ayları Ayvalık'ın Cunda Adası'nda ikâmet etmektedir. Bekir Coşkun, 9 Eylül 2009 tarihi itibarıyla Hürriyet Gazetesi'nde ayrılmıştır. Bekir Coşkun, 25 Eylül 2009 tarihi itibarıyla Haber Türk gazetesinde yazılarına başlamıştır. Ancak referandumda AKP hükümetine karşı yazdığı yazılardan dolayı baskı gördüğünü iddia eden Coşkun'un işine 20 Eylül 2010 itibarıyla de son verilmiştir. Bekir Coşkun, 3 Kasım 2010 tarihinden itibaren Cumhuriyet Gazetesi'nde Onuncu Köy köşesinde yazılarına devam etmektedir.

Jüri Özel Ödülü

Enver Tokay

(Ankara Vali Konağı Projesiyle)

Özellikle modern mimarlık mirasının hızla aşınmaya uğradığı Başkent ortamında Ankara Vali Konağı, modernist dil kullanılarak geleneksel mimarimizin soyutlanıp yorumlandığı yapı olması ve bir dönem mimarlığını, bu mimarlığın başkentte kabul görme biçimini başarıyla temsil etmesi nedeniyle jüri özel ödülüne, oybirliği ile, değer bulunmuş, jüri bu ödül ile modern mimarlık mirasımızın korunmasının önemine dikkat çekmeyi hedeflemiştir.

Yapı Ödülü

Prof.Dr. Ali Atilla Yücel

(Mimar Semih Rüstem İş Merkezi Projesiyle)

Adana'nın Atatürk Bulvarı üzerinde kentle kurduğu ilişkiyle monoton ve tipolojik kent dokusuna alternatif oluşturan yapılaşma cadde üzerinde bulunan Cumhuriyet tarihine ait iki villayı ve yarattıkları insani ölçeğine yönelik korumacı yaklaşımı, arka planda kalmasına karşın ve kendi varlığını çağdaş bir mimari dil içinde ve yarışmadan öne çıkarması ile takdire layık görülmüştür. Kentle kurduğu ilişkiyle, iç mekanlarda yaratılan kaliteyle ve yansıttığı çağdaş mimari anlayışıyla, çevresindeki yapı kalitesine yönelik olarak alternatif bir anlayış modeli sunan Semih Rüstem İş Merkezi, oybirliği ile "Yapı Ödülü"ne değer görülmüştür.

Yapı Ödülü

Nimet Aydın / Gizem Turgut Altıkulaç

(İstanbul İl Özel İdare Binası Projesiyle)

Kamu yapılarının alışılmış dışı kapalı dil anlayışına alternatif oluşturarak kullanıcı ve çalışanların ilişkisini şeffaflaştıran, ışığı çalışma mekânlarının yanı sıra ortak mekânlarda da cömertçe içeri alan, katların dolaşım alanlarını bağlayan galerilerle iç mekânda görsel ilişkiyi sağlayan İl Özel İdare Binası, sıradan bir arsa üzerinde konumlanmasına rağmen kitlesel parçalanmalar, dolu boş oranları ile önce kentsel boyutta ve yaklaştıkça insan ölçeğinde ele alınan, tanımlı ve davetkâr kapı imgesinin getirdiği farklılaşmanın ulaştığı tasarım ve yapı değerlerinin yanısıra bir yarışma projesi sürecinin özgün ve başarılı örneği olması ile, oybirliği ile "Yapı Ödülü"ne değer bulunmuştur.

“HAYATTAN VE SANATTAN BESLENEN BİR MİMARLIK ÜRETİMİ”

SEVİNÇ - ŞANDOR HADİ

“Sevinç Hadi ile yaptığımız söyleşi, bugün giderek profesyonelce üretim yapılan bir hizmet sektörüne dönüşen mimarlığın, aslında diğer yaratıcı alanlardan ve hayattan nasıl beslenebileceğini bir kere daha gösteriyor. Uzun yıllar Şandor Hadi ile birlikte mesleki faaliyetin ötesine taşıyıp, hayatın ve mimarlığın karşılıklı birbiri içine nüfuz ettiği bir deneyime dönüştürdükleri mimarlık üretimleriyle Türk mimarlığı içinde özel bir yere sahipler.”

Sevinç Hadi söyleşi için bizi evinde kabul ettiğinde, Şandor Hadi ile uzun yıllar birlikte sürdürdükleri mimarlık üretiminin yansımalarıyla dolu salonda, kafamızda kurguladığımız söyleşiyi bir kenara bırakıp, gördüklerimiz üzerinden sohbete başladık. Zira evin her yanı, sabırla ve özel bir yetenekle ürünlere yansımış yılların birikiminin izleriyle dolu. Resimler, fotoğraflar, mobilyalar ve Etiler'deki bir apartman dairesinden özenle dönüştürülmüş evin kendisi, Sevinç-Şandor Hadi çiftinin mimarlıkla sınırlı olmayan zengin dünyasını gösteriyor. Kısa sürede, her birini öğrenmek, hikâyesini dinleme isteği ile sohbet başlıyor. Sevinç hanım sözün bir yerinde “**bu ev adeta bizim mimarlığımızın kitabıdır**” diyerek aslında her şeyi tek cümle ile özetliyor. Duvarda asılı olan el oyması ahşap “kavukluk” salonda en çok dikkat çeken objelerden biri ve söze bununla başlamış oluyoruz;

Sevinç Hadi: Arkadaşımız Mehmet Tataroğlu'nun antikalarla ilgilenen müşterilerinden biri elindeki kavukluğun çoğaltılmasını istemiş. Mehmet de antikaya çok meraklı, iyi anlayan, çok hünerli bir mimardır. Çoğaltılacak kavukluk, Edirnekari denilen, üzerinde skarpela izleri görülen, koyu yeşil, kırmızı boyalı, çiçek, üzüm salkımı, asma yaprağı gibi kabartmalarla bezenmiş kaba bir yontu idi. Mehmet “bundan birkaç adet yaptıracağız, size de yaptırayım mı” diye sordu. Şandor da “sen yaptırma, ben kendim yaparım” dedi. Birlikte Topkapı'da Bit Pazarı'na gittiler. Şandor oradan eski bir sandık seçti. Eski, iyice kurumuş, çarpılmamış, bir ceviz sandık. Dışarıdaki taşığa oturup 35 günde kavukluğunu yaptı. Kâh kıl testere ile delikler açtı, kâh oydu. Akşamları da hiç başka bir iş yapmadan bununla uğraştı.

Orijinal kavukluğun duvara dayanan aynasındaki üzüm salkımı, asma yaprağı gibi kabartmaları önce yaptı, sonra kalabalık oldu diyerek hepsini kazıyıp attı. Kavukluğun tablasını tutan desteğe ve çevresine kendi yorumunu kattı. Perdah ve cilalama işi derken kavukluk öylece tamamlandı. Otantik kavukluk kaba bir yontu iken Şandor'un ki onun mükemmeliyetten yana olduğunu gösteren bir nesne oldu.

Şandor inşaatın en kaba işinden fırçanın en ince uçlusuna kadar her şeyi yapabileceğini söylerdi. Temele taşı indirmek, kalıp kurmak, harç karmak, duvar örmek, ahşapla uğraşmak, fayansları kaplamak, kiremitler, bacalar vs. bunların hepsini gereğine göre yapardı. Bir tek elektriği

Bu söyleşi
Ömer Kanıpak,
Hüseyin Kahvecioğlu
ve Cem İlhan
tarafından yapılmıştır.

sevmezdi ve yapmazdı. Tuzla'daki evde, ablama ait olan kısmın dolaplarını bir usta yaptı, "bizimki ne olacak?" dedim, "biz beraber yapacağız" dedi. Müştemilata bir planya yerleştirmişti. Dolapların bir kısmını beraber yaptık. Ben ucundan tuttum, o kesti, biçti. Hakikaten, çok sade ve çok güzel oldu.

ÖK: Malzemeye olan ilgisini ne zaman öğrendi? Ahşabın dönmeyeceği vs. gibi şeyleri nasıl öğrenmişti?

SH: Şandor el becerisi olan bir insan. Doğuştan böyle bir yeteneği var. Çocukken resimli kitaplara bakıp kendisi de onlar gibi çizmeye çabalamış, basit oyuncaklar yapabilmek için çakı ve ahşapla uğraşmış. Toprakta boya, çatlamayan heykel çamuru hazırlamış. Ortaokul, lise çağlarında resim heykel gibi uğraşları olmuş. Ödüller kazanmış. Hatta yaptığı bir heykeli birisi satın almış, o da parasıyla İtalya'da yaklaşık 40 günlük bir seyahat yapmış. Resim ve heykelle çok merakı vardı, bu konuda çok okurdu. Aslen zaten heykeltıraş olmayı düşünüyormuş. Annesinin "aç kalacaksın, mimar ol" demesiyle mimarlığa yönelmiş. Sonrasında da hiç heykel yapmadı. Saint Michel Lisesi'nde okurken

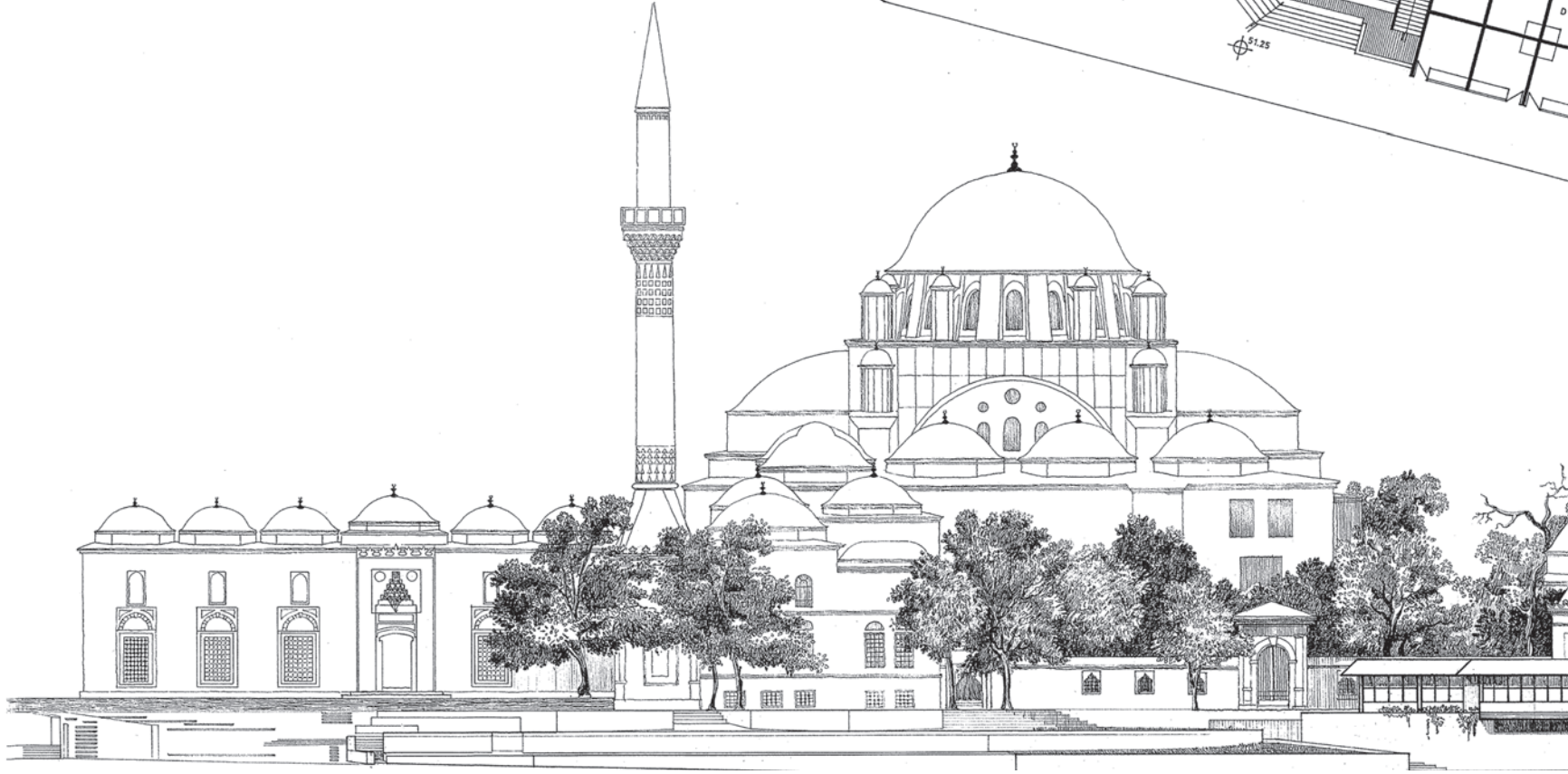
spor kupalarının konduğu dolabın üstünü ahşap kabartma yazı, top ve defne yaprakları ile taçlandırmış. Yıllar sonra gördüm o dolabı.

Şandor'un babası Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'ye gelen uzmanlardan. Anadolu'da çalıştığı dönemde bir müddet birbirlerinden ayrı kalmışlar. Şandor ve kardeşleri Tophane'de limana babalarını karşılamaya giderlermiş. O arada Şandor gemileri izleyip iyice gözlemlemiş. Kaldıkları yerde muşamba kaplı döşemenin altındaki mukavvayı keşfetmişler. Şandor muşambayı söküp mukavvayı çıkartmış, Rıhtım'daki Güneysu Vapuru'nun bacaları, bocurgatları, filikalari, vinçleri ve kaptan köşkü ile detaylandırılmış maketini yapmış. Ardından tabii, bir sürü gemi ve oyuncak daha. Onun dünyası iyice gözlemlemek ve bir şeyi eğer istiyorsa gerçekleştirmek üzerine idi.

Şandor'un babasının Anadolu'da bulunması, savaşla birlikte Macaristan'a geri dönememeleri ile çocukların okula gidişi 3 yıl kadar aksadıktan sonra Yeşilköy Pansiyonlu İlkokulu'nda öğretmenlerin desteği ile el becerilerini geliştirmiş. Örneğin okul bahçesini tanzim etmek, Ninette De Valois'nın temsil vereceği sahne dekorunu düzen-

Zemin kat planı

leme gibi uğraşları ona teslim etmişler. Şandor'u henüz 14 yaşında iken bu tip işlerde destekleyen Zakire Öğretmen unutmadığı isim idi.

Şandor'un hayatında çok önemli yer tutan bir bölüm daha var. O da üst üste sekiz yıl tekrarlanan, yazları önce 1 ay Uludağ'da, sonra 1 ay Gemlik Körfezi'nde kalabalık bir grup olarak geçirdikleri kamp hayatı. Doğa sevgisi ve ilgisinin yanı sıra gözlem gücünü artıran, kendi işini yapma ve her tür işi eksiksiz bitirme becerisi ve yeteneklerini keşfetme fırsatı veren deneyimlerini anlatırdı Şandor keyifle.

ÖK: Gündüz çalışıp geceleri bunları mı yapıyordu yoksa bütün gün böyle işler mi yapıyordu?

SH: Şandor çok erken kalkardı. Akşamları da çoğunlukla sanat ve tasarımla ilgili kitaplar okuyup saat 11 de uyurdu. Bu onun alışkanlığı idi. Tabii eğer çalışması gerekirse uykusuz da kalırdı. Ama onun düsturu "gündüzün şerri gecenin hayrından iyidir" idi. İşini gündüz yapardı, çok çalışırdı. Masaya oturup çalışmaya başladığında kendinden geçirdi.

ÖK: Ofisin işleri ile bu tip işleri ayrı zamanlarda yapmak üzere ayırıyordu mu? Yoksa hepsi bir arada mı yürürdü?

SH: Öyle sistematik bir ayrımı yoktu. Kavukluğu yapmak önemliyse arka arkaya 35 gün onu da yapabiliirdi.

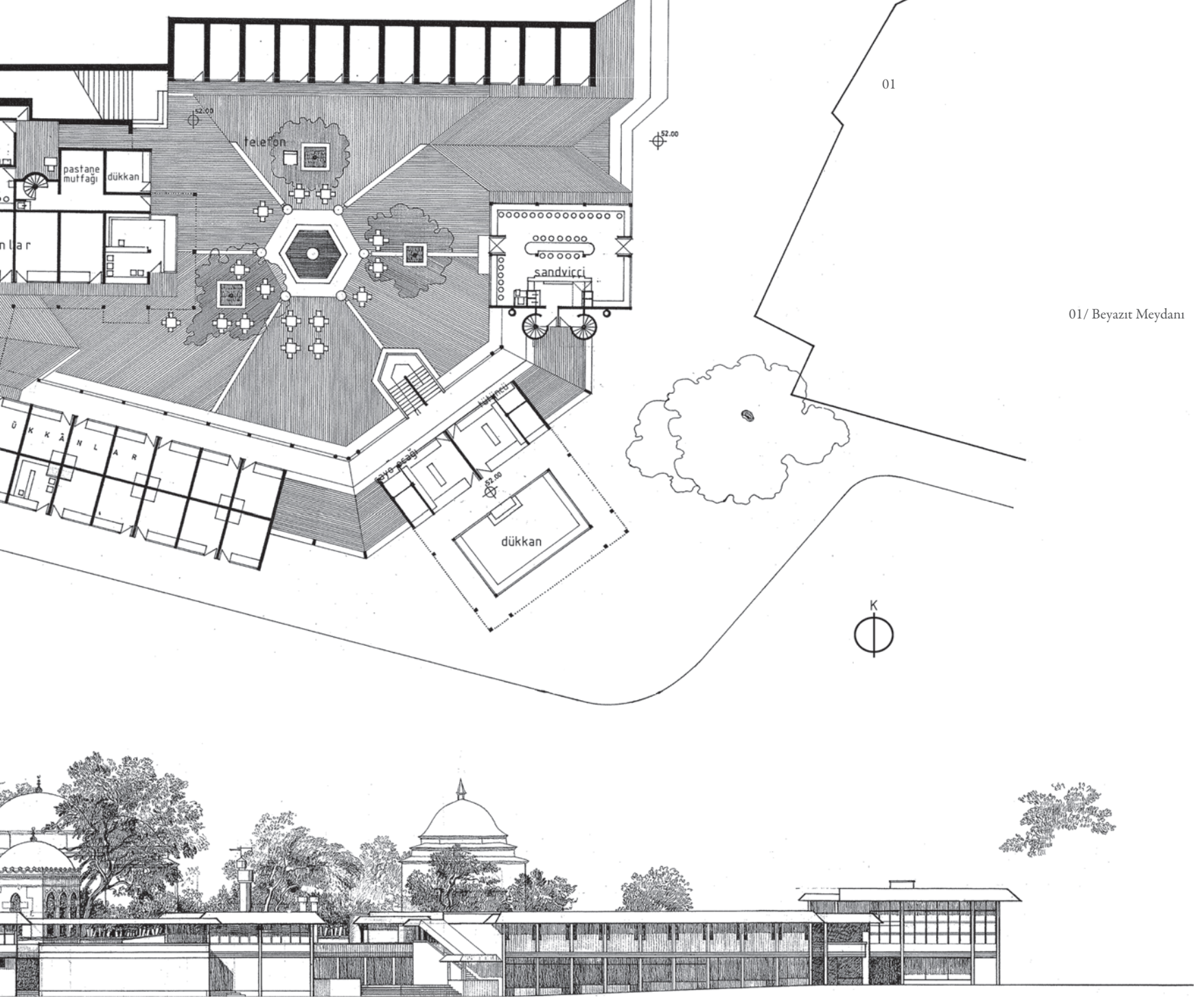
Cem İlhan: Büroda çalışanlar ne yapıyordu peki?

SH: Büroda çalışan yoktu ki.(gülüşmeler) Kendimiz çalışıyorduk, kendimize göre ayarlıyorduk. Zaman zaman çalışanlar oldu tabii fakat örneğin bir konkura çalışıyorsak kendimiz çalışırdık. Genellikle uygulama projesi gibi daha kapsamlı işler yapılıyorsa çalışanlar olurdu.

Hüseyin Kahvecioğlu: Ben klasik bir soru ile araya girmek istiyorum, birlikte çalışmaya ne zaman, nasıl başladınız?

SH: Ben daha önceden, mezuniyetim sonrası Almanya'ya gitmiş gelmişim. Bir gün gazete ilanından yirmi kadar yerin imar planı işinin ihaleye çıktığını okudum. Daha önce böyle bir işle uğraşmamıştım, yalnız, Kemali Söylemezoğlu'nun yanında yaptığım yaz stajlarında bu tip konularla tanışmıştım. İlanda bahsedilen Van Tatvan ilgimi çekti.

İller Bankası Planlama Dairesi'ne görüşmeye gittim. O zaman Ahmet Menderes müdür idi, çok dirayetli, babacan bir ağabey idi. O sırada Baran İdil, Yavuz Taşçı arkadaşlarım da orada çalışmaktaydı. Örnek çalışma olarak bana Köyceğiz'i gösterdiler. Hoşuma gitti, "ben de yapmak isterim" dedim. Fakat beni Van Tatvan'a yollamak istemediler. Selendi ve Horsunlu imar planlarını verdiler. Bunlar 1962 yılında oldu. Yaptıklarım takdir edilmiş olmalı ki bana bunun üzerine yeni bir bölge teslim ettiler: Göreme'de Avcılar Kasabası. Göreme tabii müthişti, büyüğü bir dünya. O ilginç belde için 6 yaşındaki yeğenim - şimdi 56 yaşında - "tam masallardaki gibi" demişti.

İmar planı yapma işi bir yana, Göreme Yöresi'nde mimari özellikler taşıyan hatta çoğu yerde mimariyi öğreten kapıların açıldığını gördüm. İnsan yaşamından gereksinimlerinden, malzemeden ve doğadan fışkıran bir mimari. Bu yerel mimarinin kentsel, mekansal, yapısal örnekleri bir kimlik taşıyordu. Yöre taşını ve iklimi iyi tanıyan ustalar teknik bilgileri ve duyarlılıklarını çok güzel birleştirmişlerdi. Yerellik, gelenek, sükunet ve huzur hep bir aradaydı. Bu bölge için birçok fo-

toğraf sergisi açtım, yayımlar yaptım, seminerlere katıldım. Hala devam etmek aklımdan geçmiyor değil.

HK: Selendi ve Horsunlu gibi projeleri Şandor Hadi ile beraber mi yapmıştınız?

SH: Hayır, yalnız yaptım. 1/1000'lik ve 1/5000'lik planlardı. O zamanlar teslim edip, akıbetini bilmediğimiz planlardı. Sonradan imar planları ile ilgili ömür boyu süren müelliflikler gündeme geldi. İstanbul Şile Kazası ile Develi'yi de yaptım. Kayseri yakınında. Böyle beş iş, bunları yaparken kendi büromu kurmuş, çalışmaya başlamıştım.

Öbür yandan Şandor mezuniyetinin hemen sonrasında, Turgut Cansever'in bürosunda çalışmış olarak, Beyazıt Meydanı inşaatı şantiyesinde bulunuyordu. İbrahim Yolal müteahhit idi. Turgut Cansever'in düşünmüş olduğu ve kendisinin de uygulamasını çizdiği projelerin uygulamasında çalışıyordu. Beyazıt Meydanı işi yarım kaldı fakat Şandor'un İbrahim Yolal firmasında uzun yıllar yeri oldu. Birçok inşaatların ve restorasyonların yanı sıra tren yolları, liman, fabrika

vs. gibi işleri de vardı. Şandor onlarla ilgiliydi. İbrahim Yolal Şandor'a mimari bir iş yaptırmak istediği zaman önce bizi yemeğe çağırırdı. Şandor ile karşılıklı birbirlerine derin saygıları vardı. İbrahim Yolal kendi işini bitirirken Şandor'un işini de sonlandırdı. Şandor isterse giderdi, isterse gitmezdi, maaşını her zaman alırdı, çünkü işe yarayacağı zaman fazlasıyla işe yarardı.

Biz bir araya gelince mesleki faaliyeti de birlikte yürütmeye başladık. Aynı adı taşıyan bir büromuz olsun, birlikte mimarlık yapalım demiyorduk. Zaten her işi beraber yaptığımız için doğal şekilde bir arada olduk. Çok sonra Milli Reasürans projesi yapılırken 1985'te büroyu şirketleştirdik.

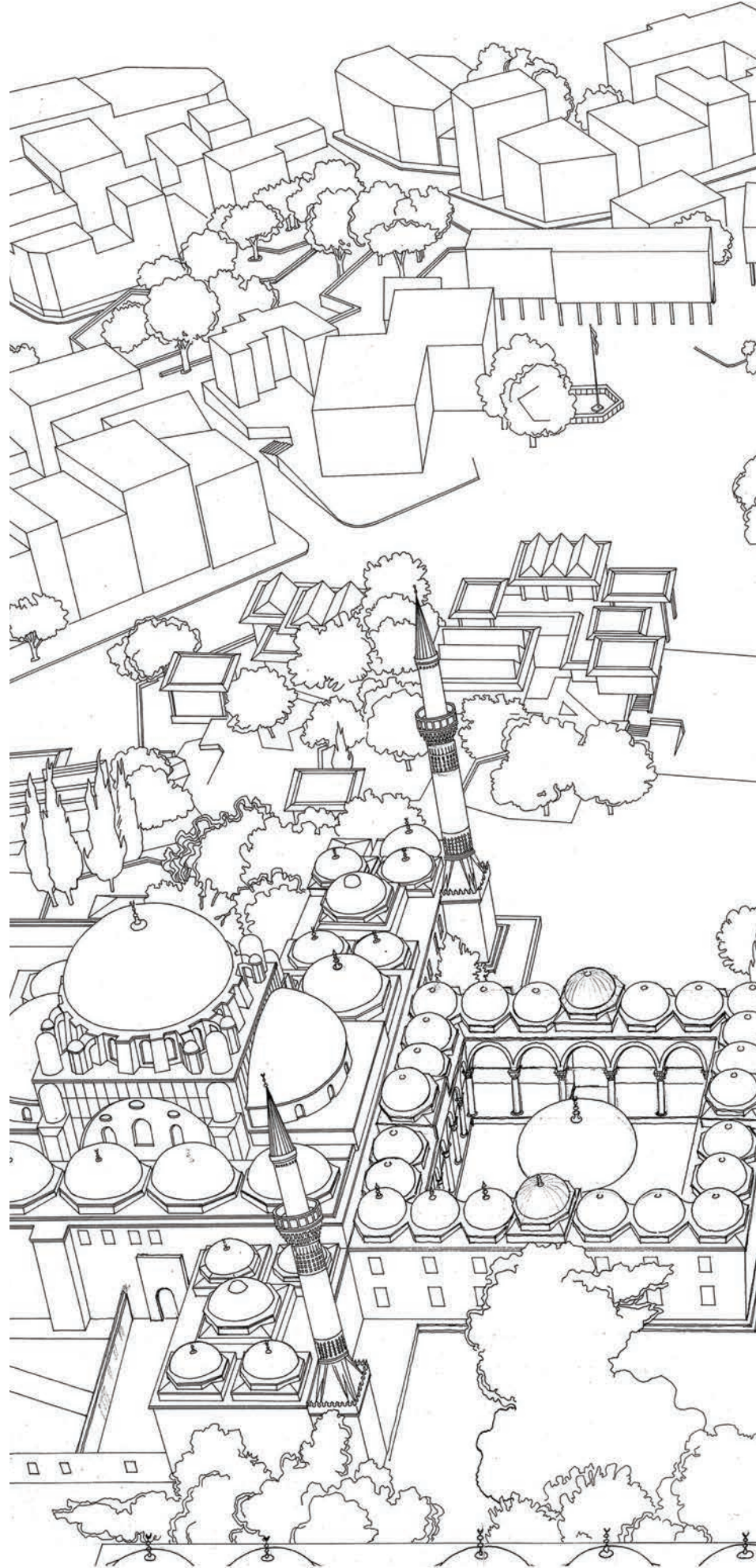
ÖK: Bir de Dumlupınar için yarışmaya katıldınız sanırım.

Şandor Dumlupınar Yarışması'na Şerafettin Öztürk ile katılmıştı. Dumlupınar 2 aşamalı bir yarışma idi. Orada Şandor'ların yaptığı projede sunaklar, toplantı yerleri, ziyarete gelenlerin mutlu olacakları, törenler sırasında geçici olarak kurulmuş yerlerden alışveriş yapabilecekleri çözümler vardı. Ben imar planları yaparken Şandor da Dumlupınar imar planını yaptı. Birlikte Dumlupınar'a gittik, hatta yolda giderken radyodan Le Corbusier'in öldüğünü öğrendik. 30 Ağustos yaklaşıyordu ve Dumlupınar'da büyük bir telaş vardı.

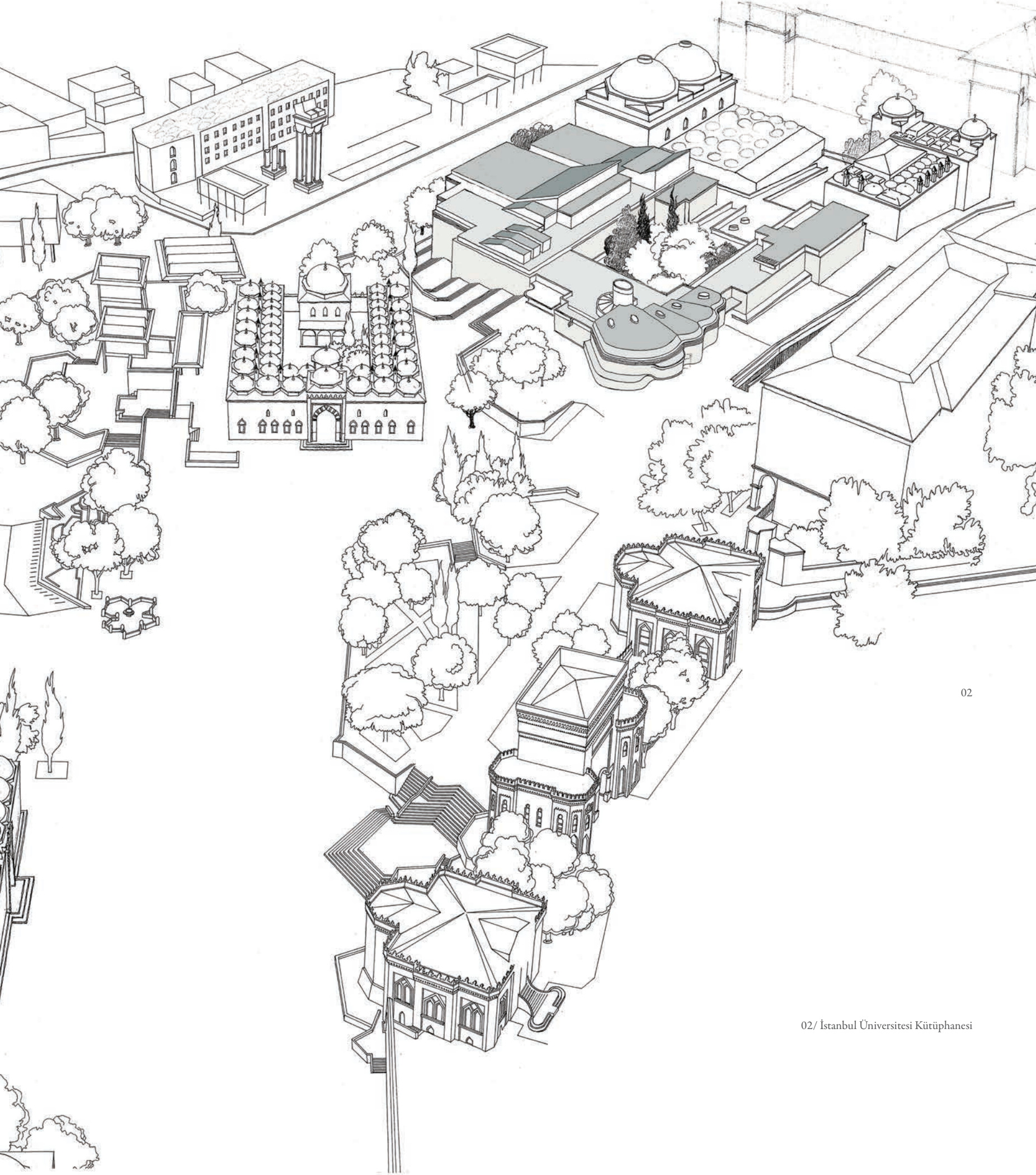
Biz imar planı için gitmişiz, araştırmalar yaparken oralı insanların heyecanına şahit olduk. 30 Ağustos törenleri çevrede yaşanan en heyecanlı, coşkulu toplumsal bir olay. Kadınlar toprak çatılar üzerinde resmi geçit alayını izliyorlar, takılar takmışlar, başlarına beyaz örtüler örtmüşler. Bizi zafer tepesine götürdüler, halk bütün tepeyi doldurmuş, kağnılar, at arabaları, çoluk, çocuk, kadın, erkek, o çorak tepe tıklım tıklım... Fakat bir yandan sıkıntı var. Yerin altına yapılmış tuvaletlerin kapısı kilitlenmiş, zor bir durum. Bir müze var, camlı. Kışın rüzgârdan camlar kırılıyormuş, oraya da kimseyi almıyorlar. Anıt alanında üçgen duvarlar var, üzerine bayraklar asılıyor fakat o duvara bayrak asmak kolay olmadığı için çözümler icat etmek gerekiyor. O zaman Şandor'ların projesini geçirdim aklımdan. Neyse, tören bitti, yarım saat geçti, ortalıkta bir tek insan kalmadı, sadece rüzgâr esiyordu. Öyle bir şey ki o zafer bütün çevre insanların kıvancı idi. Öyle bir yerde öyle bir şey yapılmalı ki hakikaten yaşamalı. Bir de bir uzun anfi vardı, orada bir arada oturan köylüleri görmek öyle heyecan vericiydi ki, hepsi başlarını sarmışlar, rengârenk, pembeler, yeşiller, bir arada, hepsi coşkulu. Bellerinde kuşaklar, sırtlarında, kucaklarında çocuklar. Yazık ki o zaman elimizde yalnız siyah beyaz film vardı. Resmi geçit yapıldı, 2 paraşütçü atladı. Millet nasıl heyecan içinde, alkışlıyorlar. 30-40 paraşütçü atlasa ne olurdu? Halkın tek rüyası. Yaşam çok önemli! Ben orada halka başka türlü bir şey verilmesini düşünürdüm. Semboller ve onların yarattığı ifadelerle anıyı, saygıyı, coşkuyu vurgulamak ve aynı anda insanı yaşatmak ve mutlu etmek de önemli görülmeli.

ÖK: Uygulanmış projelerinizden bahsedelim biraz isterseniz. İstanbul Üniversitesi Kitaplığı Projesi ne zaman gerçekleşti?

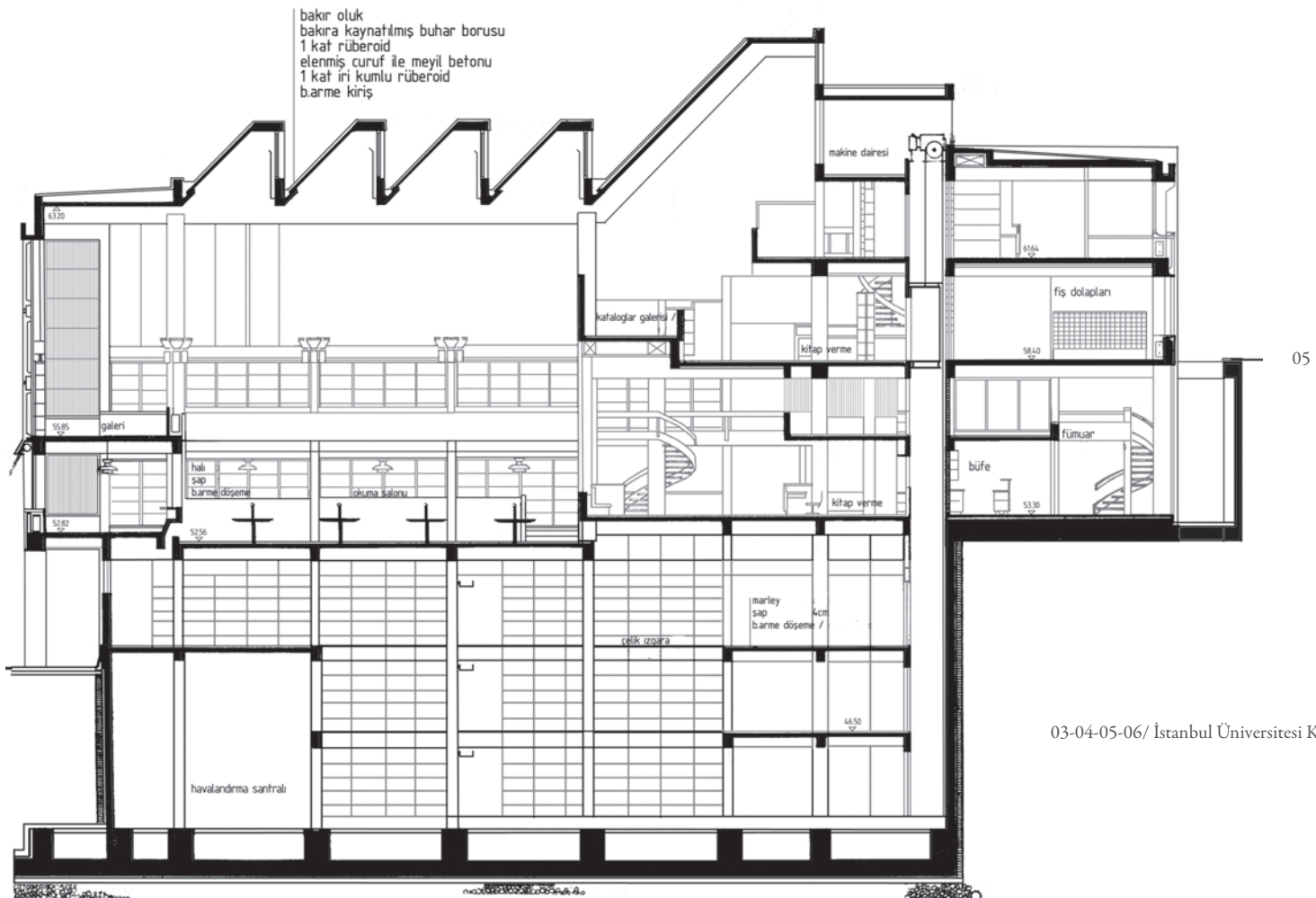
SH: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nin 1964'te yarışması yapıldı, 1969'da sözleşmesi imzalandı, 1970'de temeli atıldı, 1986'da binanın bir kısmı, okuma salonları ile kitap depoları gerçekleştirildi. Konferans salonları, yönetim alanı, kitap aksesyon bölümü hatta giriş holü henüz yapılmadı.

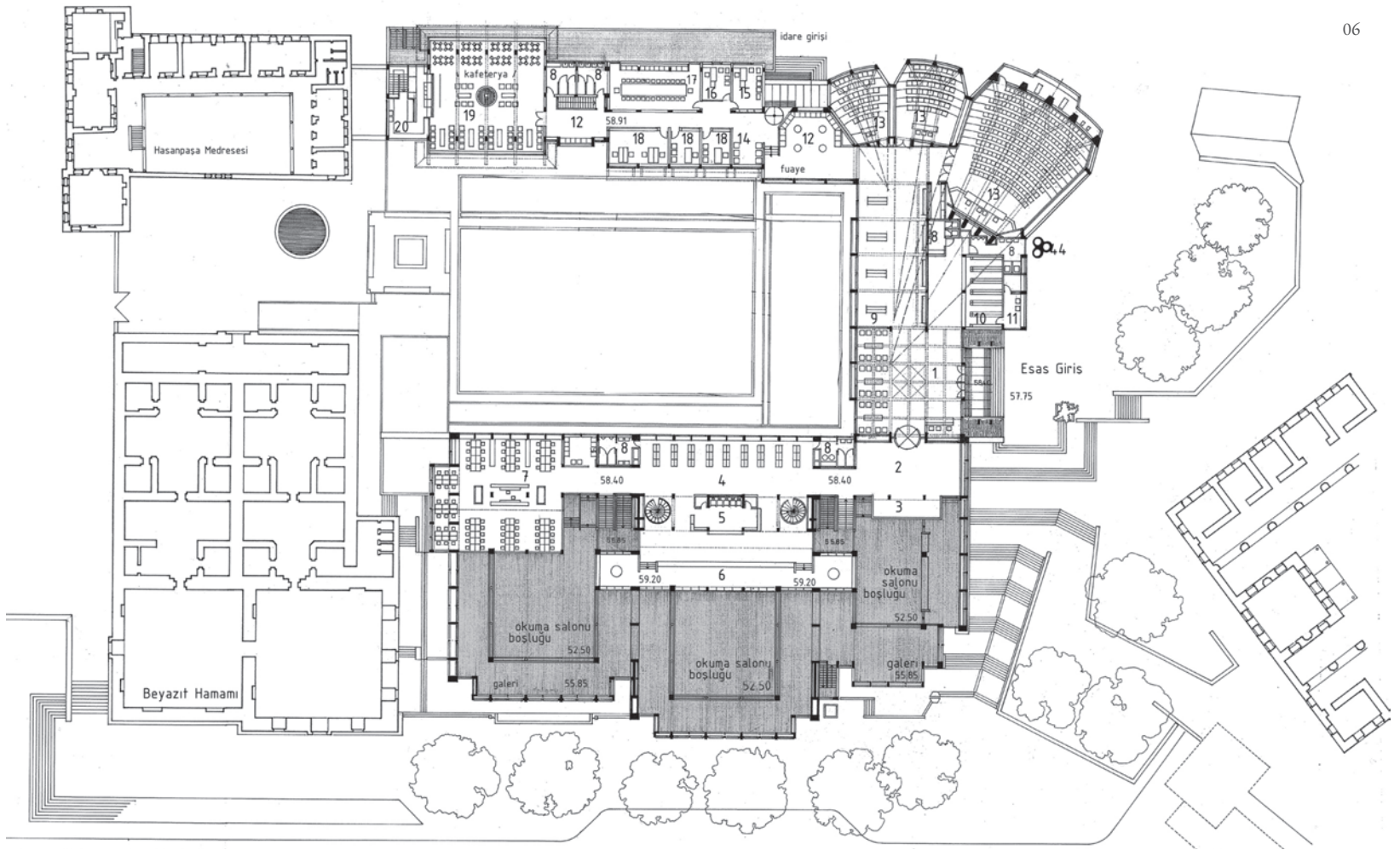

03-04-05-06/ İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi

Daha sonra 1975-76 yıllarında Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesini yaptık. O arada yarışmalara girdik. 1973'de girdiğimiz Sivas Hükümet Konağı yarışmasında ikinci olduk. Aynı yıllarda açılan Ankara Adliyesi Yarışmasında da ikinci olduk. Ankara Adliyesi Yarışması'na çalıştığımız sırada annem vefat etti, çok kederli idim. Şandor da "büroya gitmeyeceğim, evde çalışayım" dedi. Yaptıklarını bana gösteriyordu. Çizilenlere baktıkça sıkılıyordum, parsel biçimine paralel olarak dar, uzun, derinlemesine bir bina yapıyordu. Mecburen evet diyordum ama içime de sinmiyordu. Bir ara deftere çizdiği bütün eskizleri gördüm. Aralarından birini epeyce geliştirmişti. Bir başka seçenek vardı, önde ticaret mahkemeleri, arkada ağır ceza salonları, girişte konferans salonları ile farklı bir mekânsal durum geliştirmişti. Biz hep şunu yapmak istiyoruz, bir yere girilsin, bir avlu olsun, oradan her tarafa dağılalım, her mahkemeye ayrı ayrı girilebilsin, fakat yapamıyoruz. Şartnamede ilk cümle olarak "tek giriş olsun" deniliyor. Adliye sarayı 78.000 m² olacak ve tek giriş olacak. Bu durumda avluya girince binaya bir yerden girip bir uçtan öbür uca tüm binayı kat etmek gerekiyor. Bu giriş meselesi yüzünden avlu yapamıyoruz. Şandor'un çizdiği o eskize baktım, rahat, ferah görünüyordu, derinlemesine gelişmemesi iyiymi. "Bak, bu daha güzel" dedim. "Sen hiçbir şey beğenmiyorsun zaten" dedi ve gitti. Biraz sonra "sen haklısın, gel çizelim şunu" dedi. O yarışmada da ikinci olduk. Programda mahkeme kalemi, hâkimler bölümü, sonra da duruşma salonları vardı. Kalemin gizlilik içinde çalışması çok önemlidir. Bu yüzden, biz bu hacimleri sıralarken koridorlar uzayıp gidiyordu. Birinciliği kazanan projede kalemi açık banko şeklinde yapmışlardı, o durumda koridorlar uzamıyordu. Avlu yapmışlardı ve

binaya her tarafından giriyorlardı, iyi de yapmışlar. Bütün yarışmanlar tek giriş yaparken bir tek birinciliği alan proje çok giriş yapmıştı. Yarışmalarda bazen jürinin dediği jüriyi bağlamıyor.

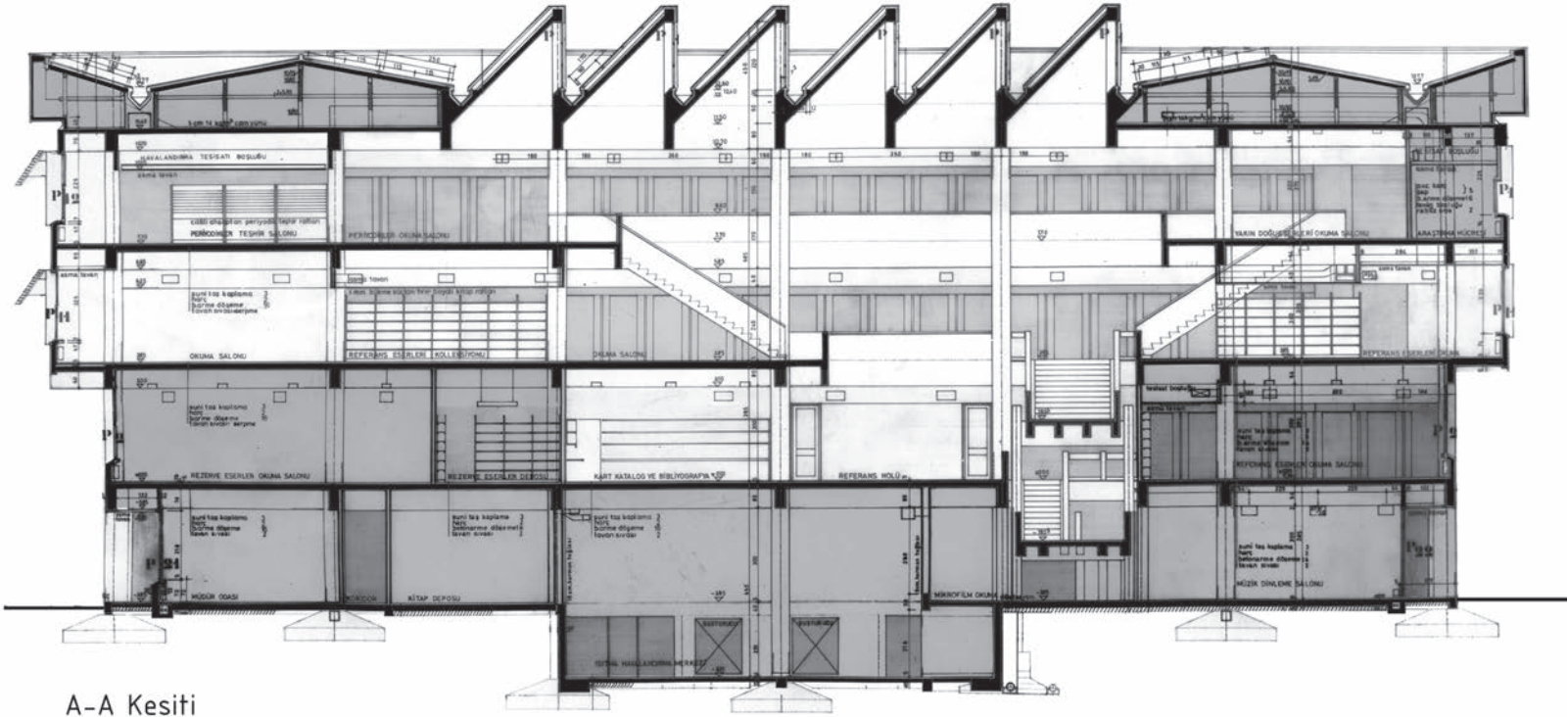
ÖK: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nden önce uygulanmasa da yaptığınız proje var mı?

SH: Abide Yapı Sitesi vardı. Orası da Milli Reasürans'a aitti. Uygulanmadı. Aynı tarihlerde Yolal'ın Beyoğlu'nda aldığı bir hanın restorasyonu yapıyordu. O binanın içinde bir yeri de büro olarak bize vermişlerdi. Şandor yine oraya da tuğla duvarlar falan yapmıştı. Yine kimse kaçta geldin, kaçta gittin demediği için, bir yandan da yarışmalara zaman kalıyordu.

HK: Diğer önemli bir yapınız da Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi. Bu proje yarışmayla mı yapılmıştı?

SH: Hayır. 1976'da başladı. Boğaziçi Üniversitesi kütüphane yaptırmaya karar vermiş. O sırada Mimar Aptullah Kuran rektör. Mimarlar Odası'ndan 5 isim istemişler. Büroları gezmişler, bizi de ziyaret ettiler, yaklaşımlarımızı dinlediler. Sonuçta işi bize vermeye karar vermişler. Kontrol Amirliği'nde çok iyi bir mimar vardı, Nejat Erem.

Biz bu proje için 2 seçenek üzerinde çalıştık ve bu 2 seçenek ile Aptullah Kuran'a gittik. Baktı ve benim rektör olarak karışmamam gerekir ama Amerika'da avlulu bir kütüphane görmüştüm deyip avlulu seçenek üzerinde durdu. Bir de ortası boşluklu kompakt bir bina yapmıştık. Yüksek tavanlı mekânsal zenginliği olan bir seçenektir. Diğer böyle bir zenginliğe imkân vermiyordu, o nedenle biz kompakt olanı yapmayı tercih ettik.

A-A Kesiti

07/ Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi

Binayı da önünde boşluk bırakıp geriye yerleştirmeyi düşünüyorduk. Üniversite ona taraftar olmadı, siz o boşluğu bırakırsanız nasılsa bir gün doldururlar dendi. Nitekim arkada bıraktığımız boşluğa zamanla öğrenci yurdu ve benzeri başka binalar yapıldı. Boğaziçi Üniversitesi daima centilmen, zarif ve iyi bir mal sahibi idi. İnşaat aşamasında da bütün uygulama tarafımızdan kontrol ediliyordu. Hatta Şandor, büro da yakın olduğu için kalıp kurulma aşamasında beline keseri asıp şantiyeye giderdi.

Bu işler yapılırken, bir yandan Işık Mimarlık Mühendislik'te derse gidiyorduk. O aralar Rumelihisarı Kışlak Sokak'ta bir Macar Hanıma, - Valeria Hanım - ev yaptık. Bu Macar Hanım Cumhuriyet'in kuruluşunu görmüş, hali vakti yerinde bir iş kadını idi. Mümessillik ile uğraşırdı. Yeniköy'de bir arsa gösterdi. Orayı beğenmedik, ona Hisar'daki yeri bulduk, beğendi, aldı.

ÖK: Ev yaptıran bir mal sahibi ile anlaşmak kolay değildir. Nasıl oldu o işler?

SH: Mal sahibi bize güveniyordu. Müdahaleci bir tavra sahip değildi. O kadar ki antika eşyalar türünden yeni mobilyalarını dahi bizim yapmamızı istemişti. Antikacılar gitmeyi önerdikse de. "Hayır, siz yapacaksınız" dedi ve yapıldı.

Proje aşamasında, arsada yükseldikçe çok güzel Boğaz manzarası görüldüğü için manzaraya nazır teras katı olan bir ev tasarladık ama Belediye Boğaz'da kırma çatı zorunludur diyerek projeye itiraz etti. Tabii proje değişti. Giriş katında yaşama alanı, yukarıda yatak odaları ve sofası olan bir ev yapıldı. Meyile ayak uyduran bahçe katında da sera vardı. Bu evin arsası parsellenip üç büyük arsaya bölünmüş bir ahşap evin bahçesine aitti. Bir parsel bu ev yapıldı, en uçtakinde yıkıldı yıkılacak vaziyette duran ahşap ev vardı. Orayı da bir mühendis bey almıştı. O evin de restorasyon projesini yaptık fakat Şandor yapım işiyle uğraşmak istemedi. Valeria Hanım'ın gösterdiği ilgi ve anlayışı

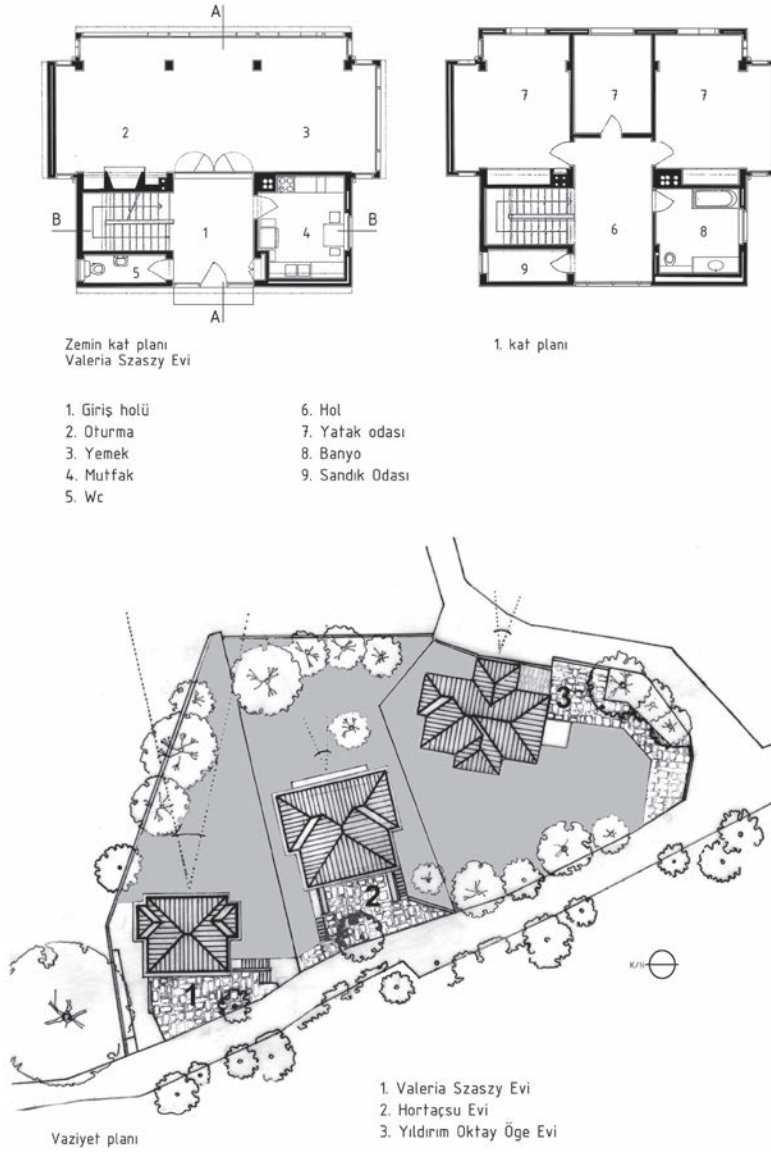
orada bulamayacağını anlayınca o iş ilgisini çekmedi. Projeyi yapmak ise çok kolay oldu. Hemen izni alındı. Evin orijinalini bozmuş olan her türlü ek vs. atıldı. Boğaza bakan evin deniz manzaralı cephesine sandık odaları vs. yapılmıştı. Vaktiyle ev daha çok bahçeye bakıyormuş. Alttaki ilave mutfak alanını paylaştırıp evin katlarına ekleyerek denize bakan kısımları yaşam alanlarına dönüştürdük. Bir taraftan bahçeye, bir taraftan denize bakan bir salon elde edildi. En üst katta da, orta alanda büyük bir çatı feneri altına yemek köşesini yerleştirdik. Bina pek kaliteli yapılmamış. Sonradan mal sahibi "çok güzel oldu" deyip bizi yemeğe çağırdı. Hakikaten çok güzeldi. Bir yandan bahçe, bir yandan deniz görünüyor, çatıdan ışık geliyor. Bina duruyor, fakat fotoğrafı yok.

Daha sonra Boğaziçi Üniversitesi'nde görevli kimya mühendisi Prof. Amable ve Öner Hortaçsu ortadaki parseli satın aldılar, Valeria Hanım'ın evi gibi bir ev istediler. En üst katın manzarası çok güzel, deniz görüyor, tam yaşam yeri deyip, önceki evdeki elemanların yerini değiştirip, üst katta oturma, giriş katında yatak, bahçe katında çalışma ve kitaplık bölümüne yer verdik. Kabul ettiler. Ev yapıldı. Mal sahipleri her zaman memnuniyetlerini dile getirdiler. Öner Hortaçsu çok titiz bir insandı. Buna mukabil Şandor titizlendikçe "en iyi iynin düşmanıdır" diyordu. Bir seferinde Şandor da ona "Sen Pier Kilisesi'nin çan kulesi üzerindeki meleklerin heykellerini yaparken heykeltıraş niye o kadar titizleniyordu, kim görecekti onu orada?" diye sormuş. Öner Bey bu sözü utanarak hatırladığından bahsetmişti.

ÖK: Arkeoloji Binası'ndan da bahsedebiliriz biraz...

SH: Arkeoloji Binası Topkapı Sarayı ile Gülhane Bahçesi arasında Eski Doğu Eserleri Müzesi'nin arkasına yapılan Ek binada sergileme olanaklarını artırmak üzere çatıdan ışıklandırma sistemi kullanılmıştı. Işıklandırma bandı eski ve yeni binalar arasına konmuş, eski binanın dış duvarı yeni binanın iç duvarı olurken eski ile yeninin sürekliliği sağlanmaya çalışılmıştı.

HK.: Milli Reasürans binanızdan da bahsedebilir misiniz?

SH: Milli Reasürans yarışmasına çalışırken önce ayrı başladık çalışmaya, 1984 yazında. Başta birbirimizi etkilemek istemedik. Bir araya gelince, tasarıma Osmanbey'den başladık diyebilirim. Yarışma alanına geldiğimizde “*yol dar, burada onu ferahlatacak bir şey yapmalı*” diyerek işe koyulduk. Epey çizdik. Sonra boşluğu yapmaya karar verdik. Bir yandan araziyi doldurmak, şehrsel hizayı kabul etmek gibi konular vardı. Bir taraftan da şunu düşünüyorduk: “*İsteseler birini davet ederler, o birisi de onlara düzgün bir bina yapar, şu halde niye yarışmaya çıkardılar, demek ki bir fikir bulmak lazım, bir şey peşindeler*”. Zaten şartnamede de şehir içinde bir röper olma isteğinden bahsediliyordu. Yolun darlığı, Maçka Palas’ın yanında nasıl var olunacağı, Milli Reasürans’ın kurum kimliği, işlev, kent içinde bir röper olma, çekim yaratma gibi gidişli gelişli düşünceler içinde şehrsel eyvan olarak isimlendirdiğimiz boşluk oluşturma fikrini pekiştirdik. Öte yandan bir başka alternatif üretiyorduk. Önde olsun ama bir boşluğu olsun gibi. Proje teslim günü yaklaştı. Bir gece saat 3’te Şandor şöyle bir karaladı. “*Bak, bu var, şu var, hadi bakalım seç*” dedi. Boşluklu, bizim tabirimizle eyvanlıyı seçtim. “*İyi ama kaybederiz, gerçekleştirmek zor*” dedi. “*İlk defa mı kaybetmiş oluruz, bunu yapalım, sonra kaybedelim*” dedim. Kabul etti ve şehrsel eyvana doğru ilk adım atılmış oldu.

HK: Aslında jürinin ifadesinden, binanın kendisi röper olsun sonucu çıkarken, “boşluk” yaparak röper oluşturmak fikri etkileyici bir fikir.

SH: Yarışmaya 15 büro davet edilmişti. Bunlardan 9’u proje gönderdi. Çok fazla şey isteniyordu, 41 pafta teslim ettik. Tesisat, elektrik projeleri falan da istenmişti, çizimler hayli yüklüydü.

HK: Jüride kimler vardı?

SH: Doğan Erginbaş, İsmet Aka, Mesut Evren, Gündüz Gökçe, Yılmaz Sargın. Yedek jüri, Mete Ünal ve Mete Ünügür, Müfit Yorulmaz. Rapor-tör Ferhan Yüreklı ve Turhan Damlacı. Mete Ünügür ve Mete Ünal’ın yedek üye olmakla beraber tüm oturumlara katıldıklarını, genç ve dinamik mimarlar olarak fikir beyan ettiklerini sonradan öğrendik. Jüri çalışması 1 ay kadar sürdü, biz birinci olduk, ikincilik ve üçüncülük yoktu.

ÖK: Seçemediler mi, yoksa zaten sadece bir kazanan mı olacaktı?

SH: Nedenini bilemem, yalnız 2. ve 3. derece ödüllерinin bedellerini, mansiyon sayısını ve ödentilerini arttırarak yarışmanlara dağıttılar.

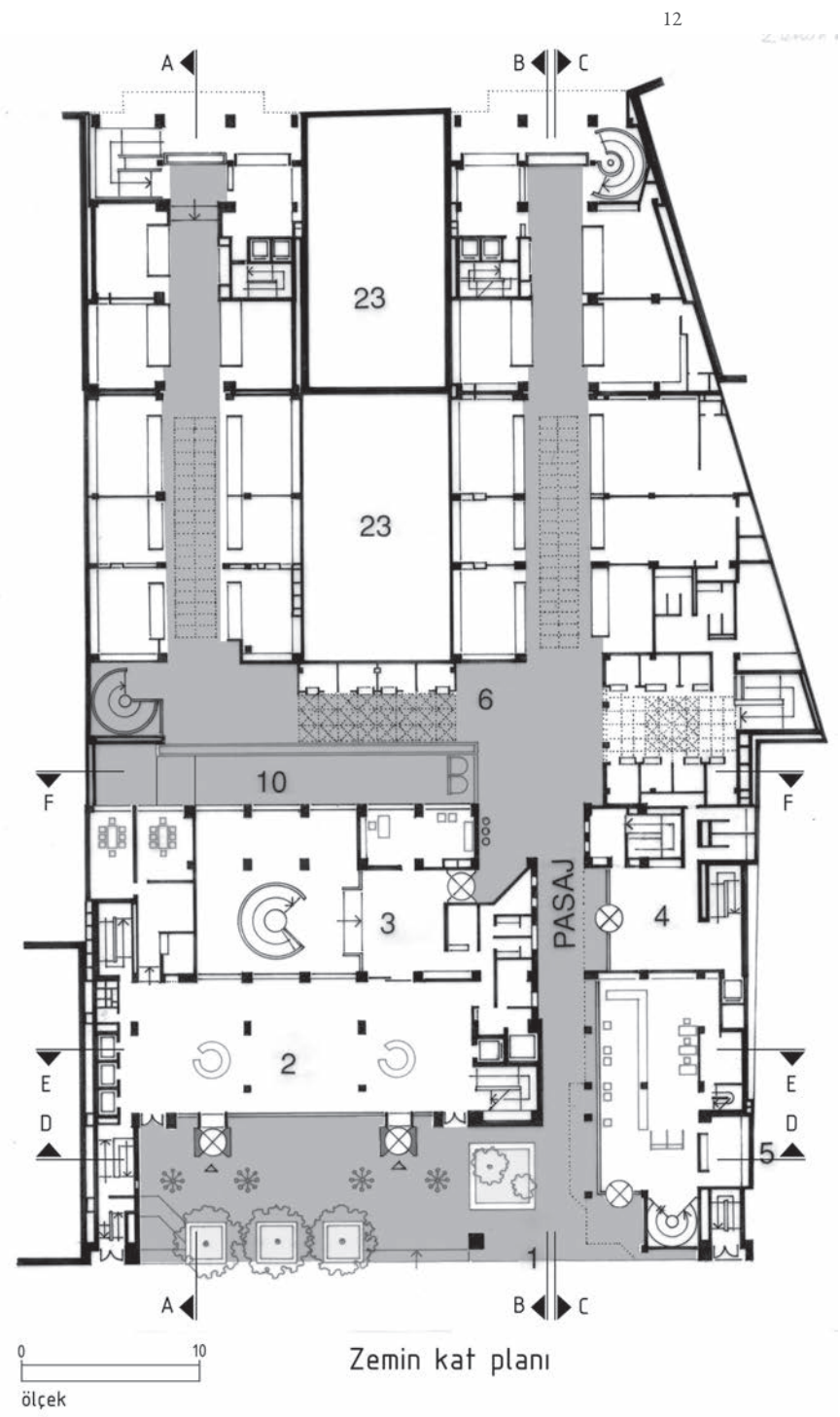
HK: Bu maket harika bence, hala bu kadar iyi durumda. Kaç yıl oluyor yapılabı?

SH: 1984’te yapıldı. Şandor’un el emeğidir. Milli Reasürans Genel Müdürlük yarışma şartnamesinde iki türlü proje hazırlanması istendi. Arsanın içine doğru giren Kızılkaya Apartmanı’nı ileride alabiliriz, o nedenle o alanın katılımıyla doğacak neticeyi proje üzerinde görelim diyorlardı. Bu maket, o duruma göre yapılmıştır. Fakat sonra o bina alınmadı. Alınsaydı böyle bir avlu olacaktı. Şimdi Kızılkaya Apartmanı arkasında tek katlı bir bölüm var ve bizim dükkânlarımız onun etrafını sarıyor. Maketteki gibi olsaydı daha iyi olacaktı sanırım.

HK: Hikâyesini bilmeyen için, şu andaki hali de rahatsız edici değil. Bu cadde üzerinde bu boşluğu açmak bugün için de avangard bir tavır. Bu binanın yapıldığı 80’li yıllarda, mimarlıkta en yaygın yaklaşım, post modern bir tavır benimsemekti. Yeni bir şey yapmak istendiğinde post modern bir eleman kullanmak ilk akla gelen yoldu. Türkiye’de de sayıca çok fazla olmasa da bu tür denemeler yapılmıştı.

SH: Bizim hiç öyle bir binamız olmadı. Aklımızdan geçmedi. Bizim düşüncemiz bir şeyin kendini ifade etmesi idi.

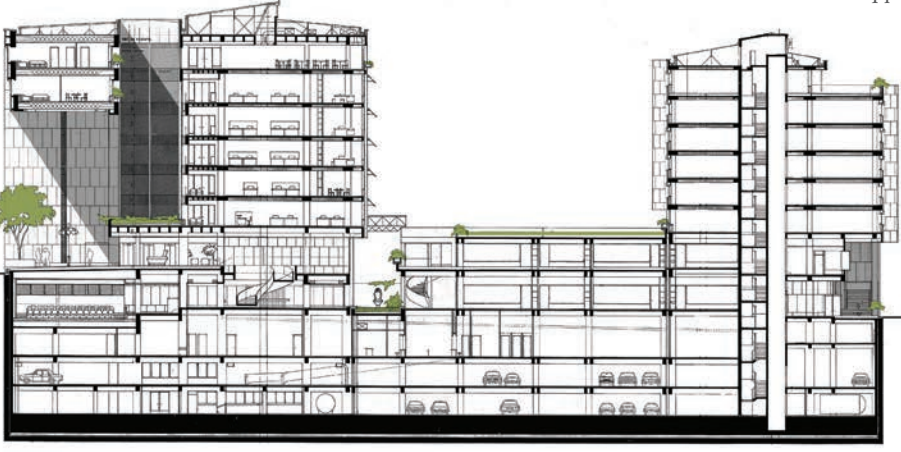

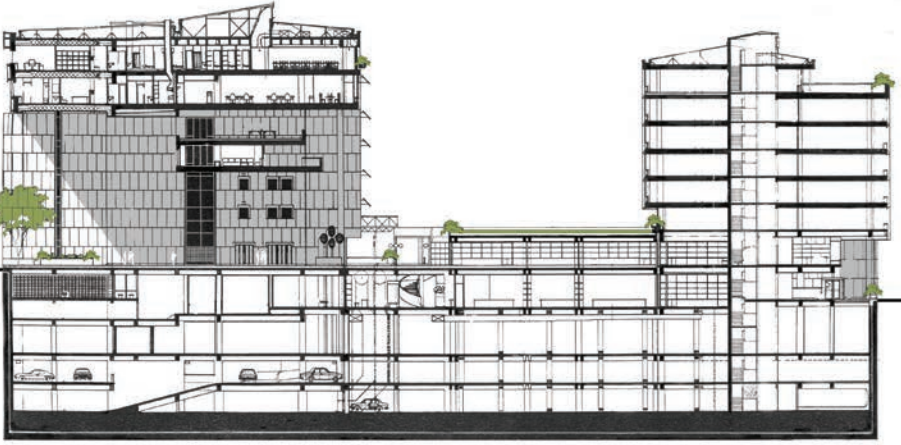
1. Eyvan 2. Giriş Holü 3. Fuaye 4. Sosyal Tesisler Girişi 5. Banka
6. Çarşı 10. Çatı Bahçesi 23. Komşu Bina

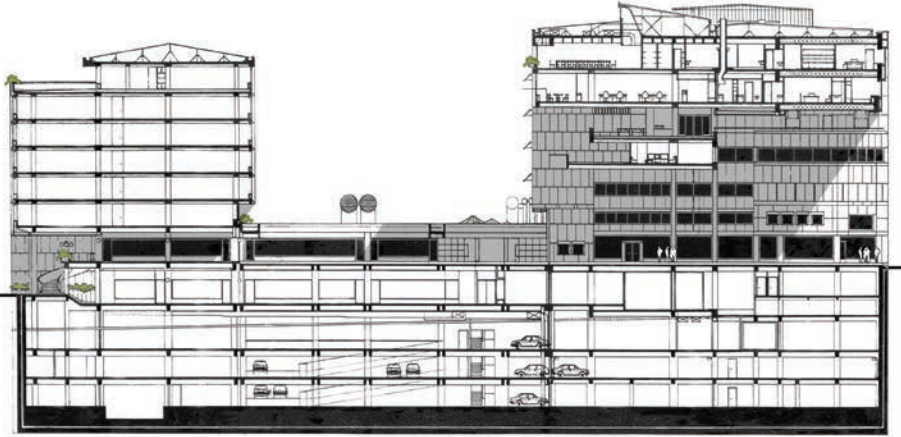

Kesit / A-A

Kesit / B-B

Kesit / C-C

Kolonsa kolon, duvarsa duvar, açıklıksa gereken genişlik ve yükseklikte. Bu inançlarla yapıldı. Gerçek ifadeler. Mesela bu evin salonunda bile, taşıyıcı kolonların kendini ifade etmesinin ne yararı olabilir? Ama biz bu ifadeyi aradık. Sıvanın arkasında kaybolup gitmesini istemedik. Düşey taraklanmış kolon yüzeyler, dolgu duvarın beyaz sıvasından derin bir fuga ile ayrıldı. Tek başına, bağımsız, sağlamlık ve direnç ifadesi bir nevi. Seçenekler, olanaklar v.s., bu meseleler üzerinde çok durduk, çok konuştuk. Belki onun için de çok üretmedik.

Bizim için anlamına uygun mekân yapma, uygun anlam ve elverişli çözümü bir araya getirmek önemli idi. Süsten arınmışlık, yalınlık, sadeliğin peşinde idik. Hayatın kendisi, geçip giden zaman içinde o sadeliğin içini dolduruyor. Görüyorsunuz işte, bir yığın anı çerçevelenmiş, kendimizce seçtiklerimizle yan yana.

HK: Sonuçta az ve öz olmuş. Sayıca çok fazla üretilse, bu niteliği sürdürmek daha güç olabilirdi. Her bir projeye verilen emek belli oluyor.

ÖK: Benim görebildiğim kadarıyla mimarlık dışında şeyleri daha çok konuşmuşsunuz. O çok yararlı olmuş.

SH: Bakır almaya giderdik, çinicilerde, halıcılarda çok dolaşırdık. Çocukların okul çantasının sırt çantası olmasını istedik, bütün İstanbul'u alt üst ettik. Tabii o sırada hep konuşuyorduk.

HK: Zanaattan alınan desteğin varlığı da hissediliyor.

SH: Evet, zanaat önemliydi. Yani bir fikrin ne olduğu ve nasıl yapılacağı meselesi hep bir arada düşünülüyordu. Hatta nasıl yapıldığı ne olduğunu tarif ediyorduk.

Bulunduğumuz dairede zemin kattayız. Burada güvenlik önlemi şart idi. Demir kafeslere razı olduk. Demir kafesler, bisiklet zincirleri ile kurulan mekanizma sayesinde yukarı aşağı kaydırılarak açılıyor, doğramalarsa sağa ve sola itiliyor. Böylelikle oda, bahçe ile iç içe keyifli bir balkon oluyor. Keyifle güvenliği birleştiren bir detay.

HK: Nasıl çalışırdınız? Aranızda bir iş bölümü var mıydı? Bir yandan Şandor Beyin detaya çok hâkim olduğu görülüyor ama çalışma sürecinde aranızda kritik bir etkileşim olduğu görülüyor.

SH: Şandor bana *"hiçbir şey yapmadan da gel şurada otur"* derdi. Hep konuşurduk. Şandor motordu, onun hızına yetişmek kolay değildi ama kastettiğim üretken olmasıydı. En baştan çok düşünüp işe epey hız veren bir tipti ve oturunca zehir gibi yapardı. Biz alışmıştık, bir yaşam tarzı, arkadaşlık, meslektaşlık iç içe geçmiş vaziyette hep konuşurduk ve ben onun söylediklerinin aksini söylerdim. Aksini söyledikçe o da düşünürdü, bazı yapılmış şeyler de yıkılırdı. Mesela bu evin banyosu... *"Tesisatı yaptırdım, gel gör"* dedi. İçeri girer girmez *"olmadı bu, şöyle içeri girince karşıda ayna olmalı, üstte ışık boylu boyunca aynayı aydınlatırsa"* dedim. Haklı buldu, hemen değiştirdi.

ÖK: O zaman, o motorsa siz vitesmişsiniz, arada bir geriye takıyormuşsunuz!!

SH: Birbirimize engel mi oluyoruz, ben acaba engel mi oluyorum diye düşünürdüm. *"Yok, yok iyi"* derdi.

HK: Sizin Teknik Üniversiteye öğrenci olarak girişiniz hangi yıld?

SH: 1953

HK: O yıllarda pek fazla kız öğrenci yoktu herhalde, toplam kaç kişi alıyorlardı?

SH: Toplam 100 öğrenci almışlardı. Kız öğrenci sayısı benim zamanımda ilk kez 13'e çıkmıştı. Yetenek sınavı yapılıyordu mimarlık fakültesine öğrenci seçimi için. Corbusier'nin bir yapısını sormuşlardı. Ablam inşaat fakültesinde okuyordu fakat mimarlık derslerine de girerdi, bana Villa Savoye'dan bahsetmişti. Ben de sınavda karşıma çıkınca Villa Savoye deyiverdim.

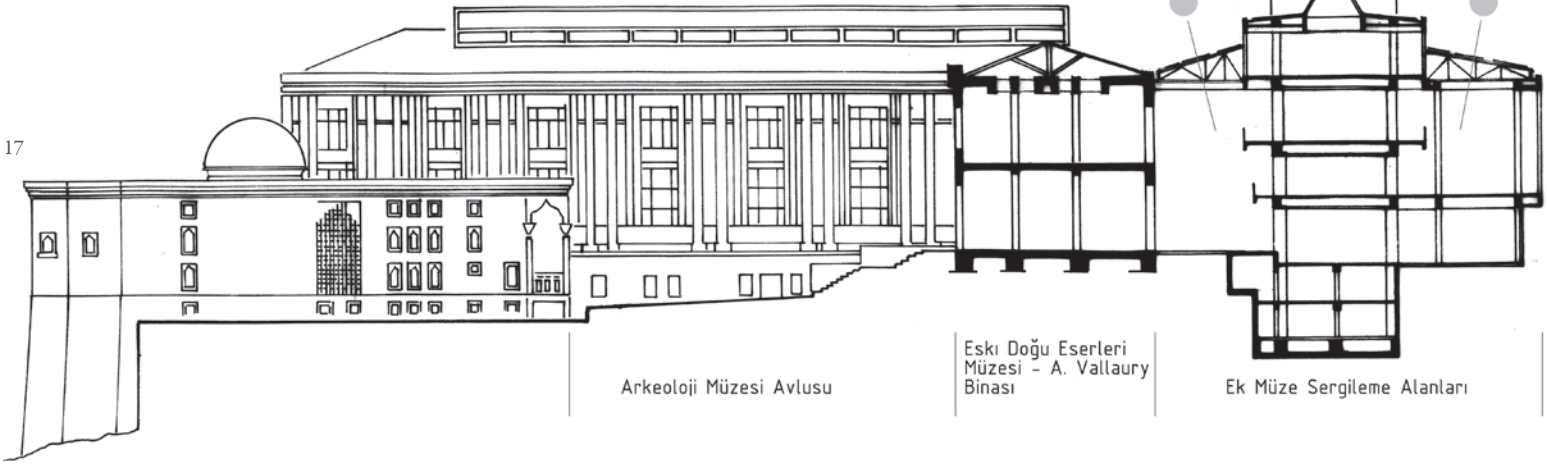
ÖK: Eğitiminiz sırasında ne tür deneyimler edinmiştiniz?

SH: Ben tüm öğrenciliğimi boyunca çalıştım. Kemali Söylemezoğlu'nun bürosunda çalıştım. Hilton Otel'i'nin yüzme havuzu inşaatında çalıştım. Turgut Cansever'in bürosunda çalıştım. O zaman Karatepe Savaşları çiziliyordu. Melih Birsal ve Haluk Baysal'ın bürosunda Karayolları Binası projesinde çalıştım. O bina ilk çelik bina idi, sonradan yapılamadı. Aynı dönemde misafir hoca Rolf Gutbrod'un öğrencisi idim ve okulda, Gümüşsuyu'nda hostel projesi yapıyordum. Bürodan öğrendiğim şekilde çelik yapı önerdim. Çelik malzeme için *"yazık"* demişti, fakat Stuttgart'ta çalışma olanağını da temin etmişti.

Cam Çatı Işıklık Cam Çatı

15-16-17/ Eski Doğu Eserleri Müzesi

ÖK: Peki kimlerle ahbablık ederdiniz?

SH: İşin açıkçası Şandor ve ben birbirimize yetiyorduk galiba. En sık görüştüğümüz Mehmet Tataroğlu vardı. Mehmet çok yetenekli ve hünerli idi. Şandor Mehmet'in arkadaşı olduğu için gurur duyduğunu söylerdi. Sonra Ergün Aksel vardı. Ergün sınıfımızın ası idi, müthiş bir tipti, bir fenomendi. Adeta mimarlıkla nefes alıp verirdi. Cihat Burak'la geçirdiğimiz saatlere paha biçilmez...

Şandor'un vefatından bir ay kadar sonra Taşkışla'da Mimarlar Odası ve İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi'nin ortak kararı ile bir anma toplantısı ve sergi düzenlendi. Serginin anı defterine Cihat Burak "*Şandor altın şarkısını söyledi, altın gibi kalbiyle altın tarlaya gitti*" diye yazmıştı. Cihat Burak her zamanki zarif ve naif dilini Fransız dili ile harmanlayıp "*Şandor*" ile fonetik olarak benzeşen "*chant d'or*" (altın şarkı) ve "*champs d'or*" (altın tarla) kelimelerini bir araya getirmişti.

HK: Konuşulacak çok şey var ama bu kısa zamana sığmak mümkün değil. Son olarak, uzun yıllar emek verdiğiniz eğitim alanından biraz bahseder misiniz? Eğitimci olarak uzun yıllar çalıştınız, halen de çalışıyorsunuz. Işık'ta derse gittiğinizi söylemiştiniz...

SH: Evet, Işık'ta derse gidiyorduk. Almanya'dan döndükten sonra Nezih Eldem ile beraber inşaat fakültesine yapılacak kütüphane projesinde çalışmıştım. Çok mutlu bir çalışma idi. Sonra Nezih Bey Işık'ta ders vermeye başlayınca ben, Şandor ve Zafer Koçak onun asistanı

olduk. Işık, yüksek okul statüsünde özel bir okuldu. İstanbul'da başka benzerleri de vardı. Beşiktaş'taki binasını da Mesut Evren düzenlemişti. İDGSA ve İ.T.Ü' den gelen çok hoca vardı. Çalışkan ve hevesli öğrenciler tanıdık orada. Hoca öğrenci oranı dengeli idi. Güzel bir kütüphanesi vardı, istediğimiz her türlü malzemeyi alıp getirirlerdi. YÖK ile Mimar Sinan Üniversitesi'ne bağlandı ve Işık ortadan kalktı. 1980'de Şandor okul işini bıraktı. Ben devam ettim 2001'de emekli oldum. Halen Vakıf Üniversitelerinde proje dersine gidiyorum.

ÖK: Geriye doğru baktığınızda eğitimde değişen ve değişmeyen ne var?

SH: İnsan ne kadar değiştiyse, o kadar değişti. İnsana bağlı bir şey, gerek eğitim kadrosunda, gerek yukarıdan gelen idealler, programlar, gerek yetişen insan bakımından Türkiye ne kadar değiştiyse o kadar değişti. Çalışma tekniğindeki değişim malum. Kaleminden dijital ortama geçildi. Tasarımın birçok adımında bilek, göz ve aklın birlikte çalışması gerektiğini, dijital ortamın ona etkin bir yardımcı olacağını düşünüyorum. Eğitimde süreç, eleştiri, sorgulama, merak ve özgürlük önemli. Eğitime tesir eden etkenlerden biri de, önceleri tematik olarak derinlemesine öğrenilenler bugün 5 şıklı cevap anahtarları halinde görünüyor. Bu yaklaşım eski ile yeninin farkını ortaya koyuyor belki de. Buna rağmen durumdan şikâyet edilse de bazı öyle öğrenciler var ki, müthiş bir gelecek vaat ediyorlar.

HK & ÖK: Ayırdığınız zaman için çok teşekkür ederiz.

İSTANBUL İL GENEL MECLİS BİNASI, İL ÖZEL İDARESİ HİZMET BİNASI, KENTSEL İŞLİK BİNASI VE ÇEVRE DÜZENLEMESİ

Tasarım, seçilmişler ve atanmışların
kuzey güney doğrultusunda devam eden kentsel mekanı bir arada
kullanmaları üzerine gelişmektedir
Kurumsal yapının bu durumu kütlelerin plan ve
üçüncü boyutunda da
devam etmektedir

**İstanbul İl Genel Meclis Binası,
İl Özel İdare Hizmet Binası,
Kentsel İşlik Binası ve Çevre Düzenlemesi**
Vatan Caddesi, Fatih/ İstanbul

Proje Müellif: Nimet Aydın, Gizem Turgut Altıkulaç
Tasarım Ekibi: Mehmet Altıkulaç, Evrim Sunal,
Ali Düzdağ, Burcu Poyrazoğlu,
Aslı Alpaydın Özdemir, Kumru Alpaydın,
Mevlûde Gervan, Seda Aydın, Kezban Düzdağ,
Tuğrul Büyükköken, Gülcan Kaya
Statik Proje: Levent Dan
Mekanik Proje: Mustafa Ünal, Cüneyt Erdem
Elektrik Proje: Emrah Avşar
Mimarlık Ofisi: Projen Mimarlık
İşveren: İstanbul İl Özel İdare
Proje Tarihi: 2005
Yapım Tarihi: 2006-2009
Proje Tipi: Kamu Binası
Yapı Türü: Karma
Arsa Alanı: 14.250 m²
İnşaat Alanı: 34.000 m²

Prestij ve temsil niteliği taşıyacak olan İstanbul İl Özel İdare Binası Vatan Caddesi üzerinde yer alan birçok kamu hizmet binasının yer aldığı zondadır. Alanın yakın çevresinde bulunan Fenari İsa Camii, Sultan Selim Medresesi ve Hürrem Çavuş Camileri ile referanslaşan alan aslında yeni bir prestij yaratmak için topografyası ile çok potansiyeldir. Alanın üç tarafının yolla çevrili olması her ne kadar yaklaşım kolaylığı sağlıyor gözüksede, alan için en öncelikli yaklaşım gerek tören alanı gerek Vatan Caddesinin metropol üzerindeki arteriyal önemi ile yaklaşımı belirlemektedir:

Tasarım Kurgusu; Yapı, içinde valilik makamı, meclis, ofisler, yemekhane, kapalı garaj gibi çoklu işlevleri barındırmaktadır. Kamu bina tipolojilerinde ki anıtsal etkiye karşıt bir tasarım araştırılmıştır. Bir tarafta kentlinin seçtiği insanların yönetime katılması ve bunun her dönem değişmesi ile son derece dinamik döngü bir kurgunun, diğer tarafta ise kamusal bir ofis binasının birbirinden zıt ama aynı kurumda buluşması tasarım için ana girdi kabul edilmiştir. Şöyle ki; bir tarafta farklı boyutlarda ki kareler ve pür realist duruşu ile meclis kütesli, diğer tarafta ofis binasının mekanik düzeni ile Vatan Caddesine açılan kimlikli bir boşluğun hem meclis binasını hem de ofisleri bağlayan valilikle taçlandırılması üzerine kurgulanmıştır. İki farklı anlayışı dil birliği içerisinde yorumlayan bu tavır Vatan Caddesine açılan geniş şaakla tüm girişleri içerisine toplamakta ve topografyanın verdiği avantajla arsanın kuzeybatısına ve kentin arka kısmına çıkış vermektedir. Meclis binasının bir refleksiyon havuzu ile çevrenenmesi, valiliğin +96.00 kotundan ayrı girişi ile aslında boşluğun Vatan Caddesine tutunması hedeflenmiştir. Tören alanının aksını yakalayan açısız düzenleme ile *tören* ve *vali* kavramları ilişkilendirilmiştir.

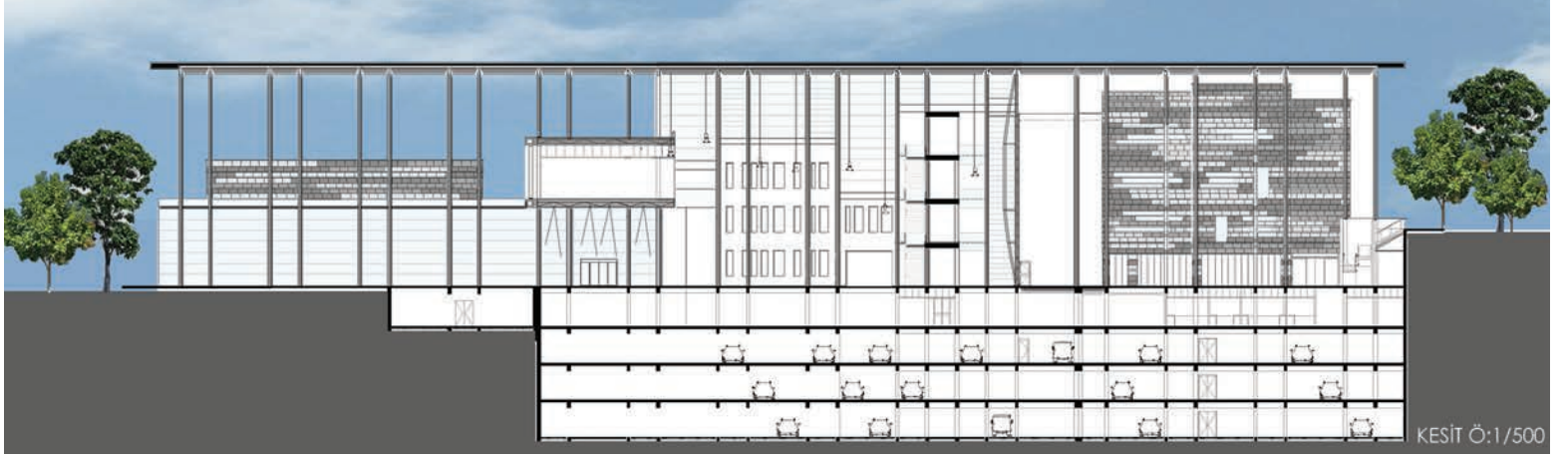
Konsept bir taraftan seçim ile yönetime gelen diğer taraftan merkezi yönetim fikrini bir füzyon mantığı ile kaynaştırma çabasıdır. Konsept iki farklı yönetim biçiminin yapısalştırılmasıdır. Tasarım, meclis kitlesinin parçalı konumu ile mono blok etkili ofis ifadesi üzerine bir araştırmadır.

Ana giriş atrium niteliğinde olup karşılıklı benzer karakterde ki düşey sirkülasyonlar ile farklı düzende ki ünitelere dağılmaktadır. Ana girişten önce meclis ve valilik girişi görsel olarak atrium ile bağlantılı olup bağımsız çekirdek ile ulaşmaları sağlanmaktadır.

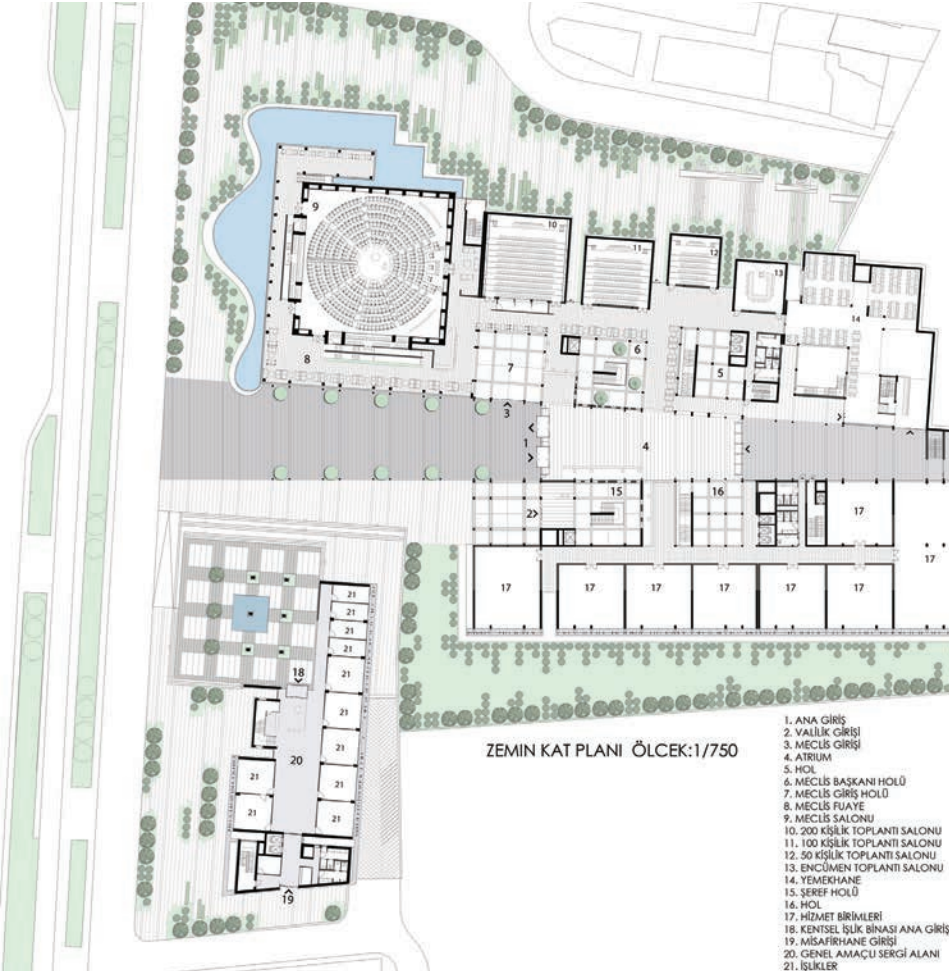
Sol kolda meclis üyeleri ve çalışma grupları için oluşturulan parçalı kitleler meclise doğru açılım etrafında düzenlenmiştir. Valilik girişle, görsel ilişki sağlamış, çalışma birimleri ve meclis bloğu ile ayrı ayrı ilişkilendirilmiştir.

Meclis bloğu ve hizmet birimleri arasında biçimsel bir farklılık olsa bile, yapı her noktasında birbiriyle her katta yatay ve düşey ilişkilerle donatılmıştır. Valinin meclisin herhangi

KESİT Ö:1/500

ZEMİN KAT PLANI ÖLÇEK:1/750

1. ANA GİRİŞ
2. VALİLİK GİRİŞİ
3. MECLİS GİRİŞİ
4. ATRIUM
5. HÖL
6. MECLİS BAŞKANI HÖLÜ
7. MECLİS GİRİŞ HÖLÜ
8. MECLİS FUYAYE
9. MECLİS SALONU
10. 200 KİŞİLİK TOPLANTI SALONU
11. 100 KİŞİLİK TOPLANTI SALONU
12. 50 KİŞİLİK TOPLANTI SALONU
13. ENCÜMEN TOPLANTI SALONU
14. YEMEKHANE
15. ŞEREF HÖLÜ
16. HÖL
17. HİZMET BİRİMLERİ
18. KENTSEL İŞK BİNASI ANA GİRİŞİ
19. MİSAFİRHANE GİRİŞİ
20. GENEL AMAÇLI SERGİ ALANI
21. İŞKLER

2.KAT PLANI Ö:1/500

1. MECLİS SALONU BOŞLUĞU
2. TOPLANTI ODASI
3. VALİ MAKAM ODASI
4. SEKRETERYA VE BEKLEME
5. GENEL SEKRETER ODASI
6. ÖZEL KALEM
7. GENEL SEKRETER YARDIMCISI ODASI

8. ENCÜMEN HİZMET BİRİMİ
9. MECLİS ÜYE ÇALIŞMA ODASI
10. PARTİ GRUPO BAŞKAN VEKİLİ ODASI
11. MECLİS KOMİSYON TOPLANTI ODASI
12. DİNLENME ODASI
13. GALERİ BOŞLUĞU

bir noktasına ulaşımı ve ortak tesislerin kullanımı aynı akıcılık üzerine kurgulanmıştır.

Hizmet birimi ofislerinin kontrollü ışık alabilmesi için ikinci cephe önerilmiştir. Atrium ve giriş saçığının güneşe karşı korunabilen ama bol ışıklı mekanın gereği kırıcılarla sağlanmıştır. Meclis birimlerinin cepheleri planı metredeki kübik biçimlerin cephede de okunabilmesi esası ile yapılaştırılmıştır. Parçalı kitleler cephede doğal bir taş kaplama ile ofislerin şeffaf etkisine kontrast bir tavır takınmaktadır.

Yapının etrafında oluşturulan boşluk yapı kimliği gereği kalıcı ve geçici peyzajlarla kentli ile bu kamu binasının daha sıcak ilişkiler kurması amaçlanmıştır.

MİMAR SEMİH RÜSTEM İŞ MERKEZİ

Mevcut villaların geri planında onlara fon oluşturan camlı blokların herbirinin farklı ve benzer mimari çizgilere sahip olmaları, tasarımda referans alınan villaların mimari çizgileri ile olumlu bir diyalog oluşturmaktadırlar

Mimar Semih Rüstem İş Merkezi - Adana

Tasarım Ekibi: Atilla Yücel, Cem Yücel, Mehmet Toprak

Yardımcı Mimarlar: Aslı Can, Evren Şerbetçi, Emre Aydılek

Mimarlık Ofisi: MArS-Mimarlar

İşveren: Toprak Mimarlık

Proje Tarihi: 2006-2007

Yapım Tarihi: 2007-2012

Arsa Alanı: 2.790 m²

Toplam İnşaat Alanı: 14.600 m²

Statik Projesi: Serdar Nemili, Bilgin Kış

Elektrik Projesi: Hıdır Bahçe

Mekanik Projesi: Ahmet T. Dört Demir

Ana Yüklenici: Toprak Mimarlık İnşaat

Proje Tipi: İş Merkezi - Ofis

Yapım Türü: Betonarme

Engelli Erişimine Uygunluğu: Zemin katında kot farkı oluşturulmamıştır.

Bütün katlara yeterli boyutta asansör ile ulaşılmaktadır.

Fotoğraflar: Cemal Emden, 2013

Mimar Semih Rüstem İş Merkezi, adını proje arsasında bulunan iki yapıdan alır: 1930'lu yılların başında iki bitişik parsel üzerinde inşa edilmiş olan iki villa. Yapıların tasarımcısı aynı kişidir, mimar Semih Rüstem Temel. Villa parsellerinin arkasında genişçe bahçeler bulunmaktadır.

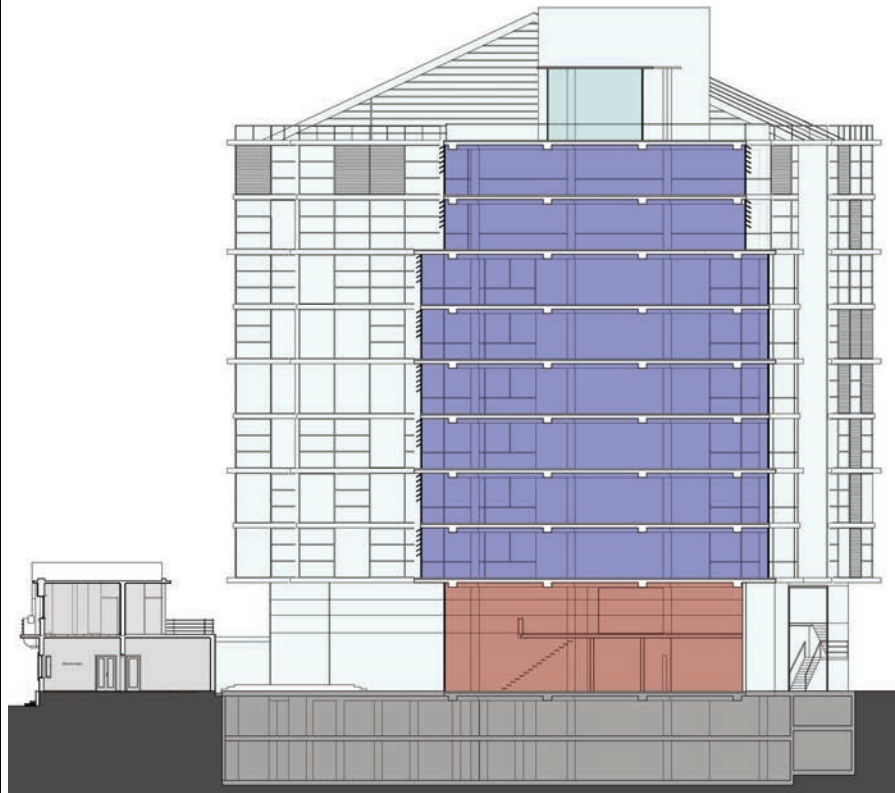
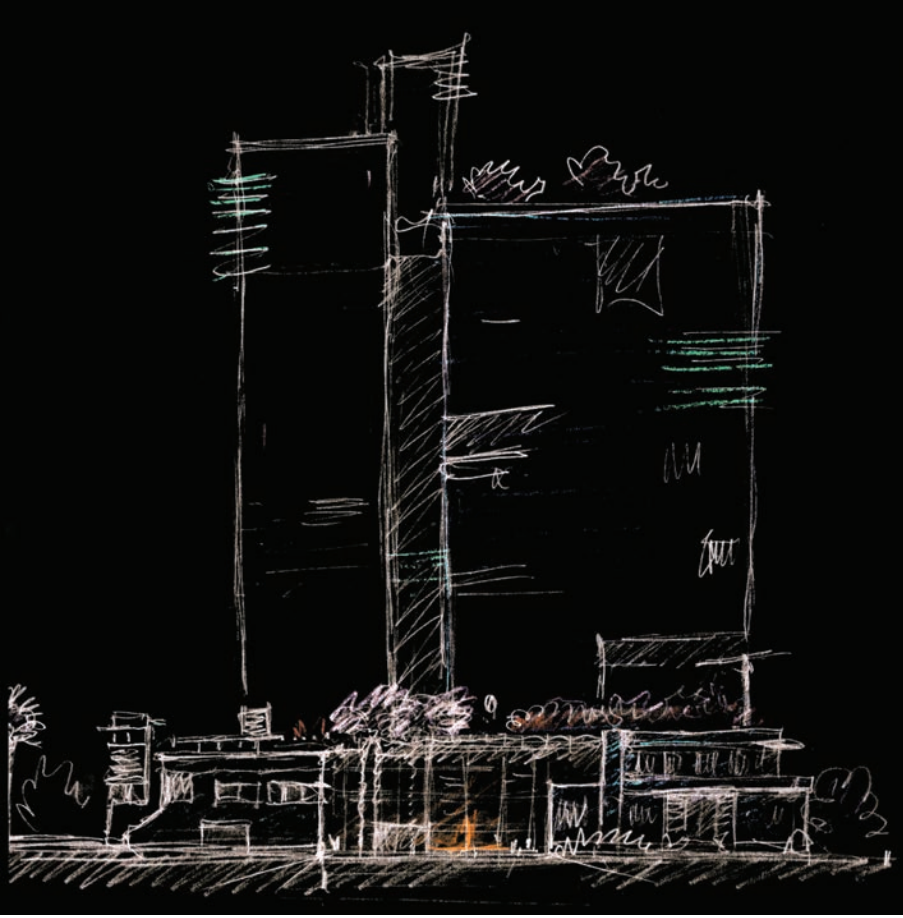
30'lu yıllarda Adana, Seyhan kıyısındaki tarihi merkezden ve çarşı bölgesinden kuzeye, tren garına doğru gelişmektedir. İstasyon Caddesi bu gelişmenin taşıyıcı eksenini oluşturmakta, dönemin önemli ailelerinin evleri ile kimi kamu yapıları bu cadde üzerinde yer almaktadır. Mimar Semih Rüstem tasarımı iki ev de, az daha güneydeki Seyfi Arkan tasarımı olan Halkevi binası da bu cadde üzerinde inşa edilmiştir. Sonradan adı Atatürk Caddesi olarak değiştirilecek olan İstasyon Caddesi ve çevresi, kentin o yıllarda modern Adana yaşamını ve Erken Cumhuriyet modernizminin Adana'daki mimari görünümünü yansıtan vitrinidir. 60'lı yıllardan sonra bu görünüm değişecek, 30'lu ve daha eski yılların yapılarının çoğu yıkılacak, çok katlı yapılaşma yaygınlaşacaktır.

İki villa bu kentsel gelişim süreci içinde el değiştirmiş, özensiz eklerle özgünlüğünü yitirmiş, özellikle Sait Bey evi, 1998 depreminde hasar görmüş ve terkedilmiştir. Bu süreci değiştiren gelişme, her iki villanın da 2004 tarihinde Erken Cumhuriyet dönemi modernizminin tanıkları olarak tescil edilmesi ve bunu izleyerek 2006 yılında projeyi geliştirecek olan girişimciler tarafından satın alınmasıdır. Tasarım çalışmalarına da bu tarihte başlanmıştır.

Proje, kültür varlığı olarak tescilli iki villayı restore etmeyi ve gerideki geniş parselde yeni bir kompleks inşa ederek tümünü tek bir kompozisyon çerçevesinde bütünleştirmeyi hedeflemiştir.

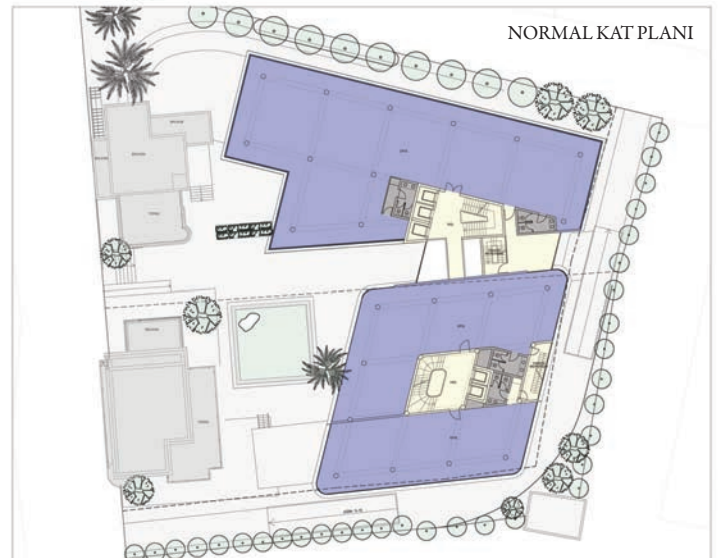
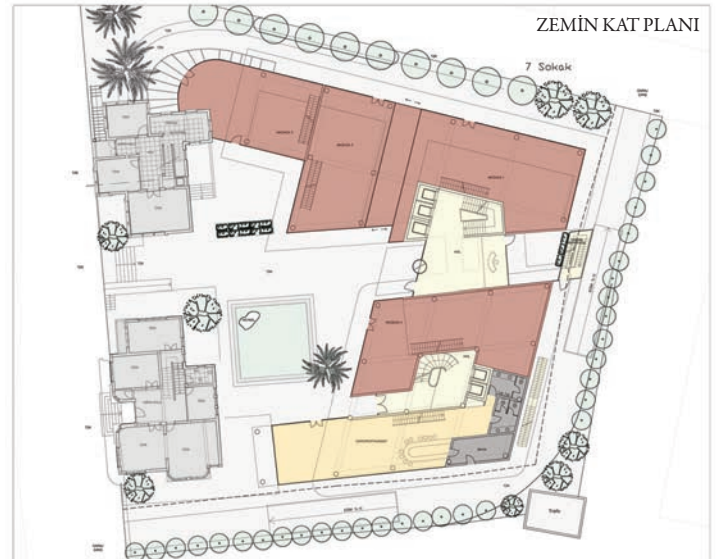

Arkada, saydamlığı vurgulanan çok katlı iki yeni büro bloğu, öndeki küçük ölçekli villalara fon teşkil eder. Camlı yüzeyler, birbirine eklenilen yüksek blokların birisinde düşey kafesler, diğerinde yatay güneş kırıcılar ile korunmuştur. Dört yapının arasında gölgeli bir avlu mekanı yer alır. Kış bahçesi türü küçük saydam pavyonlar, yüksek blokların eteğinde bu avluya açılır, alçak ve yüksek kütleler arasında ölçek geçişleri kurar.

İki yüksek ve camlı bloğun mimari çizgileri hem birbirinin benzeri, hem de birbirinden farklıdır, tıpkı 30'larda aynı mimarın inşa ettiği iki villada olduğu gibi. Bu küçük farklar: yataylık / düşeylik, açılı ve dairesel köşe bitişleri, silme ve profiller, villa mimarileri arasındaki detay ve nüans farklılıklarına tekabül eder. Ancak bu atıflar biçim benzerliklerine değil, kavramsal çağrışımlara dayanır. Restore edilen Semih Rüstem tasarımı villaların özgün imalat detayları korunmuş, dönemin teknoloji anlayışını yansıtan kimi mekanik aksam onarılarak kullanılır hale getirilmiştir. Aynı tasarım ekibinin 2000'li yılların başında tasarladığı bu iki blok, Adana'nın yeni kentsel çevresi ve ölçeği içinde, bir başka mimarın seksen yıl önce tasarlayıp inşa ettiği iki bina ile bir Adana avlusu çevresinde buluşturulmuştur. Projelendirmenin başında arsada bulunan yaşlı palmye ağacı korunmuş, avlunun ortasında yeni yerini almıştır.

- Rölöve, teknik raporlama hizmetleri Toprak İnşaat, restitüsyon önerisi ve ilgili raporlar MArS-Architects tarafından hazırlanan projede, mimari tasarımın gerek restorasyon yaklaşım, gerekse yeni tasarım olarak konsept ve ön proje aşamaları MArS-Architects tarafından üstlenilmiş, uygulama projesi ve imalat detayları iki proje grubunun işbirliği ile geliştirilmiştir. İmalat ve imalat sırasında geliştirilen Shop Drawing hizmetlerini Toprak Mimarlık üstlenmiştir. Mesleki denetim de iki grup tarafından paylaşılmıştır. Farklı aşamalarda Adana KTVKK onayından geçen projelendirme süreci içinde yapıların tes-cilini gerçekleştiren DO.CO.MO.MO Türkiye komitesi ile danışma toplantıları yapılmıştır.

ENVER TOKAY

VALİ KONAĞI

Görselliğin ön planda olduğu çağımızda, üstelik “yaratıcı sanatçı” statüsünün hep önemsendiği mimarlık alanında Enver Tokay’a ait bir fotoğrafa ve temel biyografik bilgilere bile ulaşmak güçtür. İTÜ’den 1944-45 yılında mezun olan Tokay’ın. Kütahya Akdağ’da zor şartlarda geçirdiği çocukluğu, aileden kaçarak geldiği İstanbul’da imkânsızlıklarla geçen yıllarda Cağaloğlu’ndan Taşkışla’ya yürüyerek gitmesi gibi anekdotlar öğrencilik zamanlarını yansıtır.

Tokay’ın ismi ilk kez 1940’ların sonlarındaki yarışmalarda görülür. Bu projeler dönemin hâkim paradigması olan “İkinci Milli Mimari”nin anıtsal ve tarihselci formlarındadır. Doçent Leman Tomsu ile birlikte katıldığı İstanbul Adalet Sarayı ile İzmir Belediye Binası yarışmaları yanında, İstanbul Üniversitesi Hukuk ve Ekonomi Fakülteleri ve Adana Adalet Sarayı yarışmalarına yalnız başına katılarak mansiyon dereceleri alır. 1950’li yıllardaysa TC Merkez Bankası İzmir Şubesi ve İşçi Sigortaları Sanatoryumu yarışmalarında mansiyon, İşçi Sigortaları Genel Müdürlüğü, ile Vakıf Gureba Hastanesi Ortopedi ve Psikiyatri ek binalarında 2.lık ödüllerini alır. Birincilik kazandığı Türk Ticaret Bankası İzmir Şubesi ve Ankara’da Siyasal Bilgiler binalarının inşaat süreçlerini de yaşar.

1950’lerden sonra mimarlık çizgisinde önemli bir kırılma yaşanacaktır. Artık Enver Tokay’ın mimarlığında tarihsel örneklerle öykünen sözel ya da görsel referanslara yer yoktur. Kendisi 1950’li yılların “Amerikanlaşma” olarak nitelendirilebilecek “batılılaşma” hareketinin önemli aktörlerinden biri olacaktır. Şevki Vanlı, Tokay’ın bu dönemde Sedat Hakkı Eldem’den sonra en itibarlı Türk mimarı olduğunu

ama uluslararası bir çizginin sürdürücüsü olduğu için bireyselliğinden fazla bahsedilemeyeceğini vurguluyor. Rasyonelliği, yalınlığı çok iyi anladığı için Ankara’daki asık suratlı devlet yapılarına aydınlık bir yüz, sade, rasyonel bir kimlik kazandırdığından bahsediyor.¹

Tokay’ın tasarımı yaptığı binalar oldukça az sayıdadır. Ankara’da Gökdelen olarak da bilinen Emek İşhanı, Devlet Su İşleri, Erzurum Atatürk Üniversitesi yapıları mimarlık yazınında yer alırlar. Özellikle Emek İşhanı Türkiye için yeni bir yapı tipolojisinin ilk örneği olarak önemlidir.

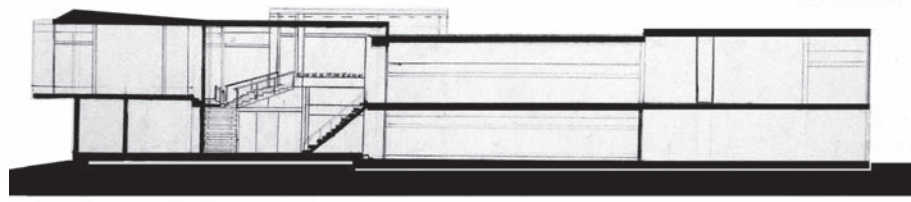
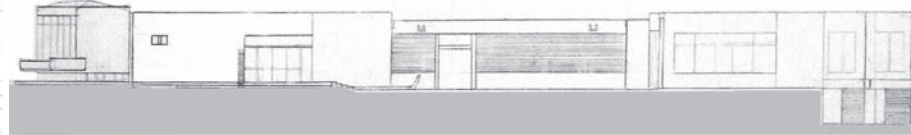
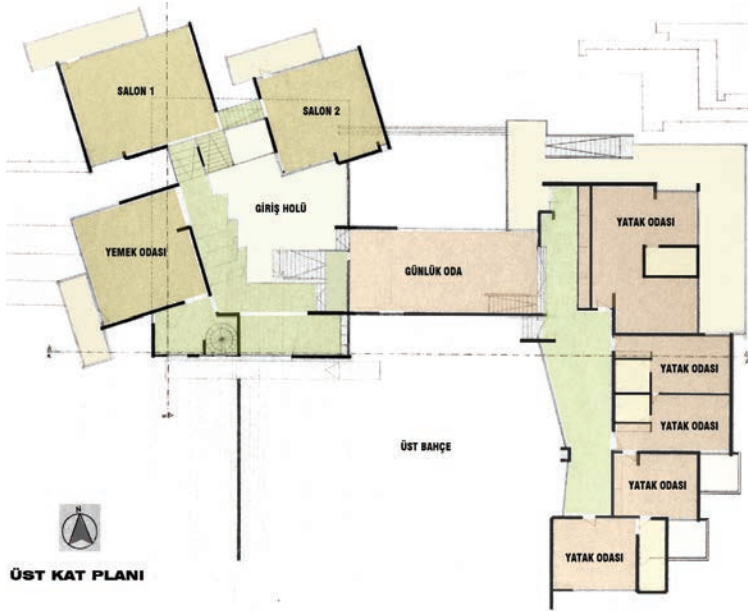
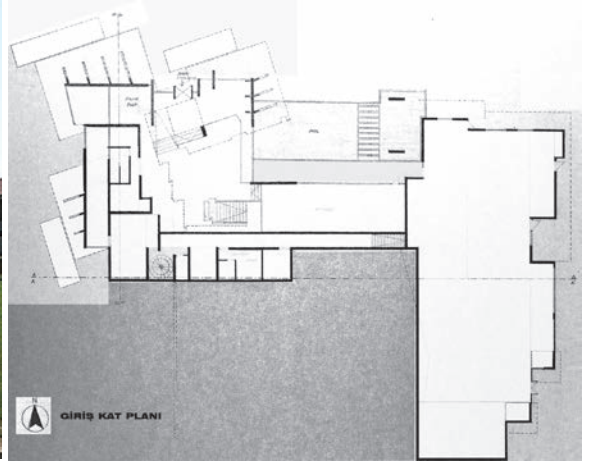
Enver Tokay, öğrencileri ve çalışma arkadaşları için lider bir figür. Yılmaz Sanlı, Ayhan Tayman, Behruz Çinici, Hayati Tabanlıoğlu gibi genç neslin iddialı isimlerini organize edip, her mimarlık yarışmasında rol almış, mesleki başarılarından dolayı rol model olarak benimsenen birisidir.² Etrafındakileri harekete geçiren liderliğinden dolayı Tokay için “Şef” lakabı kullanılıyor. “Konkur Enver” lakabı da yarışmacı yönünü vurguluyor. Bunların ötesinde genç nesli cezbeden bir başka önemli niteliği de “el becerisi”. Birlikte çalıştığı kişiler bunun Tokay’a büyük bir avantaj getirdiğini düşünüyor.

Ankara’da önemli işler yapmasına rağmen, devlete yanaşmak, onun himayesinde işler almak gibi bir niyeti yoktur. Yani o bağımsız bir figürdür. Tokay Ankara’daki işlerini İstanbul/Talimhane’deki ofisinden sürdürür.

1 Şevki Vanlı’nın yorumları için bkz. Şevki Vanlı (2006) Mimariden Konuşmak VMV yayınları, Ankara. s.237-239, 265

2 Behruz Çinici’nin anılarına ilişkin bkz. Uğur Tanyeli (2007) Mimarlığın Aktörleri, Garanti galeri, İstanbul, s.332-337

Hâlbuki onun döneminin pek çok mimarı mesela Behruz Çinici, İlhami Ural Vedat Dalokay İTÜ'deki eğitimlerinin ardından Ankara'ya taşınıyorlar çünkü başkent aslında işlerin dağıtıldığı ve devlet bürokrasisinin binalarının yapıldığı yer.

1960'larda gündeme gelen Vali konağının projesi 1966'da teklif alma metoduyla Enver Tokay'a verilir. Konak Çankaya yöresindeki "protokol konutlarının" bir örneği olacaktır. Tasarımında "protokol" boyutu ön planda olan yapı valinin özel günlerde birtakım kabul törenleri yapacağı bir sahne olarak düşünülmüştür. Geniş salonları, ortak hacimleri, mekânları bağlayan merdivenleri ve geniş bahçesiyle kalabalıkları ağırlayacak bir mekânsal zenginliktedir. Vali konağının geniş arazisini Botanik parkının devamı gibi görmek mümkündür. Altı dönümlük bu arsa parkın topografyasını devam ettirerek yoldan yükselir ve yapının yüksek bir kottan başkenti izlemesini sağlar. Binanın farklı güneş ve rüzgâr durumlarında kullanılabilecek terasları vardır. Avludaki havuz da mimarinin bütünleşmiş bir parçasıdır.

Yapı iki kattan oluşur. Giriş katında ilk ulaşılan geniş mekân "karşılaşma holü"dür. Burası pek çok merdivenin bir araya geldiği, Le Corbusier'in deyiimiyle, promenad mimarisi olarak tanımlanabilir. İç ve dış mekânlarda yer alan, prekast elemanlarla çözülmüş merdivenler yapının ilginç öğeleridir.

Üst katta üç tane kare prizma kitle var. Sosyal işlevleri olan bu kitleler birkaç basamaklı merdivenlerle, koridorlarla birbirlerine bağlanırlar. Kare prizmaların önündeki küpeştesiz platformlar ise isimlendirmesi güç (balkon?) mimari elemanlar. Doğu kanadı, içlerinde birer ıslak

mekân da olan odaları içeriyor. Yani bir otel anlayışında, konforlu bir yapı olması istenmiş. Yapının güney kısmında bir kat toprağa gömülüyor ve üst katın vistası Ankara'nın kuzeyine yöneliyor. Kitlenin bu panoramaya hâkim olmak üzere açılmış yatay bir tesiri vardır. Yapı taşıyıcı sistemi açısından da iddialıdır. 5 metreye varan derin çıkmalar yapının üst katlarının havada uçan etkisini çok vurgulayan öğelerdir.

Tokay'ın Valilik Evi'ni hangi kavramlarla tasarladığına dair bir yazı yoktur. Bu yapının DSİ ya da Emek İşhanı gibi diğer yapılarından oldukça farklı bir yaklaşımda olduğu görülür. Şevki Vanlı bunu Tokay'ın prizmadan sıkıldığı ve bir değişiklik aradığı şeklinde yorumlamış, kutunun patlatılması dediğimiz, Wright'vari bir yaklaşımdan söz etmiştir. Tokay yapıdaki payandaları, aşağı katın yukarıdaki kitlelerden başka bir açıda olması gibi yerel konut mimarisinde sıkça karşılaşılan öğeleri geleneksel mimariye atıflar olarak mı düşünmüştür? Net bilemesek de yapıyı, modern mimari geleneği içinden değerlendirmek bir yana, tarihi evlerin günümüzdeki bir soyutlaması olarak da düşünmek mümkündür.

Yapı tescilli de olmadığından müdahalelere uğramıştır. Özellikle 2000'lerde gizli çatının akması nedeniyle inşa edilmiş saçaklı yeni çatı, yapının prizmatik modernist kitlesini başkalaştırmıştır. Sonuç olarak yapılan değişikliklerle orijinal halinden çok fazla taviz verilmiş de olsa, yapının çok nitelikli bir tasarım ürünü olduğunu ve daha geniş kitlelerce bilinmesini sağlamak gerektiğini vurgulamak isterim.

Dr. M.Haluk Zelef ODTÜ

Çizimler: Dr. Haluk Zelef arşivi, Fotoğraflar: Mimar Odası Ankara Şubesi arşivi, Maket: Betül Şahin, Gonca Yıldırım, Özge Özeke

İSTANBUL TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGESİ 2. KISIM 1., 2., 3., 4. TAHSİS ALANLARI

MİMARİ TASARIM VE
YAKIN ÇEVRE FİKİR PROJESİ YARIŞMASI

Ülkemizde özel sektör kuruluşlarının proje yarışması yöntemi ile proje elde etmeleri sık rastlanılan bir durum değildir. Teknopark İstanbul A.Ş. açmış olduğu proje yarışması ile, hem mimarlık mesleğinin gelişimine katkıda bulunmuş, hem de sahip olacağı yapıların projelerini seçim sürecine de dahil olduğu birden fazla proje içinden seçme olanağı bulmuştur.

Savunma Sanayii Müsteşarlığı (SSM) ve İstanbul Ticaret Odası (İTO)'nın ana ortaklığı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi (İTİCÜ), Havaalanı İşletme ve Havacılık Endüstrileri A.Ş. (HEAŞ) ile Savunma Teknolojileri Mühendislik A.Ş. (STM)'nin iştirakinden oluşan Teknopark İstanbul A.Ş., **Ön Seçimli İstanbul Teknoloji Geliştirme Bölgesi, 2. Kısım 1., 2., 3., 4. Tahsis Alanları Mimari Tasarım ve Yakın Çevre Fikir Projesi Yarışması**’nı açmıştır.

Yarışma alanı, Teknopark İstanbul, Savunma Sanayii Müsteşarlığı tarafından yürütölmekte olan İleri Teknoloji Endüstri Parkı ve Havaalanı Projesi (İTEP) kapsamında Pendik Kurtköy’de kamulaştırılan 13 milyon m² genişliğinde bir arazi içerisinde yaklaşık 235 hektarlık (2,35 milyon m²) arazi içinde yer almaktadır.

Yarışma, “Çok Katlı Yönetim Binası (11.600 m²), Çok Kiracılı Ar-Ge Merkezi (10.440 m²), Kuluçka Merkezi (17.648 m²) ve Sosyal Tesis (3000 m²) Yapılarının tasarlanarak mevcut bina ve açık alanlar ile ilişkilendirilmesi” konularını kapsamaktadır.

5 Ekim 2012 tarihinde ilan edilen yarışmada ön seçim dosyaları istekliler tarafından 12 Ekim 2012 tarihinde teslim edilmiş dosyalarda aşağıda belirtilen seçim kriterleri yer almıştır:

- İnşası tamamlanmış, en az **30.000 m²**’lik kapalı alana sahip bir yapının mimari uygulama projesini gerçekleştirmiş olmaları,
- İnşası tamamlanmış, yaklaşık **100.000 m²**’lik açık alan düzenlemesinin uygulama projelerini gerçekleştirmiş olmaları,
- Yarışma konusuna benzer yüksek teknolojiye veya yeşil bina konseptli bir yapı veya Arge binasının veya ödöl almış benzer bir yapının uygulama projesini tamamlamış olması

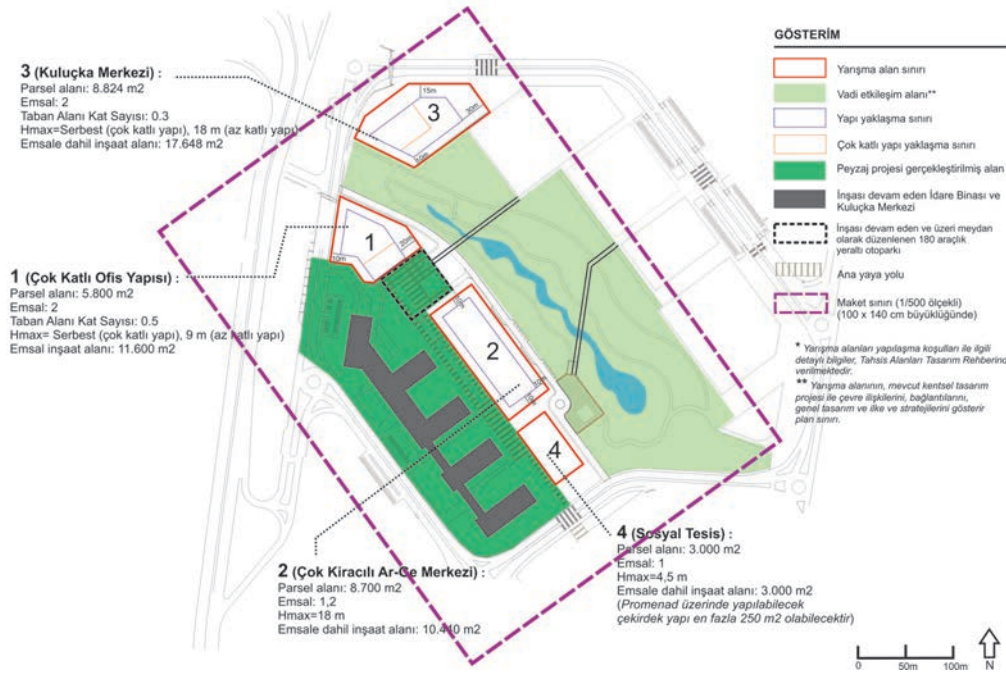
Aday yarışmacılardan istenen belgeler;

- Yukarıdaki kriterleri sağladığını gösterir belgeler,
- Tüm ekip üyelerinin mesleki özgeçmişleri,
- Proje ekibinin, tüm alt birimlerini (statik, elektrik, mekanik vb.) içerecek şekilde tanıtım,
- Referans listesi veya kataloglar,
- Aday yarışmacının yukarıdaki içeriklere sahip uygulama projelerini tamamladığı (son on (10) yıl içinde) binaya ait tanıtım dosyası olarak belirlenmiştir.

Yukarıda belirten kriterlere uyan 7 firma yarışmaya katılmak üzere davet edilmişlerdir.

Ek-3: Yarışma Alan Sınırları *

21.12.2013 tarihinde projelerin teslim edildiği Yarışmanın Danışman ve Asıl Jüri üyeleri ile Raportörü şu isimlerden oluşmuştur.

Danışman Jüri Üyeleri; Murad Bayar (Savunma Sanayii Müsteşarı), Dr. Murat Yalçıntaş (İstanbul Ticaret Odası Başkanı), Turgut Şenol (Teknopark İstanbul A.Ş. Genel Müdürü), Ahmet Işık (Teknopark İstanbul A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı), Erden Karaman (Teknopark İstanbul A.Ş. Üst Yapı Şefi)

Jüri Üyeleri; Zeynep Aktuna - Y. Şehir Plancısı, Teknopark İstanbul A.Ş., Hüseyin Bütünler - Y. Mimar, Bütünler Mimarlık, Zübeyde Çağlayan - Daire Başkanı, Savunma Sanayii Müsteşarlığı, Prof. Dr. Kemal Çorapçıoğlu - Y. Mimar, Mıgırs Üniversitesi, Muhterem Eroğlu - İnşaat Y. Mühendisi, Yapı Mühendislik, Dr. Cengiz Ersun - Genel Sekreter, İstanbul Ticaret Odası, Prof. Dr. Mehmet Ocakçı, Y. Mimar, İstanbul Teknik Üniversitesi, Tamer Özdemir - Y. Mimar, Savunma Sanayii Müsteşarlığı, Prof. Dr. Sinan Mert Şener - Y. Mimar, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sezen Usak Mimar, Teknopark İstanbul A.Ş.

Raportör; Dinçer Köse - İnşaat Mühendisi, Teknopark İstanbul A.Ş.

31 Aralık 2012 tarihinde sonuçlanan yarışma için yeterli görülen 7 firmadan 6'sı proje teslim etmiş ve sıralama aşağıdaki gibi olmuştur.

1. Ödül: Hüseyin Lütfü Kahvecioğlu - Y. Mimar (Ekip Başı), Nurbın Paker Kahvecioğlu - Y. Mimar, Melis Nur İhtiyar - Y. Mimar, Elçin Kara - Y. Mimar

Yardımcılar: Henrik Schulte - 3D Modelleme, Mehmet Gören - Mimar, İbrahim Tolga Han - Mimar

Danışmanlar: Bahar Aksel Ensici - Şehir Plancısı, Bahadır Özcihan - İnş. Müh., Sabit Cevat Tanrıöver - Makine Y. Müh., Rana Tülay Kanıt - Elektrik Müh., Oğuz Cem Çelik - İnşaat Mühendisi

2. Ödül: Tekeli & Sisa-Muum Mimarlık, Dilgün Saklar* - Y. Mimar (Ekip Başı), Mehmet Emin Çakırkaya - Y.Mimar, Murat Aksu - Y.Mimar, Umut İyigün - Y.Mimar

Danışmanlar: Rauf Doğan Tekeli - Y. Müh. Mim., Mustafa Adnan Ögüt - İnş. Y. Müh., Hasan Özogul - Mak. Y. Müh., Mehmet Karadurak - Elek. Müh., Fazıl Üç - Çevre Müh., Özhan Ertekin - Şehir Bölge

Plancısı, Belemir Dalokay - Peyzaj Y. Mim., Simtaç Hocaoglu - Peyzaj Y. Mim., Elif Akay - Peyzaj Y. Mim., Gözde Yavuz - Peyzaj Mim.

Yardımcılar: Anday Bodur - Mimar, Buğra Evsen - Y. Mimar, Yılmaz Kürtüncü - Mimar, Merve Akkılınç - Mimar, Hilal Harputlu - Mimar, Sibel Kurugül - Y. Mimar, Tomris Ceylan Cöbek - Mimar, Alper Gürtekin - Y. Mimar, Öznur Emin Ceylan - Mimar

3. Ödül: Era Mimarlık, Ali Hızıroğlu

Danışmanlar: Mahmut Cem Savaşkan - İnş. Y. Müh., Erdoğan Duman Elek. Müh., İlker Devrim Atalay - Mek. Müh.

Satınalma: Uz Mimarlık - Mehmet Soylu - Mimar (Ekip Başı), Mete Öz - Mimar, Övünç Tarakçıoğlu - Mimar, Can Kubin - Y. Şehir Plancısı

Danışmanlar: Süreyya Ural - İnşaat Müh., Melih Özöner - Mak. Müh., Özgür Ulupınar - Elek. Müh., Derya Duman - Peyzaj Mimarı

Yardımcılar: Mustafa Zeytin - Mimar, Alper Peçin - Mimar, Abdülkadir Yılmaz - Tekniker, Şentürk Topçuoğlu - Tekniker, Yasin Bulut - Teknik Ressam, Mehmet Sel - Maket, AD Tasarım - 3D Görsel

Satınalma: TH&İdil Mimarlık - Atölye 5 Mimarlık - Hasan Özbay - Mimar (Ekip Başı), Tamer Başbuğ - Mimar, C. Baran İdil - Y.Mimar, Şehir Plancısı, Aslı Özbay - Y. Mimar, Kaan Özer - Mimar, Hatice Üsküdar Özer - Y. Mimar, Erдің Kolcu - Mimar

Danışmanlar: Ramazan Avcı - Mimar, E. Levent Aksaray - İnş. Müh., E. Bahri Türkmen - Mak. Y. Müh., Nüvit Karabrahimoğlu - Elk. Elektro. Müh., Arif Künar - Elek. Elektro. Müh., Barış Ekmekçi - Peyzaj Mim.

Yardımcılar: Murat Övgün - Mimar, Mahsure Köse - Restoratör, Aydın Ali Kayahan, Orhan Karaca - Mimar, Cemil Kocamaz - Mimar, Ayşenur Yılmaz - Mimar, Bilge Yücel - Mimar

Satınalma: Atölye E Mimarlık - Erdal Sorgucu - Mimar (Ekip Başı)

Yardımcılar: Gülşah Karakaya - Mimar, Vural Kocaoğlu - Mimar

Danışmanlar: Yüksel Konkan - İnş. Y. Müh., Koray Yücesoy - Elektrik Elektro. Müh., Hakan Gürbüz - Mak. Müh.

* Basılı dergimizde, 2. ödül sahibi projenin ekip başı Dilgün Saklar'ın ismi yapılan hata sebebiyle yayınlanamamıştır. Özür diler, düzeltiliriz.

BİRİNCİ ÖDÜL

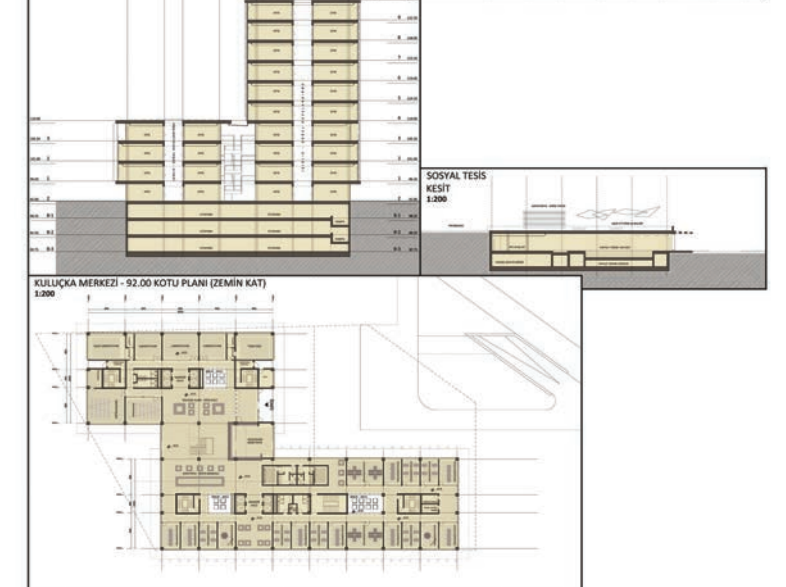
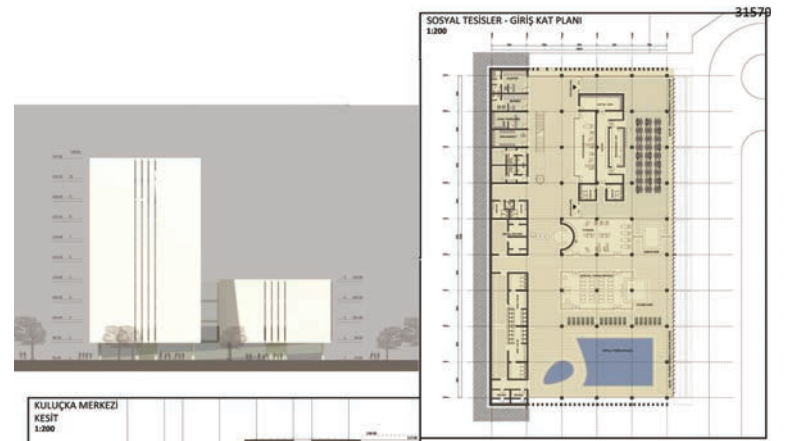
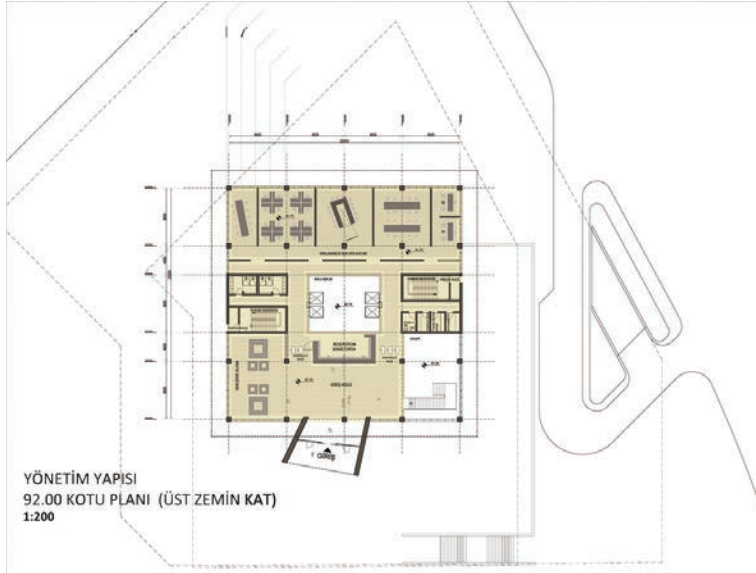
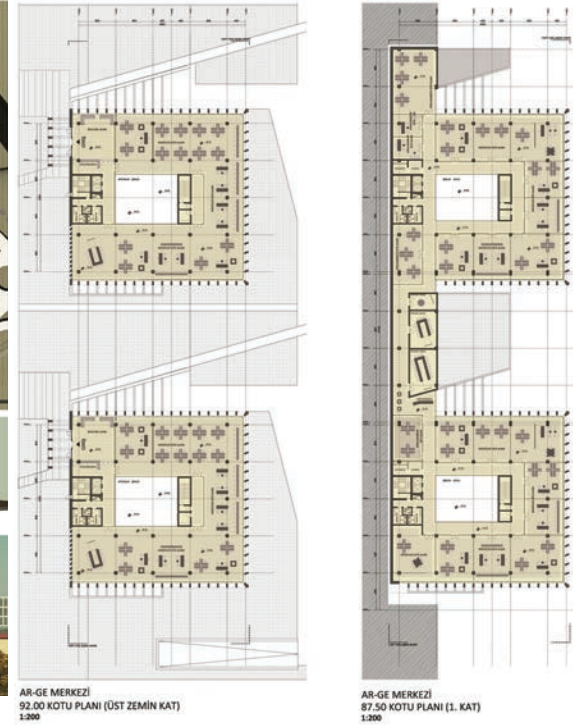

Hüseyin L. Kahvecioğlu, Nurbın Pakır Kahvecioğlu, Melis Nur İhtiyar, Elçin Kara

Tasarlanan Teknopark alanının iç ve dış mekanlarının tümü ile, her ölçekte yaratıcılık ve yeni fikirlerin oluşmasını destekleyecek nitelikte olması gerekmektedir. İç mekanların konfor koşullarının sağlanmasının yanında ortak mekanlar olan açık kamusal alanlar ve geçiş mekanlarının da rastlantısal buluşmalara ortam sağlaması, esnek kullanımlara izin vermesi, kullanıcılar arasında **etkileşim/iletişimin gelişmesini desteklemesi, iletişim ve sosyal bağlantıları arttıracak nitelikte** olmasına önem verilmelidir. Teknoloji yoğun yapılaşmış çevrenin alternatifi olarak doğal alanların güçlü doğal kimlikler ile tasarlanması, sadece görsel bir peyzaj ögesi, manzara olmaktan öte içinde dolaşılabilir, vakit geçirilen, dinlenilen ve hatta istenildiğinde çalışılabilir alanlar olarak ele alınması alternatif kullanımların desteklenmesi adına bir gerekliliktir. **Doğal alanlar 'topraklanmak' için benzersiz ortamlardır.** Çalışma ve dinlenme alanları arasında **sınırlayıcı olmayan davetkar geçişler** tasarlanması çalışanların açık alanları daha fazla kullanmasını sağlayacaktır. Aktif olarak kullanılan açık kamusal alanlar farklı konularda çalışan kişileri bir araya getirerek birbirlerinden beslen-

melerini sağlar, yeni girişimlerin oluşmasına olanak tanır. Yönetim yaklaşımında kullanılan *iletişim* kavramı, mekansal ölçekte *bağlantılar* olarak karşılık bulmaktadır. Bölgeler arası sirkülasyonun desteklenmesi, ana yolların yanı sıra bu aksları birbirine ve yeşil alanlara bağlayan yolların oluşturulması teknopark birimleri arasındaki bağlantıyı güçlendireceği gibi firmalar, kişiler arası hareketliliği geliştirecek, açık / kapalı alanların kullanımı arttıracaktır. Dolayısı ile iletişimin gerçekleşebileceği alanlar ortaya çıkaracak, farklı kullanıcıları bu iletişim ortamlarına yönlendirecektir. Farklı ölçeklerde, kimlikli ana buluşma meydanı ve alt toplanma alanlarının tanımlanarak bir **açık alan kullanım sisteminin** yaratılması, bu açık alanların peyzaj ve gölet gibi doğal alanlar ile bağlantılandırılması açık alanların kullanımını özendirir. Yüksek düzeyde dolaşım olanakları ve farklı tipte açık alan eylemleri kullanıcıları dış mekanlara çekmekte önemli rol oynar. Etkinlik çeşitliliği yüksek, kullanıcının farklı isteklerine yanıt verebilecek esnek mekanlar olarak tasarlanan açık alanlar farklı kullanıcıları çekerek etkileşim ortamı yaratır.

Jüri raporundan;

Kullanılan mimari dilin yalınlığı, promenand aksı ile vadi ilişkisinin yeşil şeyler ile çözmesinin kentsel tasarım açısından olumlu bulunması, promenand aksı ile vadi arasındaki blokların bu ana kesitte geçirgenliği sağlayacak iekilde açık kentsel mekan bırakması, spor tesislerinin mimari çözümündeki ahenkli ve mütevazı tutumu, yönetim binasının prestij binası etkisi yaratmasına rağmen çok çarpıcı etkisi olmaksızın bunu gerçekleştirebilmesi, kuluçka merkezinin tesisin diğer blokları ile genel uyumunun başarılı bulunması, biçimlendirmede kullanılan dilin özgün ve yalın ifadesinin başarılı bulunması nedeni ile birincilik ödülüne layık görülmüştür. Ancak kullanıcı ar-ge binasının önündeki alçak kütlelerin 90 derece döndürülerek doğu – batı istikametinde konumlandırılması ile çok kullanıcı ar-ge binalarının vadi istikametindeki algılama açısından genişletilmesi, iç boşluklara bakan yangın merdiveni olarak kullanılan iç boşluk cephelerinin yeniden düzenlenmesi, dış cephede mimari kompozisyon ve etki oluşturan güneş kırıcıların içeride ciddi aydınlatma sorunları riski oluşturulması sebebi ile müellif tarafından uzman desteği ile elden geçirilmesi, meydan idare bloğu ilişkisinin kentsel tasarım ilkeleri açısından birbirinden kopuk değil, daha fazla entegre edecek bir zemin kat düzenlemesi çözüm önerisi ile yeniden değerlendirilmesi jüri tarafından müellife önerilmesine oy birliği ile karar verilmiştir.

Dilgün Saklar, Mehmet Emin Çakırkaya, Murat Aksu, Umut İyigün

Yarışma konusu yapıların oluşturduğu dış mekanların, inşa edilmekte olan yönetim binası ve kuluçka merkezinin dış mekanları ile görsel ve işlevsel bir bütünlük oluşturmalarına dikkat edildiği gibi, yeni yapıların kendi aralarında da ilişkilendirilmelerine ve bir bütün oluşturmalarına özen gösterilmiştir. Bu amaçla; yeni yapılacak iki büyük yapı, gölet üzerinde bir buluşma- rekreasyon alanını da içeren geniş bir yaya köprüsü ile bağlanmıştır. Bu köprünün; promenade'nin sürekliliğini sağlarken, yönetim binası ve kuluçka binalarının giriş plazalarında teşkil edilmiş olan meydancıkları birleştirerek, yapı gruplarının bütünleşmesini sağlayacağına ve önemli bir işlevi olacağına inanılmaktadır.

İstanbul Teknoloji Geliştirme Bölgesi 2. Kısım 1., 2., 3., 4. Tahsis Alanları Mimari Tasarım ve Yakın

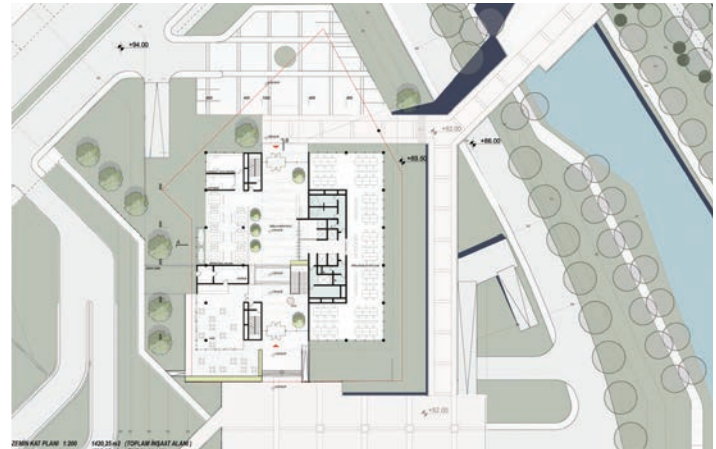
Çevre Fikir Proje Yarışması Şartnamesi'nde, Teknopark alanı içinde yapımı devam eden binalarla, yarışmaya konu binalar ve başta gölet olmak üzere açık alanların bütünleştirilmesi amaç olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda;

- Yarışma konusu yapıların kentsel tasarım projesi bütünü ile ilişkilendirilmesi,
- Kapalı ve açık alanlar arasında bütünlük, işlevsellik ve süreklilik sağlanması ve
- Arazi topografyasının, yapılar ve meydan arasındaki bütünlüyci kurguyu sağlamak, gölet ve yaya köprüsüyle ilişki kuracak şekilde kurgulanmasının beklenildiği ifade edilmiştir.

Jüri Raporundan;

Yakalanan mimari dilin başarısı, tüm bloklarda benzeşen başarılı mimari ifadenin tesis bütünlüğünde ortak bir dile dönüşmesi, yapıların iç mekan zenginliğinin çok olumlu bulunması, idare binası önünde ve arkasında bırakılan uygun boşluklar ile bir preatıf bloğu etkisi yaratmasının başarılı bulunması, yapı kütle ve cephelerdeki çağdaş yenilikçi ifade arayışının çok olumlu bulunmasına rağmen, iç mekan zenginliği için yapılan boşlukların sera etkisi yaratma olasılığı, dış cephelerin saydamlık oranlarının bina güneş kontrolü ve bakım koşulları açısından yüksek işletme maliyetlerini günceme getirme olasılığı, idare bloğu ile kuluçka merkezi arasındaki köprü'nün mimari bakımdan olumlu karşılanmaması, promenade aksının vadi panoramasından algılanmasında yer yer yüksek istinad perdeleri göstermesi, promenade aksından vadiye inişlerdeki yaya merdiven çözümlerinin yan profillerinin geniş sağır yüzeyler yaratması, çok kiracılı ar-ge binalarındaki planlama tekniği nedeni ile esnek kiralama olasılığına daha az imkan veren bina kat planları oluşması nedeni ile ikincilik ödülüne 6/8 oy çokluğu ile layık bulunmuştur.

Yönetim Binası

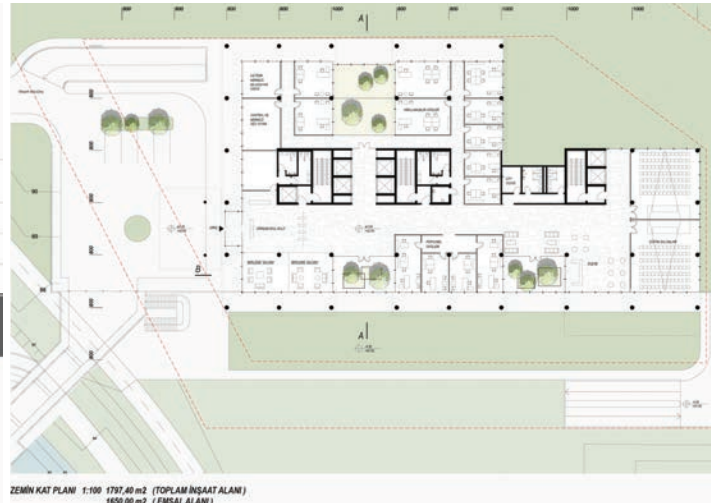

Kulučka Binası Perspektifi

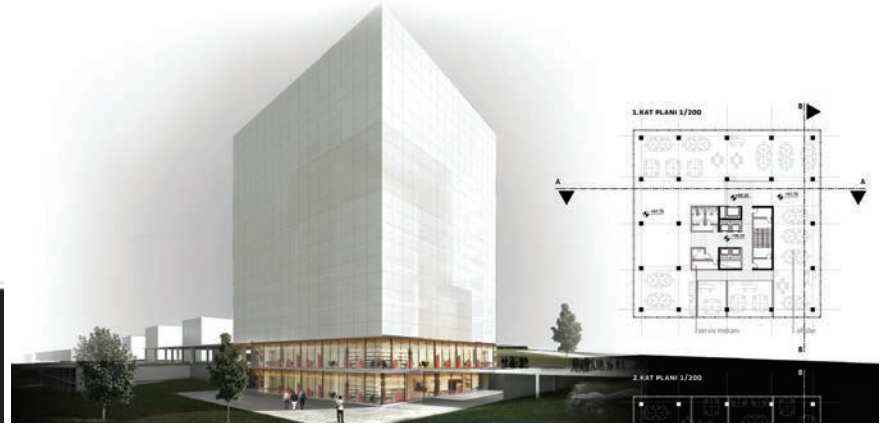
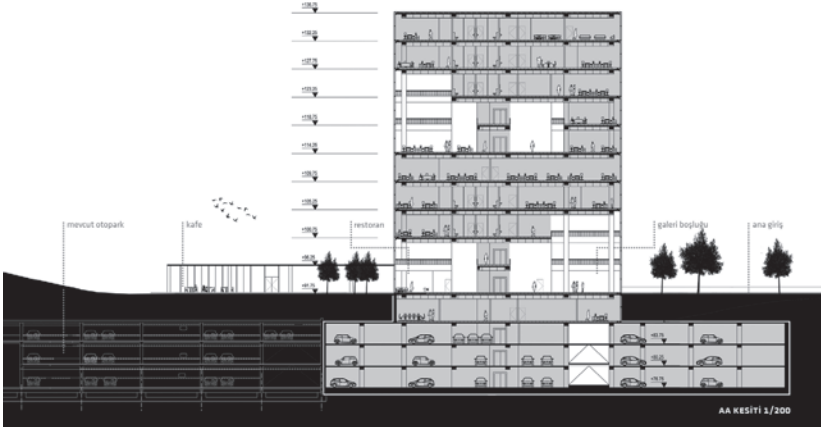
AR-GE Binası

Kulučka Binası

ÜÇÜNCÜ ÖDÜL

Yönetim Binası

Ali Hızıroğlu

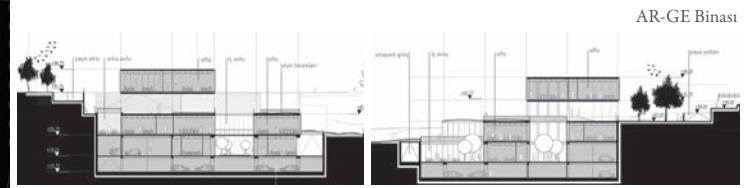
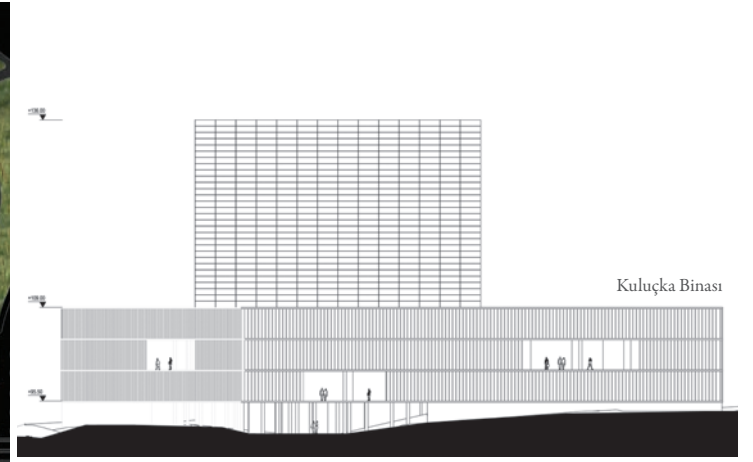
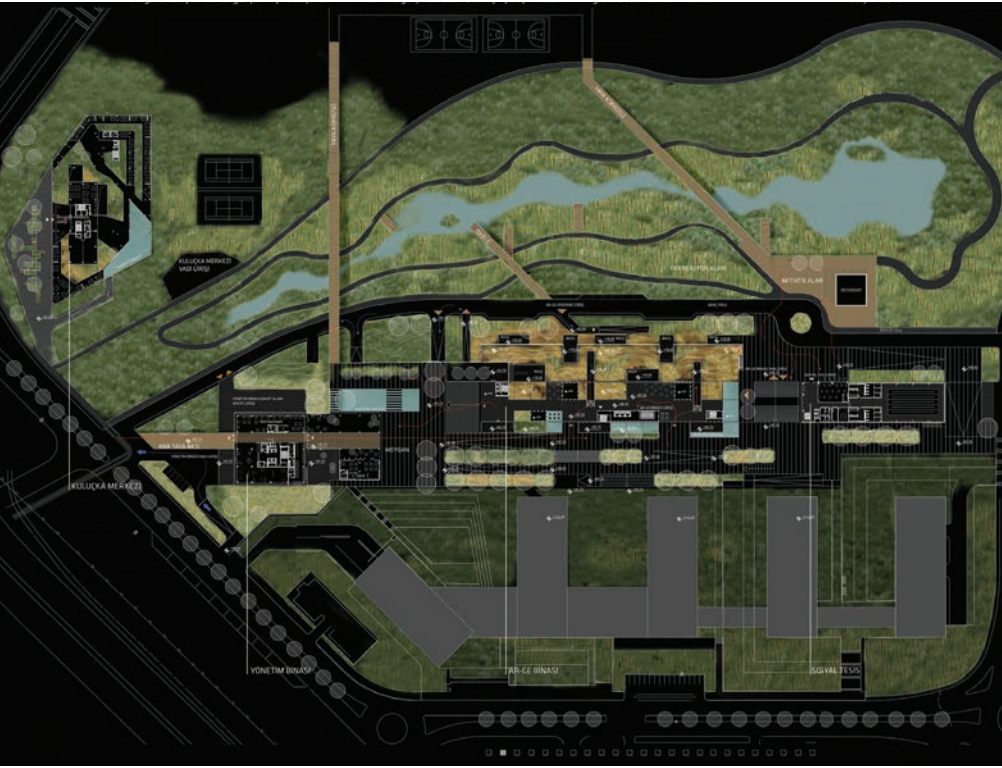
Teknoparkın İkinci kısmın parçası olan bu dört yapı birbirlerinden farklı ölçeklerde ve işlevsel ihtiyaç ve öngörüler olarak farklılıklar taşımaktalar. Her ne kadar yerleşim ve ebatsal açıdan da ayrışmaktalarsa da bir büyük bütünün parçaları olarak ele alınmışlardır. Tüm yapılar aynı temel konsept omurga üzerinden yorumlanarak tasarlanmıştır. Tasarımın ana ilham kaynağı projelerin bulunduğu alandan yola çıkmaktadır. Her ne kadar arazinin topografik yapısı zaman içerisinde değişikliklere maruz kalmışsa da yeraltı suları, dere, gölet gibi suyun yarattığı farklı durumlar tasarlanan dört yapı için de ilham kaynağını oluşturmaktadır. Akışkanlık, sızıntı, oyuklar gibi temalar ile gözenekli bir yapının oluşumunu temin etmektedirler. Her dört yapının da zemin ve iç düzenlemeleri bu ana temadan yola çıkılarak oluşmaktadır. Gözeneklilik hali sadece yer altı değil, yer üzerindeki mekansal kurguyu da oluşturmaktadır. Çalışma alanları ile dış mekanlar bu sayede birbirleriyle alışıldık ofis ortamından daha serbest, esnek bir yapıya kavuşmaktadır. Peyzaj sadece bir ağaç ve zemin örtücü olmanın dışında tüm yapıları birbiriyle ilişkilendiren bir bağ olarak ele alınmıştır. Yaratılan ara mekanlar, sosyal birer iletişim ortamı kurulmasına imkan tanıyan, sadece iç mekanda masa başında değil aynı zamanda hayal kurmayı, çalışırken dinlenmeyi, bir nevi meditatif özelliğe sahip alanlardır.

Ar-ge ve Kuluçka Merkezi gibi yenilikçi ve vizyoner fikirlerin ortaya çıkmasına destek olacak mekanlar yaratılması hedeflenmiştir. dışında bir alan olarak değil yapısal alanın bir devamı gibi algılanarak bisiklet, yaya bağlantıları meydanlarla birbirine bağlanmaktadır. Yeni inşaatı tamamlanmış olan otopark binası üzerinde öngörülen teras meydan, farklı kot düzenlemeleriyle yönetim, ar-ge ve sosyal tesisi aynı aks üzerinde birbirine bağlanmakta, yaya köprüsü ile de vadinin diğer yakası arasındaki ilişki pekişmektedir.

Jüri Raporundan;

Mimari dilinin yalınlığı, vadi peyzajı ve çevre ile kurduğu ilişkilerdeki minimalist ve başarılı yaklaşımları, mimari ifadedeki güncel tavrı, iç mekan çözümleri ve malzeme kullanımlarındaki başarılarına rağmen, çok kullanıcı ar-ge binasının promenand ilişkisinin olgun bulunmaması ve vadi ile promenand arasındaki ilişkinin zayıflığı, kuluçka binasının etek kütesindeki plan giriftliğinin yükselen blok ile yarattığı çelişkiler, iç plan çözümlerinde idare bloğundaki yalın ve başarılı tutuma rağmen aynı başarının çok kullanıcı kuluçka binasında tekrarlanmaması nedeni ile 7/8 oy çokluğu ile üçüncülüğe layık bulunmuştur.

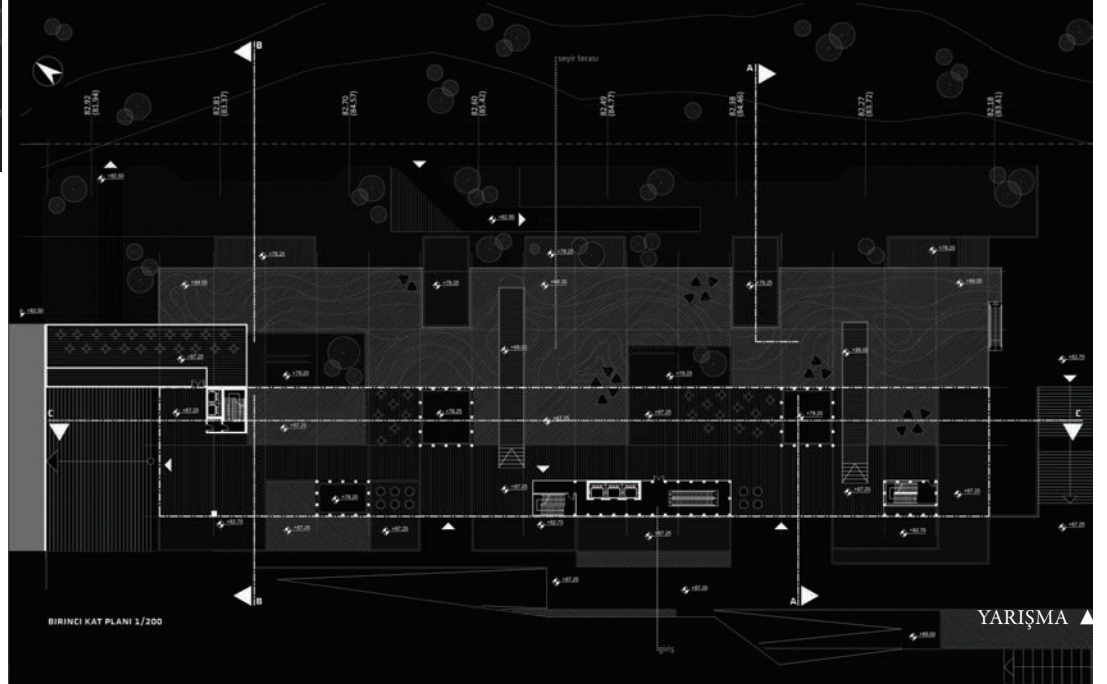
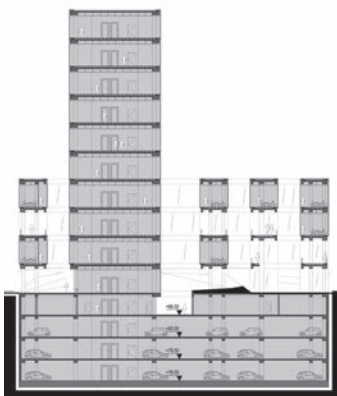

Kuluçka Binası

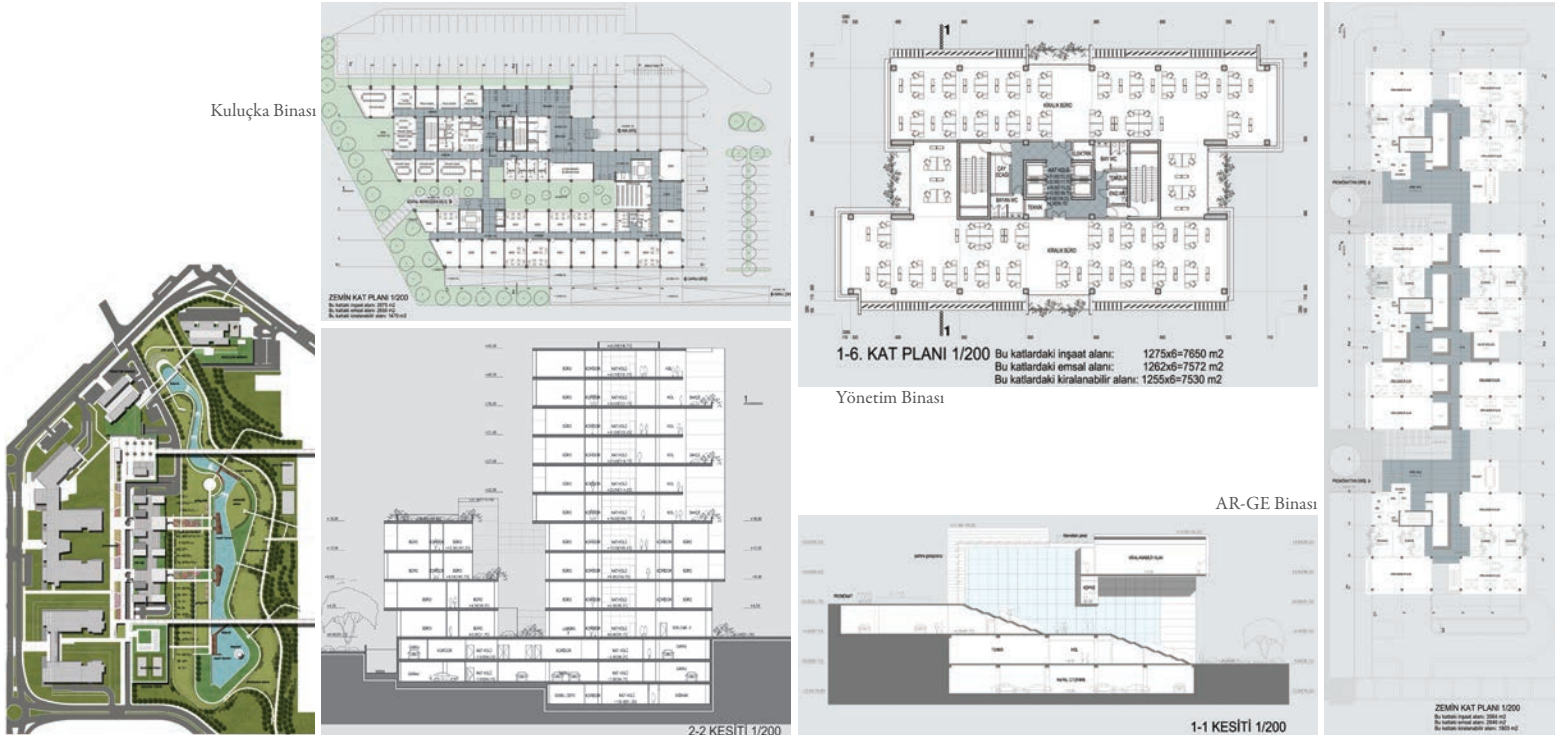
AR-GE Binası

SATINALMA

Mehmet Soylu, Mete Öz, Övünç Tarakçıoğlu, Can Kubin

Teknoloji bölgesinin mevcut kentsel tasarım ilkeleriyle tutarlı bir biçimde geliştirilen öneri mimari kurgu çerçevesinde yapıların her noktasında açık alan ile çeşitli boyutlarda iletişim öngörülmekte, açık alan kurgusu ve topografya yapılaşmanın doğal bir unsuru olarak öne çıkmaktadır. Kuzeybatı güneydoğu yönünde uzanan Mercimekli Deresi Rekreasyon Vadisi bu anlamda yerleşkenin açık alan sisteminin ana merkezinde yer almakla birlikte, yerleşke geometrisinin de temel belirleyicisi durumundadır. Bu yerleşim yapısının sunduğu olanakların değerlendirilmesi ve ana alle ile rekreasyon vadisinin ilişkilendirilmesi, öneri bina kurgusunda önemli rol oynamıştır. Bu doğrultuda özellikle 2. Tahsis alanı (Ar-Ge merkezi yapısı) için her iki yönde farklılaşan kullanımlara sahip, zengin açık alan oluşumları sunan, geçirgen bir yapı düzeni geliştirilmiştir. Benzer biçimde ofis yapısı da hem kulučka yapısının ana allee erişmesi, hem de yapılar arası sürekliliğin sağlanmasına imkan verecek biçimde geçirgen bir yapı olarak ele alınmıştır. Yerleşkenin ana taşıt ve yaya sistemi ile tutarlı, sistemin sürekliliğine katkı sağlayan ve destekleyici

öneriler geliştirilmiştir. Bu anlamda yaya sürekliliğine katkı amacıyla yapı dizisi ile rekreasyon vadisi arasında yer alan servis yolu kaldırılmış ve alt kotta alle ile paralel olacak biçimde 3. boyutta ayrıştırılarak düzenlenmiştir. Böylece rekreasyon vadisi ile yapılar ve alle arasındaki ilişki güçlendirilmiştir.

Jüri Raporundan;

Kulučka merkezinin çağdaş bir söyleme sahip olması ve bu söylemin kulučka merkezinin cephe retoriğine de ahenkli olarak yansıtılması başarılı bulunmuş, buna karşın idare bloğunun yukarıda bahsedilen mimari dil ile entegrasyonundaki başarıyı yakalayamaması, çok kiracılı ar-ge binası ile promenand arasındaki bloğun vadi silüetinde yaklaşık 9 metre yükseklikte istinat perdeleri gerektirmesi, vadi peyzajına yapılan aşırı müdahaleler mevcut otopark yapısının yeterli bütünlük içerisinde ahenkle nötrleşmesi yerine çok kullanıcı ar-ge binasına idare binasından geçişte monimental ve rahatsız edici cephe göstermesi, kulučka binasının başarılı mimari retoriğinin tesis bütünlüğünde diğer bloklarda daha az algılanması nedeni ile oy birliği ile elenmesine karar verilmiştir.

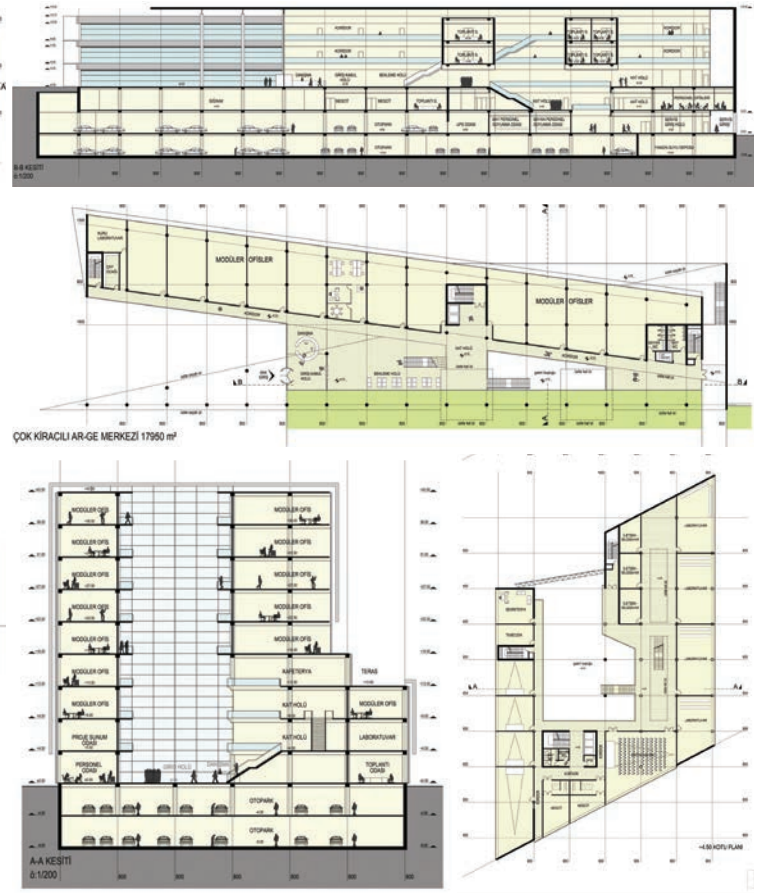

SATINALMA

Yönetim Binası

AR-GE Binası

Kuluçka Binası

Hasan Özbay, Tamer Başbuğ, C.Baran İdil, Aslı Özbay, Kaan Özer, Hatice Üsküdar Özer, Erdinç Kolcu

Teknopark İstanbul, salt ülke ölçeğinde değil, bölgesel ölçekte merkez olmayı hedeflemektedir. Bu hedefe ulaşmak amacı ile alanda yapılacak yapıların, ileri teknolojiler ile üretilmiş olması beklenmektedir. İleri teknoloji, salt gelişmiş ve en yeni yapı teknolojilerinin kullanımı olarak değerlendirilmemelidir. **Topografyayı iyi kullanan, doğal koşulları değerlendiren, doğru yönlendirilen, kaliteli mekanlara sahip, az enerji tüketen yapı ve çevre üretilmesi tasarımın ana hedefi olmalıdır.** Önerimiz yukarıdaki ilkeler ışığında oluşmaktadır.

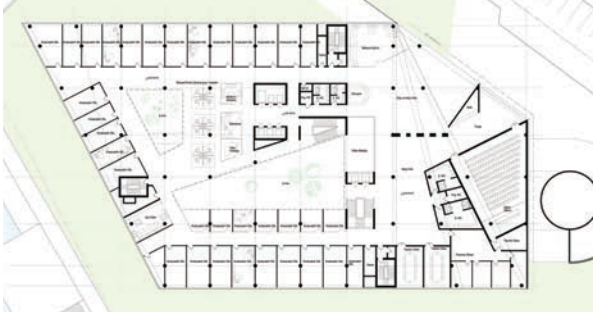
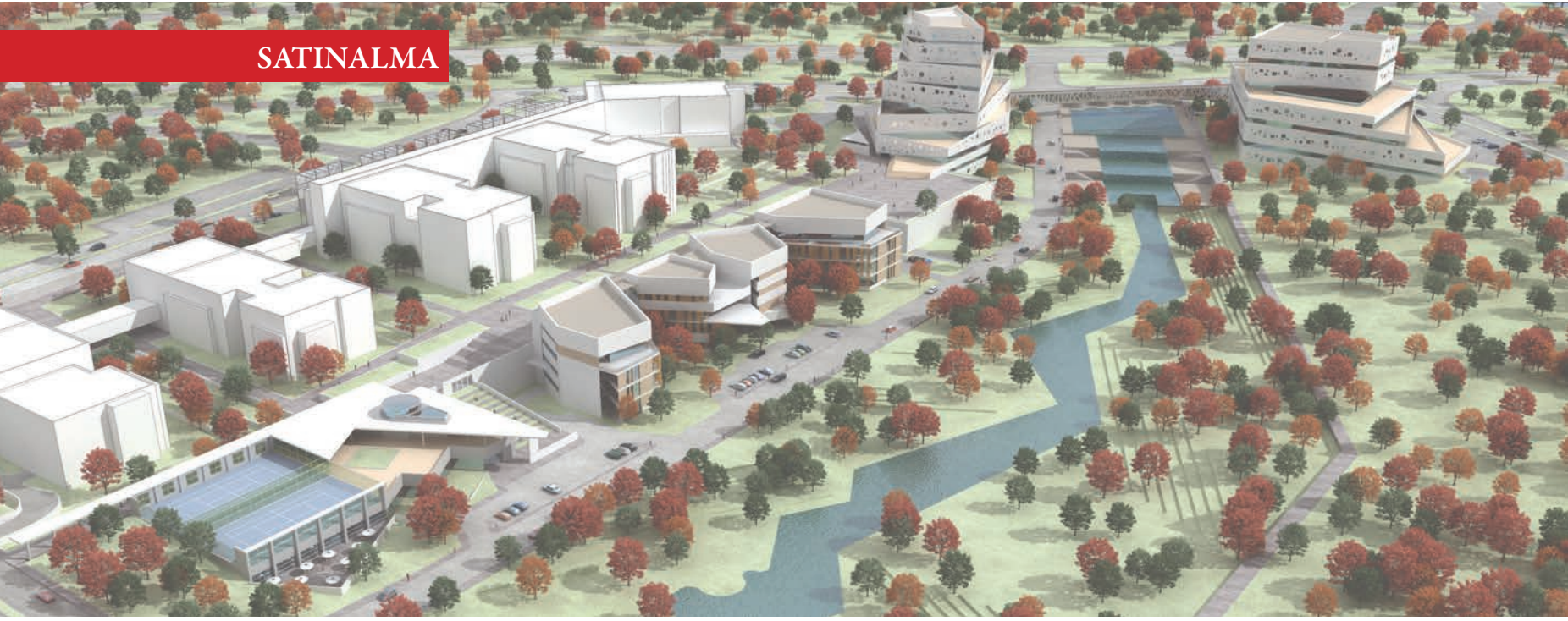
Teknopark 2. Kısım'da yer alan 4 tahsis bölgesinde yapılacak yapılar, alan içinde birbirleriyle kopuk olarak konumlanmaktadır. Aralarındaki ilişkiyi (inşaatı bitmek üzere olan binanın kuzeyinde yer alan) **"Promenad"** ve yerleşkenin en önemli yeşil sistemi olan **"Rekreasyon Vadisi"** sağlamaktadır. Altı katlı garaj olarak planlanan **"Meydan"** Promend üzerinde önemli bir konumda yer almaktadır. Rekreasyon Vadisi ile görsel ilişki içerisinde olan Meydan, Promenad'ın başlangıcını oluşturmak yanı sıra, üzerindeki yaya köprüsü vasıtasıyla, Vadi'ni öte yakası ile ilişkileri de kurmaktadır. Bu nedenle Meydan tasarımıımızda önemli bir yer almıştır. 2. Kısım'da yapılacak **"Çok Katlı Ofis yapısı"** ve **"Çok Kiracılı Arge Merkezi"** Meydanla ilişkili olarak tasarlanmıştır.

Jüri Raporundan;

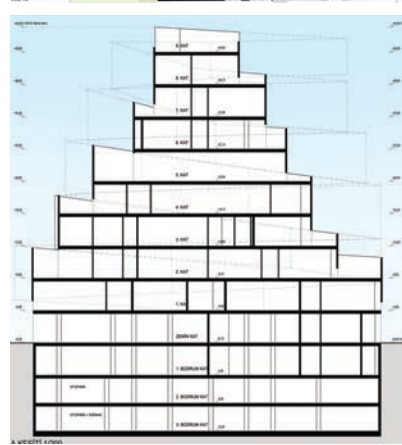
Genelde çağdaş ve yenilik arayışı içerisinde bulunan yapı dili pozitif bulunmasına rağmen, Kuluçka Merkezi iç boşluğunun galeri olarak değerlendirilmesi, Çok Kiracılı ar-ge binasının vadi cephesinden algılanmasının çok iri ve monümental bir etkiyaratması, yine çok kiracılı ar-ge yapısının açılı organizasyonunun taşıyıcı sistemde çok farklı açıklıklı ard arda gündeme getirmesi, promenad cephesindeki istinad duvarlarının vadi peyzajı bakımından kontrolsüz bulunması, kuluçka binasının kütesinin mimari dil olarak kompleksin diğer unsurları ile bütünleşmemesinde sorunlar bulunması sebeplerinden dolayı oy birliği ile elenmesine karar verilmiştir.

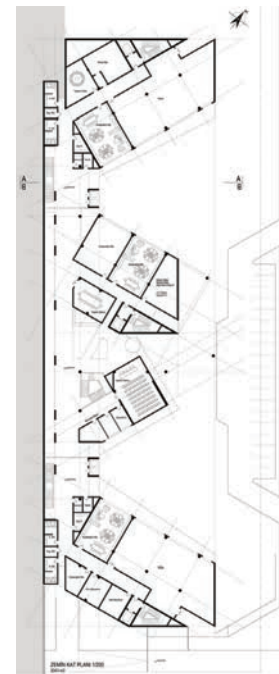
SATINALMA

Kuluçka Binası

Yönetim Binası

AR-GE Binası

Erdal Sorgucu

“Teknopark İstanbul” un Ulusal inovasyon sistemimizin en önemli dinamiklerden birisi olma iddiası yanında, ülkemizin, bilgi toplumu olma süreci ile uluslararası rekabet gücüne önemli katkılar sağlamak çabasını taahhüt edecek bir ‘Mimarlık’ arayışı, tasarım sürecimizin önemli motivasyon kaynaklarından biri idi. “ Özellikle ‘Yönetim Yapısı’ özgün mimarisi ve ikonik duruşuyla, sadece “Teknopark İstanbul Kampüsü”nün simgesi olmakla kalmayıp, uluslararası mimarlık ortamında da sesini duyurmak iddiasındadır. Farklı ihtiyaç ve kullanımlar içeren, birbirine komşu dört farklı arsada tasarlanacak yapıların, kıyısında yer aldıkları vadi’yi de etkileyerek, tutarlı bir yapı dil birliğini gözetken, aynı zamanda da yönetim yapısının aralarından sıyrılarak simgesel bir yapı diline ulaşılması bu yarışma sürecinde baş etmeye çalıştığımız en önemli tasarım problemi olarak ifade edilebilir. Bunun yanı sıra mevcut

kentsel tasarım ile entegrasyonu ve inşaatı devam eden komşu mevcut yapılarla ilişkileri konusunda duyarlı ve saygılı bir tavır önemsenmiştir.

Jüri Raporundan;

Sosyal merkez çözümü, geometri ve mimari dil açısından başarılı bulunmasına rağmen, diğer yapılarıdaki ifadenin güncel konut vb. yapı diline daha yakın olduğu düşüncesi jüride oluşmuştur. Karmaşık plan geometrilerinin bina güvenliği ve esnek kiralama olanaklarını zedeleyen bir şekilde tasarlanmış olması olumsuz bulunmuştur. Çok kiracılı ar-ge binasının kapalı otopark ikişiksinin rampa ve yolları, plan ile uygun şekilde entegre edilememiş, ayrıca üst üste plan katmanlarının süperpozisyonunun farklı geometriler ile çözümünün özellikle çok kiracılı ar-ge ve idare binasında kullanım sorunları yaratacağı düşüncesi nede ile önerilerinin oy birliği ile elenmesine karar verilmiştir.

Wavin Quickstream

Sifonik

Yağmur Suyu
Drenaj Sistemi

QuickStream

ambaport

T.C. MERKEZ BANKASI

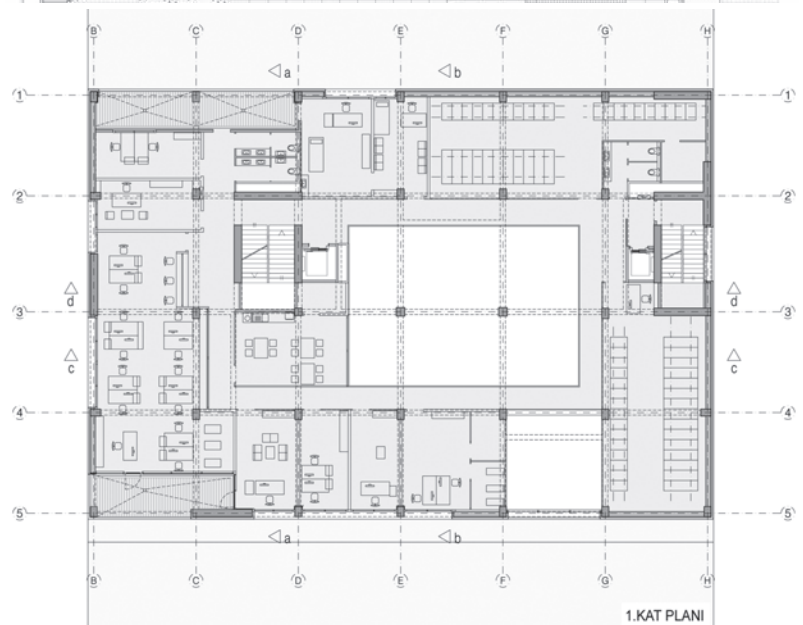
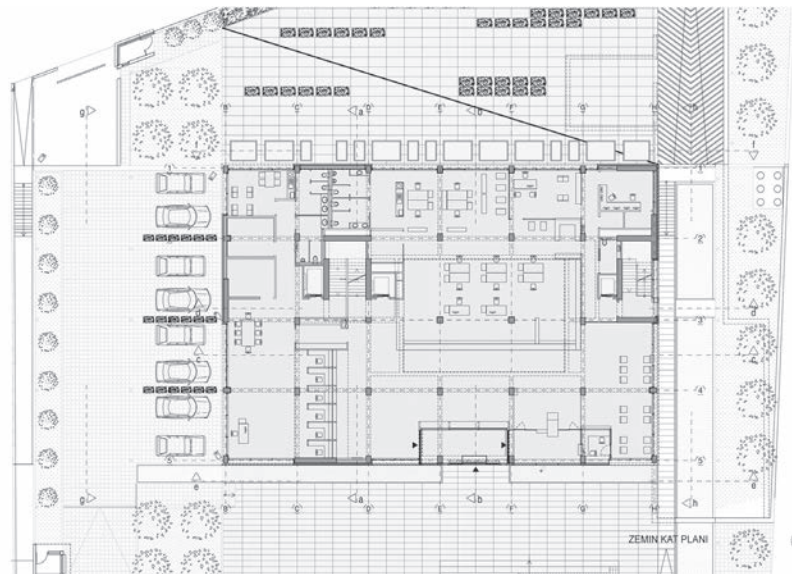
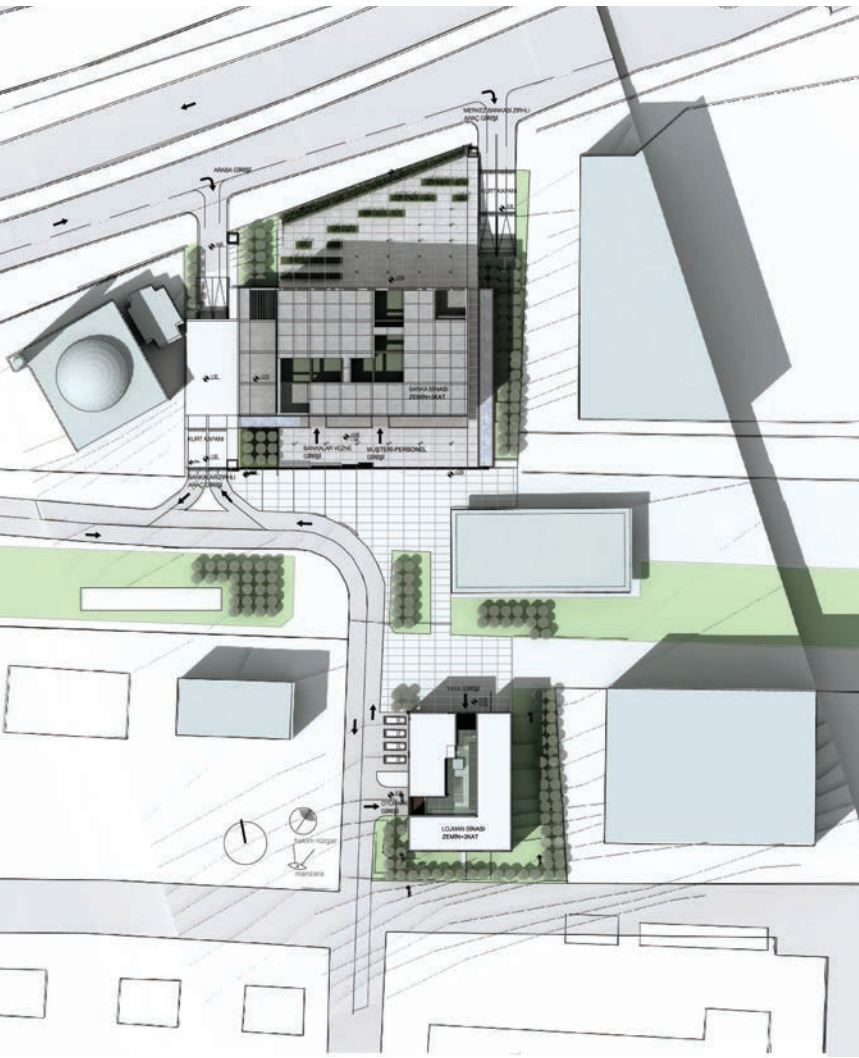
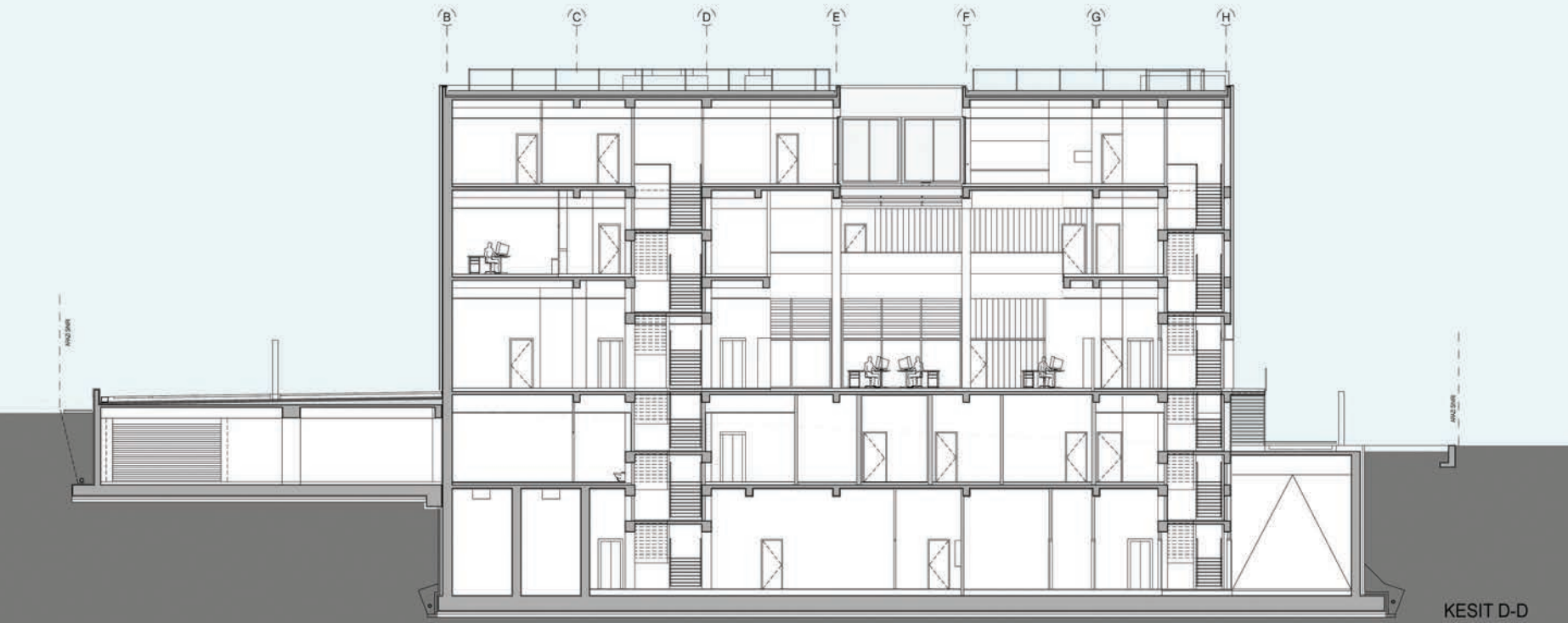
BURSA ŖUBESİ VE LOJMAN BİNASI

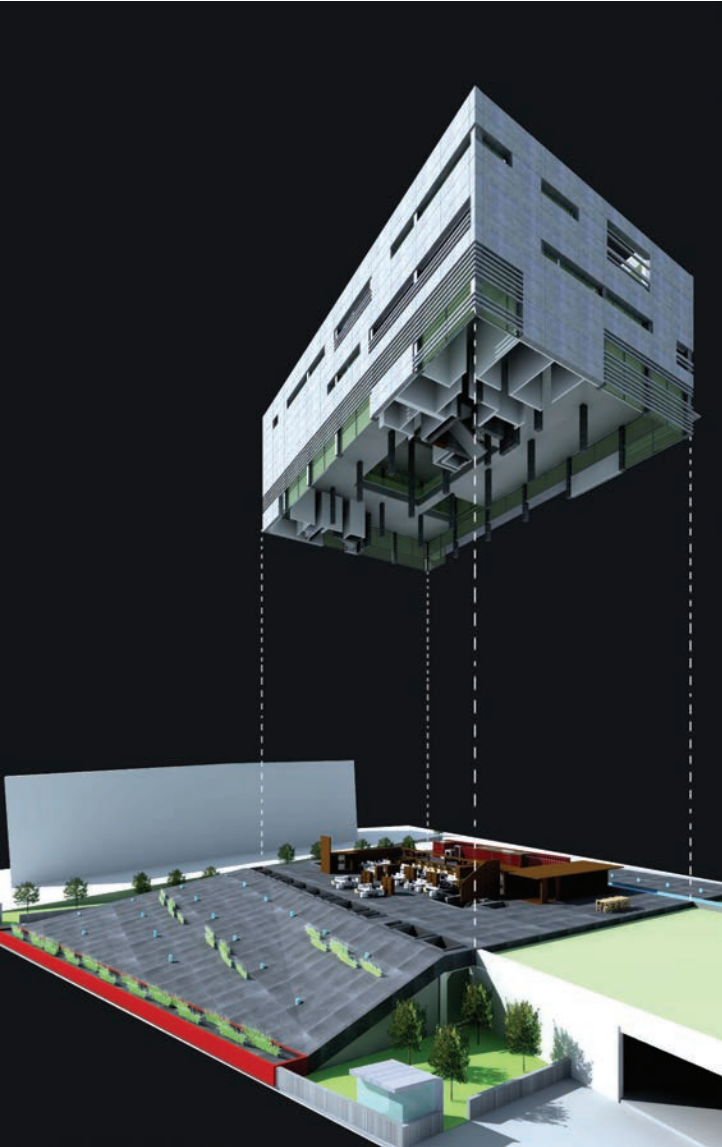

K t le plast    ve y z y ifadeleri ile kurumsal kimlik ve işlevi olumlu şekilde yansıt n Bursa  ubesi yapısının diğer kamu kurumu yöneticilerini de olumlu yönde etkilemesini umut ediyoruz

sM: Yapıyı kısaca tanıtır mısınız?

Selçuk Baz: Yapı nispeten çok basit bir yapı. Dikeyde 2 ayrı bölgeye ayrılıyor. Yeryüzünde bildiğimiz ofis, gişe, yönetim gibi işlevler ve bazanın altında yüksek güvenlikli para akışının ve hareketinin gerçekleştiği kasaların yer aldığı bölüm. Ama bundan daha önemlisi sanırım yapının kurduğu mimari dil ya da aksan!

Yapı düzensiz, dışarıya kapalı ve ağırlıklı olarak mesafeli bir duruş sergiliyor. Bu tutum aslında yapının güvenlik açısından gerçekten üst düzeyde bir durumu olmasından ve bunu dışarıya da alenen ifade ediyor olmasından kaynaklanıyor. Biz bu durumu tasarım sürecinde zırrhı araç olarak nitelendirdik. Bu yapısal kabuk yapıyı sarıp sarmalıyor inceliyor ve derinleşiyor... Dışarıdan kuşatan çevreleyen koruyan bir kabuk ama içeri girdiğinizde o kadar sert olmadığını görüyorsunuz.

Yapı çatı kotundan itibaren eksilerek azalarak, döşemeleri yarılarak iç mekana doğru seyreliyor, bu seyrelme etkisi içerde aydınlık 3. Boyutta farklı girişimler üreten bir mekan kurabiliyor.

sM: İşin anlaşmasını yaparken herhangi bir problemle karşılaştınız mı? Bu bir yarışma projesi ve diğer yarışmalarda olduğu gibi şartnamede işin alınma şekli belirtilmiş durumda, ama yine çoğu yarışma sonucunda olduğu gibi idareler bir takım pazarlıklar ya da işin tanımına yönelik müellifi zor durumda bırakan talepler ile geliyorlar. Bu konuda yaşadığınız bir durum oldu mu?

S.B: Hayır, öyle bir pazarlık ortamı olmadı. Proje bedeli nasıl tanımlanmış ise iş bize tam olarak o şekilde verildi.

sM: İdareler genelde karşılarında tecrübeli mimarlar görmek istiyor zaman zaman bunun sıkıntılarını yaşıyoruz. Sonuçta birçok ödül sahibisin ama genç bir ekipsiniz. Bu konuda hiç sorun yaşadınız mı?

S.B: Bu konuda psikolojik açıdan tedirgin bir ortam oluyor elbette. İdarede jüride çok genç bir ekip çıkınca biraz tedirgin oldu. Ancak daha sonra jürinin tavsiyelerini yerine getirmek için ufak bir revizyon süreci yaşadık. Bu süreçte idarenin bize güveni pekişti, işi yapabileceğimize olan inancı arttı. Biz tabi o vakte kadar Avusturya'da mimarlık yapıyorduk. Evet uygulama projesi nasıl çizilir detay nasıl olur biliyorduk ama Türkiye çok farklıydı değişti.

TC. MERKEZ BANKASI BURSA ŞUBESİ VE LOJMAN BİNASI

Tasarım Ekibi: E.Didem Durakbaşı (Denge Mimarlık),
Ömer Selçuk Baz (Yalın Mimarlık)

Yardımcı Mimarlar: Berna Göl

Danışman: Walter Stelzhammer, Ayşenur Kurtuluş Ünal

Statik Projesi: Probi Mühendislik

Elektrik Projesi: Öneren Proje

Mekanik Projesi: Öcen Mühendislik

Proje Tipi: Banka

Yapım Türü: Betonarme

Engelli Erişimine Uygunluğu: Uygun

İşveren: TC. Merkez Bankası

Proje Tarihi: 2005-2006

İnşaat Bitiş Tarihi: 2011

Arsa Alanı: 3600 m²

Toplam İnşaat Alanı: 4900 m²

Açık söyleyeyim uygulama ve detay projelerini çizirken de çok zorlandık 8 yıl önceki Türkiye de bugünkünden çok farklı. Tüm detaylar standart dışı idi, tip değildi, her şeyi çok fazla ve tek tek bizzat çizmek zorundaydık ve öylede yaptık. Verilen süreyi de aştık iyide bir ceza yedik. Ama eksik olsun istemedik ilk işimizde neticede.

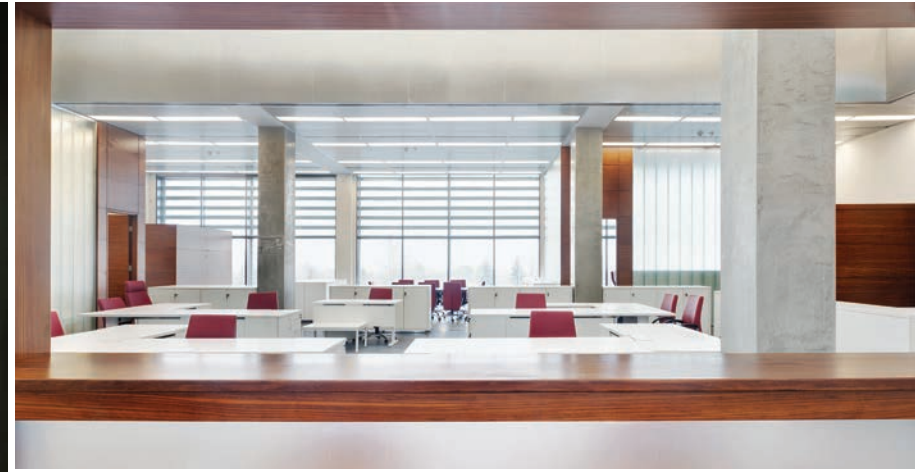
sM: Yapım aşamasında yaşadığınız sorunlar var mı? İdarenin projenin gereklerine ya da müellifin isteklerine karşı tutumu ne oldu. İşin gereği ile ilgili aksaklıklar oldu mu?

S.B: Yapım aşamasında, ihaleyi alan firmanın yeterince seri davranamaması ve şantiyeyi doğru yönlendirememesi yüzünden bazı aksaklıklar oldu. Çok yavaş gitti iş. İdarede bize kontrollüğü vermekte çok gecikti. Yinede sıkı bir kontrollük aşamasından sonra her şeye rağmen tasarladığımıza çok yakın bir yapı olabildi. Ben ne kadar iyi proje çizerseniz çizin mimarının başında olmadığı bir yapının iyi bir yapı olabilmesinin mümkün olmadığını düşünüyorum.

sM: Tüm idarelerin ve kurumların Selçuklu motifleri diye takla attığı bu günlerde bu yalınlıkta bir yapı yaparken tepkiler aldınız mı?

S.B: Evet aldık, her tür çevreden tepkide aldık, övgüde aldık. Merkez Bankası başkanı Sayın Başçı binayı çok etkileyici bulduğunu söyledi, ardından içerdeki betonları neden sıvamadığınızı sordu. Yan tarafta Osmanlı çakması Belediye binalarına hayran olan memurlar 'neden bunun gibi güzel bir bina yapmadınız' dedi. Diğer yandan yapı Ulusal Mimarlık Ödülü kazandı, çeşitli Uluslar arası yayınlarda yer aldı. Çok sert bir yapı olduğunu kabul ediyorum. Ama işleviyle orantılı bir sertlik bu.

sM: Projede sizi en çok zorlayan durum ne oldu? Eğer varsa.

S.B: Her projede olduğu gibi ana fikirden ayrılmadan ve sürekli hatırlayarak en küçük detayı bile bu fikre hizmet edecek şekilde kurgulamak zordu. Hele gerçekten kendi başına daha önce yapı yapmamış bir mimar için büyük bir sorumluluk bu. Bu yapı özelinde; iç mekan kurgusunun dış kabuk ile kurduğu gerilimli ilişki ve bu ilişkinin malzeme ile ifadesi bizi zorladı diyebilirim.

sM: Sonuç yapı ile ilgili düşünceleriniz nedir? Sonuçta herhangi bir konuda bir eleştirin ya da farklı yapabiliydik dediğiniz bir nokta var mı?

S.B: O kadar çok şeyi eleştirebilirim ki... Şartnameleri yazarken yaptığımız hataları, bazı detayları gereksiz yüklememizi, cam çatılarda kullanılan malzemelerin niteliği... Ama şunu da söyleyebilirim, yerinde kontrollük esnasında projede iyi olacağını düşündüğümüz birçok noktaya müdahale edebildik, daha iyi tutarlı olmalarını sağlayabildik. Muhtemelen bugün çizdiğimiz yapılarda da benzer hataları daha az

olsa da yapıyoruz. Tip proje çizmiyoruz her defasında yeni bir şey üretme isteği bir miktar hatayı da beraberinde getiriyor.

sM: Yapıda kullandığınız malzemeler ile ilgili biraz bilgi verebilir misin? Özellikle cephede kullandığınız malzeme.

S.B: Cephede kullandığımız malzeme 3 cm kalınlığında hafif beton elemanlar. Biz projeyi yaparken henüz beton haliyle herhangi bir projede kullanılmamışlardı. Yani sürekli boyanarak sıvanarak kullanılıyorlardı. Biz ham halleri ile ve doğru renkte uygulanmasını istedik. Proje sırasında numuneler yaptırarak. Daha sonra uygulama esnasında daha büyük ebatlı numuneler yapıldı. Güneş kırıcı profiller de beton olarak imal edildi ve sökülebilecek sistemler olarak yerine monte edildiler. Birçok açıdan ilk kez kullanıldığı için üretici firmada sonuçlarını kestiremiyordu, yapabildiklerine onlarda şaşırdı..

sM: Hemen hemen tüm yapılarını yarışma ile elde eden Merkez Bankası Kurumu bu yöntem ile yapı elde etmeyi bıraktı ya da davetiyeli

yarışmalara döndü. Bunun nedeni sizce nedir? Bildiğim kadarıyla başarılı bir çalışma süreci geçirdiniz ve idare sonuç ürününden çok memnun idi, başka bir neden olabilir mi?

S.B: Sebebi biz değiliz! Sebebi ülkemizde hakim olmaya başlayan mimarlık üzerinde idarecilerin karar verme, inisiyatif alma istekleridir. Yarışma yapıldığında jüri teknik ve mimari kriterler koyarak bir seçim yapar. Jüri bağımsızdır. Bu bağımsız karar alma durumu günümüzde pek popüler bir kavram değil. Birçok kurumda olduğu gibi idareciler kendileri bir seçim yapabilecekken neden yarışma yapsınlar ki(!)

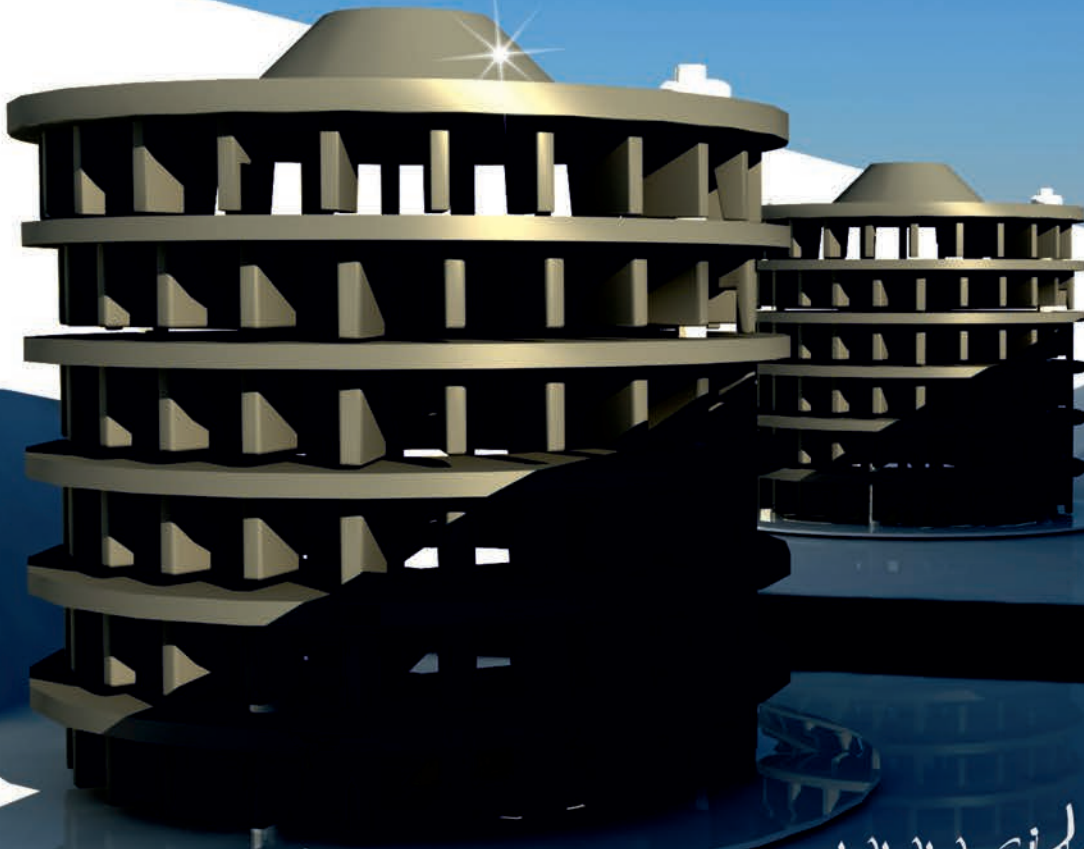
sM: Yarışma ile yapı elde etmek ile ilgili fikirleriniz nedir? Sonuçta onlarca yarışmada ödül aldınız birçok birinciliğiniz var ve bunların birçoğu projelendirildi, hatta yapımına bile başlandı. Bu konuda şanslısınız. Çünkü genelde yarışmalar seçim yatırımı şov amaçlı kullanıma yönelik yatırımlar olduğundan çoğunlukla uygulanmak yerine rafa kaldırılıyor. Son dönemde bu konuda bir değişim var. Sanırım en

azından projelendirme oranı oldukça yükseldi. Sizin bu konuda bir gözleminiz var mı? Fikirleriniz nedir?

S.B: Ben doğal olarak kamunun proje elde edebilmesi için hala en geçerli ve kamu yararına olan metodun açık yarışma olduğunu düşünüyorum. En önemlisi çok demokratik bir yol, çoğulcu, en az bedeli önerenin değil görece en iyi tasarımı önerenin seçildiği bir sistem. Ayrıca mimarlık ortamına katkısı, yaratacağı tartışma ortamında hiç bahsetmiyorum bile. Şunu anlamalıyız artık mimarlık manavdan domates salatalık alır gibi ihaleye çıkılarak yaptırılacak bir işe değildir! Mimarlık üretimi toplumu, kentleri şekillendirir verilecek en ucuz bedele yaptırılan işlerin nasıl bir fiziki çevre ürettiğini görüyoruz. Kamu mimari tercihlerini nitelik üzerinden yapabilmeli ve şuan bunu yapabileceği tek yol yarışma. Evet alternatif yarışma metodları olabilir, çağrılı, istekliler arasında vs... bunları konuşabiliriz. Ama önemli olan mimarlığı nitelik üzerinden konuşmaya başlamamız lazım

SİFONİK SİSTEM Yağmur Suyu Drenaj Sistemi

www.sifoniksistem.com.tr

Siirt Devlet Hastanesi 10,350m²

Adıyaman Havaalanı 14,950m²

Kazakistan Astana Kongre Merkezi 11,000m²

Kastamonu Entegre Adana 75,102m²

siphonic®

maxdrain®
maximum drainage system

sifonik®

Sifonik Sistem kullanmış olduğu tüm fittings ve askı lama elemanları nı kendisi üretip uygulayan Türkiye'deki İLK ve TEK firmadır.

Sifonik sistem temelde akışkanın enerji dengliği prensibinden yararlanarak suyun herhangi bir eğime gerek kalmadan oluktan ya da çatıdan tahliye edilmesini sağlamaktır.

www.sifoniksistem.com.tr

Merkez (Trakya Bölge Müdürlüğü)
Tel : +90 282 650 00 51 (pbx)
Fax: +90 282 650 01 94
Muhittin Mah. Çetin Emeç Bulvarı
Erdim Apt. No:42/1 Çorlu / TEKİRDAĞ
info@sifoniksistem.com.tr

Kayseri Bölge Müdürlüğü:
Tel : +90 352 236 26 96
Fax: +90 352 235 50 62
Köşk Mahallesi Kuruyaka Sok.
No:6 Melikgazi / KAYSERİ
kayseri@sifoniksistem.com.tr

Konya Bölge Müdürlüğü:
Tel : +90 332 346 0 743 (pbx)
Fax: +90 332 346 07 84
Fabrika: Konsan Sanayi Bölgesi
10728. Sokak No:2 Karatay / KONYA
fabrika@sifoniksistem.com.tr

Bursa Bölge Müdürlüğü:
Tel : +90 224 411 09 67
Fax: +90 224 243 65 27
Körfez Mah. Haldız İş Hanı
Kat 5 No:20 BURSA
bursa@sifoniksistem.com.tr

İzmit Bölge Müdürlüğü:
Tel: +90 262 322 93 00
Fax: +90 262 322 92 59
Körfez Mah. Ankara Karayolu Cad.
Haldız İşhanı No:121 İzmit/KOCAELİ
izmit@sifoniksistem.com.tr

HIZLI MODERNLEŞME İLE ÇAĞDAŞLIĞIN ÇARPIŞTIĞI KENT

QINGPU

Modernleşme ile çağdaşlık arasındaki çatışmanın iki farklı biçimini gözler önüne seriyor oluşuyla Qingpu mimarlığı bizler için ayrı bir önem taşımaktadır. Öncelikle, ülkemizde de yaygınlık kazanan, hızlı modernleşmeyi olumlayan günümüzün kalkınmacı anlayışı ve bu pragmatik zihniyetin model aldığı Çin'deki hızlı modernleşme olgusu, mal, değer, imge vb. tüketimlerin aşırı hızlandığı bir dinamizmi tetiklemekte ve bu hızlı tüketimin olası sonuçları Qingpu mimarlığında gözlemlenebilmektedir.

Modernleşme ile çağdaşlaşma olgularını birbirleri yerine rahatlıkla kullanabilenler için başlığın irkiltici olduğunun farkında olarak, bu irkilmenin içinde yaşadığımız modern dünyanın hem zihinsel hem de algısal kalıplarını belirleyen Avrupa-merkezci bakışın gücünü yitirip iktidarsızlaştığı, bu nedenle de bildiğimizi sandığımız kavramların, zihinsel haritaların, mantık yürütme biçimlerinin işlevsiz kaldığı bir coğrafyada yer alan Qingpu kentinin bizler için hem mekansal ve hem de zihinsel uzaklıkta oluşuyla yakından bir ilişkisi var.¹ Yalnızca Çin'in değil dünyanın en önemli metropollerinden biri olan 24 milyonluk Şangay kentinin yönetim sınırları içinde yer alan Qingpu ilçesi, yaklaşık 1.081.000 kişilik nüfusu ile Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1 milyonluk nüfus sınırını aşan 160 kentinden birisidir. Devasa megalopolün çeperinde yer alan bu görece küçük kent, sahip olduğu çağdaş mimarlık birikimi ve yenilikçi kent planlama anlayışı nedeniyle 2003 yılından itibaren ulusal sınırların ötesine taşan bir tanınırlığa sahiptir. Hemen bitişiğindeki Şangay yerine Qingpu'nun uluslararası mimari arenada tanınırlık kazanışında, Çin'in ekonomik kalkınma planı içindeki Şangay'ın sahip olduğu öncelikli konum ve otonom yapısı, Qingpu belediye başkanının yenilikçi ve vizyoner bakışı ile güncel Çin mimarlığını yurtdışında temsil etmeye yönelik girişilen ulusal tanıtım atakları da etkili olmaktadır. Ama herşeyin öncesinde, tüm bu girişimci, vizyoner ve liberalist yaklaşıma karşın komünist rejimle yönetilen dünyadaki sayılı ülkelerden biri olan Çin Halk Cumhuriyeti'nin sıradışı melez ekonomi-politik rejimine bakmak, modernliğin Asya kültürel coğrafyası içindeki anlamlarına ve Çin kimliğini nasıl belirlediğine bakmak, hem Çin'deki güncel mimarlık pratiğini, hem de Qingpu mimarlığını anlamak için elzem niteliktedir.

Foto 01/ Ön kısımda Qingpu Müzesi, arka tarafta ise Xiayang Gölü'ne uzanan yapay yarımada şeklindeki Qingpu Thumb Island-Puyangge Kitaplığı / MADA s.p.a.m. (F: Deke Erh) Su Jiwei (Ed.), *Discover Qingpu*, 2007, s. 121.

¹ Bu irkilmenin öğretici yanına vurgu yapan, Avrupalı bir mimarın Çin'de mimarlık yapma serüvenini yanlış anlamalar, farkına varmalar, uzlaşmalar gibi kavramlar üzerinden, yani kısacası bir kültürel karşılaşma pratiği olarak okuyan bir çalışma için bkz: John van de Water, *You Can't Change China, China Changes You*, 010 Publishers, 2012.

03

04

Çin'deki modernleşmenin geç 19.yy'da, yani 1840'daki Birinci Afyon Savaşı ile başladığı kabulü dikkate alındığında -tıpkı Türkiye'de olduğu gibi- modernliğin düşünsel açıdan yaşadığı gecikmişliğin kendini mimarlık pratikleri üzerinde de benzer şekilde gösterdiği rahatlıkla söyleyebilir. İmparatorluğun etkisinin zayıflayarak, sömürgeci güçlerin hakimiyetlerinin arttığı Birinci Dünya Savaşı ve hemen peşi sıra gelen 1929 Dünya Ekonomik Buhranı boyunca Şangay, Amerika ve Avrupa kıtasından kaçan sermayenin kendisini iddialı Art-Deco gökdelenleri ile göstereceği, savaş ve kriz ortamından kaçan ve dünyanın her yerinden gelen karaparanın aklandığı bir meşruluk mekanizması olarak çalışacak, yasadışı yapılanmaların, yeraltı örgütlerinin ve hükümet ajanlarının cirit attığı, Güneydoğu Asya'daki tüm suçlularının İngiliz, Fransız, Amerikan ve Japonların yönetimindeki Şangay'ın farklı bölgeleri arasında kovalamaca oynadıkları,² Uzakdoğu Asya'nın dış dünyaya en açık ama aynı zamanda da en denetimsiz kenti olmayı uzun süre devam ettirecektir. Şangay'ın bu kontrolsüz, ama kozmopolit ve zengin yapısı 1937-1945 arasındaki Sino-Japon savaşına kadar devam edecek, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise yeniden biçimlenen yeni dünya düzeni içinde etkili bir kutup oluşturacak komünist rejimin 1949'da yeni kurulan Çin Halk Cumhuriyeti hükümeti tarafından benimsenmesi sonrasında kentin kaderi değişecektir. Ülkenin 1990'lardaki ekonomik reformlar ile küresel etkilere açılmasına kadar tüm ülke sosyalist bir rejim ile yönetilirken 1980'lerde başkan Deng Xiaoping'in bulduğu "bir ülke iki yönetim" anlayışı sayesinde yarı-özerk hale getirilen İngiliz hakimiyetindeki Hong Kong ile Portekiz hakimiyetindeki Macao, kapitalist ekonomik sistem ve liberalist politik rejimle yönetilmeye başlanarak, Şangay'ın uzun yıllardır üstlendiği rolü komünist dönemde devam ettireceklerdir.

2 Anne Warr, *Shanghai Architecture Guide*, Watermark Press, 2007.

05

06

07

Foto 02/ Qingpu Thumb Island-Puyangge Kitaplığı / MADA s.p.a.m. (F: Deke Erh) Su Jiwei (Ed.), *Discover Qingpu*, 2007, s. 131.

Foto 03/ Yeni Kent Planlama Merkezi'nde sergilenen Qingpu Kentsel Gelişim Maketi (F: Deniz Güner)

Foto 04/ Qingpu Tarihi Kent Merkezini Canlandırma Projesi Maketi (F: Deniz Güner)

Foto 05/ 190 metre uzunluğundaki Sergi ve Ofis amaçlı yapının bir ucunda kentsel gelişimin ve sürmekte olan projelerin sergilendiği Shanghai Qingpu Construction Exhibition Center yer alır iken, ofis olarak çalışması öngörülen yapının büyük bir kısmı ise boş durumdadır. Qingpu New Urban Area Construction Development / Liu Jiakun. (F: Deniz Güner)

Foto 06/ Qing Song Wai Garden / Scenic Architecture F: Deke Erh) Su Jiwei (Ed.), *Discover Qingpu*, 2007, s. 53.

Foto 07/ Gri tuğla kaplı yapının 2010 yılındaki durumu. Qing Song Wai Garden / Scenic Architecture (F: Deniz Güner).

Foto 08/ Arazide daha önce bulunan bir ampül fabrikasından kalma iki yapı 2004 yılında bar ve restorana dönüştürülmüş, buna karşın 6 yıl içerisinde enkaza dönüşmüştür. Ahşap çatalı cepheye sahip yapının 2010 yılındaki durumu. Qing Song Wai Garden / Scenic Architecture (F: Deniz Güner).

Foto 09/ Qing Song Wai Garden / Scenic Architecture (F: Deke Erh) Su Jiwei (Ed.), *Discover Qingpu*, 2007, s. 51.

08

09

Tüm bu süreç boyunca, yani 1937'den 1990'lara kadar uykuda kalan Şangay'ın yeniden yükselişe geçişi de bu ekonomik liberalleşme hamleleri sonucunda oluşacaktır. 1979'da başlayan Ekonomik Yatırım Bölgeleri oluşturma kararı sonucunda özel-kamu ortaklığı ile yaratılan ve bugün birbirleriyle ilişkili hale gelerek dünyanın en önemli kentsel bölgelerinden (*urban region*) biri haline gelmiş olan 9 devasa megalopolis, Çin'in güneyinin büyük bölümünü dolaşarak Hong Kong körfezine akan İnci Nehri (*Pearl River*) boyunca oluşan delta üzerinde kurulacaktır.³ Özel-kamu ortaklığı üzerine sıradışı bir gelişme modeli inşa eden komünist Çin hükümeti, tüm bu aşırı-hızlı gelişmeye rağmen kurulacak yeni kentleri, insan göçünü ve akışlarını, tarım politikalarını günümüzde de katı kurallarla belirlemeye ve denetlemeye devam etmektedir. Bu kalınma modeli doğrultusunda Şangay'ın çevresinde de yığınla Ekonomik Gelişme Bölgesi oluşturulmuş ve dünyadaki mikroçiplerin %70'ini üreten orta ölçekli kentlerden, dünyanın tüm otellerindeki yağlıboya tabloları üreten ressamların oluşturduğu sıradışı uzmanlaşmış küçük kentlere kadar yüzlerce planlı kent inşa edilmiştir.

Foto 10/ Wu-Jian Bridge / Original Design Studio (F: Deke Erh) Su Jiwei (Ed.), *Discover Qingpu*, 2007, s. 31.

Foto 11/ Wu-Jian Bridge / Original Design Studio (F: Deke Erh) Su Jiwei (Ed.), *Discover Qingpu*, 2007, s. 35.

Foto 12/ Kamusal bir parkın içerisinde yer alan ve çay evi, kamusal wc ve ticari birimleri barındıran bu kesintisiz yüzeyin altında hala kamusal programlar faaliyetlerini devam ettiren, bazı birimler ofis birimlerine dönüştürülmüştür. Wu-Jian Bridge / Original Design Studio (F: Deniz Güner)

Foto 13/ Little West Gate Ticaret ve Kültür Sokağı / Hu Xiangcheng & Izumimoto Shinichi (F: Deke Erh) Su Jiwei (Ed.), *Discover Qingpu*, 2007, s. 75.

Foto 14/ Ana Cadde ve kanal boyunca devam eden yirmiyiye yakın binanın oluşturduğu düşük yoğunluklu ticaret kompleksi, tarihselci ve canlandırmacı yaklaşımına karşın tümüyle boş durumdadır. Little West Gate Ticaret ve Kültür Sokağı / Hu Xiangcheng & Izumimoto Shinichi (F: Deniz Güner)

13

Çin'in güneyindeki İnci Nehri gibi, ülkenin ortasından başlayarak doğu sahilinde Şanghay yakınlarında okyanusa dökülen Yangtze Nehri'nin oluşturduğu sulak Yangtze Nehri Deltası'nın üzerinde de bir dizi Ekonomik Gelişme Bölgesi oluşturulmuştur. Tarihsele zenginliklere de sahip Şangay'ın ardaanındaki bu bölge, disipline edilmiş su yolları ve kanalları nedeniyle "doğunun Venedik"i olarak adlandırılan Qingpu kenti ile bitişiğinde yer alan ve 13. yüzyılda Marco Polo'nun da ziyaret etmiş olduğu düşünölen Zhujiayiao, Suzhou gibi bir dizi tarihi kanal kentine de ev sahipliğı yapmaktadır.

İnci Nehri Deltası'nda olduğı gibi Yangtze Nehri Deltası üzerinde ve Şangay çeperinde de ekonomik yatırım bölgeleri yapılmasının kararlaştırılmasından sonra 1999 yılında Şangay belediye sınırları içine dahil edilen Qingpu ilçesinde elektronik, modern tekstil ve baskı konusunda uzmanlaşmış bir dizi Teknoloji Parkı ve Yatırım Bölgeleri oluşturulmuştur. Qingpu'da 2008 yılında kurulan Fumin Ekonomik

Gelişim Bölgesi ise Çin'in doğusunda özel girişimle kurulan ilk yatırım olma özelliğı taşımaktadır.⁴

Komünal yaşamdan ve sosyalist refah anlayışından devlet kontrollö-kapitalist ekonomik sisteme ve bireyselliğı yücelten liberalist siyasal anlayışa doğru hızla evrilen Çin'deki mimarlık ortamı da bu toplumsallığın bir parçası olarak yeniden biçimlenmeye başlamış, devlet kontrolündeki yapı üretim mekanizmasında kısmi bir özgürlük alanı yaratılarak "bireysellik"lerin oluşması mümkün kılınmıştır. Mimarlık ve planlama eğitiminin yanı sıra bünyesindeki planlama ve mimari tasarım büroları sayesinde ölkedeki mimarlık ve kent tasarımı pratiklerini de elinde tutan devlet tekeli kısmen gevşetilmiş, yurtdışından gelen star mimarlar ile yurtdışında prestijli okullarda eğitim görmüş mimarların büro açmalarına ve serbest çalışan (*freelance*) büroların oluşmasına izin veren bir değişikliğe gidilmiştir.⁵ Bireyselliğın oluşmasına imkan veren bu esneklik, bugün üzerine konuşulan, sergiler yapılan, kitaplar yazılan güncel Çin mimarlığı birikiminin de oluşmasını sağlayan en önemli ivmelerden biri olmuştur. 1993'de *Atelier Feichang Jianzhu* adında Pekin'deki ilk özel mimarlık bürosunu kuran Yung Ho Chang'ın kendi sorduğı "Çin için modernlik nedir?" sorusuna verdiği yanıtta, modernliğin dışarıdan etkilenmek -özellikle de Batı'dan etkilenmek- olduğunu söyleyerek, marksizm de dahil olmak üzere her türlü pratiğın dışarıdan geldiğini hatırlatarak, modern mimarlık pratiğının 20.yy başında ABD'de eğitim görmüş Çinli mimarlar tarafından nasıl biçimlendirildiğini, mimarlık bilgisinin ve teorisinin daha en başından beri nasıl "Batı" odaklı olduğuna vurgu yaparak, "mimarlığın" Çin'de zaten modern bir nitelikte var olduğuna vurgu yapmaktadır.

14

3 Bu deltanın sıradışı kentleşme süreci hakkında bkz. *Delta Great Leap Forward / Harvard Design School Project on the City*, Jeffrey Inaba, Rem Koolhaas, Sze Tsung Leong, Chuihua Judy Chung, Taschen, 2002

4 "Qingpu", *The Encyclopedia of Shanghai*, s. 261-262. <http://zhuanti.shanghai.gov.cn/encyclopedia/en/> (Son Erişim: 30.05.2013)

5 Çin'deki mimarlık ve planlama pratiklerinin devlet himayesi ve gözetiminde yapılmasının yarattığı "devlet kontrollö kent tasarımı" olgusu ve sonuçları için bkz. Joseph Grima, "Controlled Explosion: A Conversation with Jiang Jun" içinde Joseph Grima (ed.), *Instant Asia; Fast Forward through the Architecture of a Changing Continent*, Milan: Skira, 2008, s. 106-111.

Bu nedenle kültürel kimliğin de daha en başından beri modernlik tarafından biçimlendirildiğine dikkat çekmektedir.⁶

Modernliğin, hem de gecikmiş modernliğin yerel ile olan organik bağına çeken bu anlayış, modernliği çatışılacak bir olgu olarak değil de devir alınacak bir miras olarak gören yeni nesil mimarlar tarafından ilginç bir biçimde yorumlanmakta, bu olumlayıcı ve uzlaşmacı yaklaşımın mimari karşılıkları üretilmektedir. Bu sıradışı melezlenme doğal olarak son yıllarda uluslararası mimarlık ortamının da dikkatini sıklıkla çekmektedir.⁷ Yurtdışında eğitim görmüş bir çok Çinli mimarın kurduğu küçük ama yaratıcı mimarlık büroları sayesinde bu bireyselleşmenin son 20 yılda oldukça zenginleşen bir mimarlık ortamı yarattığına şahit olunulmakta. *Atelier Feichang Jianzhu*, *TM Studio*, *MADA S.p.a.m.*, *MAD*, *Jiakun Architects*, *Scenic Architecture*, *Urbanus*, *DnA*, *Fake Design*, *Atelier Zhang Lei*, *Atelier DesHaus*, *Amateur Studio*, *Standard Architecture* gibi çalışanları 2-30 arasında

Foto 15/ Qiao-Zi-Wan Alışveriş Merkezi / MADA s.p.a.m. (F: Deniz Güner)

Foto 16/ Qu Shui Yuan Tarihi Parkı Düzenlemesi / MADA s.p.a.m (F: Deniz Güner)

Foto 17/ Qingpu Tarihi Kent Merkezini Canlandırma Projesi kapsamında MADA s.p.a.m. tarafından gerçekleştirilen Qiao-Zi-Wan Alışveriş Merkezi Kompleksi / (F: Deniz Güner)

Foto 18/ Aşırı-hızlı modernleşmenin yıkıcı gücü. Xinjiekou, Xuanwu District, Nanjing, 2004 (F: Sze Tsung Leong) I.Luna & T. Tsang (Ed.) *On the Edge: Ten Architects from China*, 2006, s.23.

değişen mimarlık bürolarının son 20 yılda gerçekleştirdikleri nitelikli ürünler yalnızca ülke çapında değil, yurtdışı bağlantıları nedeniyle uluslararası ortamlarda da sıklıkla gündeme gelmektedir. 1990'larda Hollandalıların *Super Dutch*, 2000'lerde İsviçrelielerin *Swiss Made* ve Danimarkalıların *Super Danish* adlı sergi ve kitaplarıyla yarattıkları popülerlik dalgasını, 2010'larda *M8*, *Unmade in China*, *From Beijing to London*, *Made in China* gibi dolaşan sergilerle Çinli mimarlar da yakalamış gözükmemektedirler. İşin ilginç yanı, kendi bürolarına sahip bu bağımsız mimarların hep birlikte iş üretebilmelerini ve konut sektöründe varolabilmelerini mümkün kılacak özel girişimcilerin azlığı ve ülke çapında girilen devasa miktardaki iş hacmi göz önüne alındığında, bu mimarlar ve yaptıkları işler neredeyse istisnai örnekler olarak kabul edilebilir. Kitleleşen ölçekteki konut üretim piyasası devlet kontrolünde olduğundan, üretimin denetimi ve rant oluşturma riski merkezi hükümet tarafından sürekli kontrol altında tutulduğundan bu mimarların tamamı ancak konut dışındaki alanlarda iş bulabilmektedirler. Bu yeni nesil tasarımcıları bir araya getirerek onların sinerjisinden yararlanmak isteyen *The Commune by the Great Wall* veya *Ordos* gibi 21. yüzyılın Weissenhof Siedlung'larını yaratmaya çalışan özel konut siteleri ile kullanıcısızlıktan terkedilmiş durumda olan Jinhua Mimarlık Parkı gibi bir iki istisnai kamusal proje dışında bu isimleri biraraya getiren iş neredeyse yoktur. Bu durumun dışında, son on yılda girilmiş en sıradışı örnek ise, Şangay'a yarım saat uzaklıktaki Qingpu adlı uydu kentte, bu mimarlara sipariş edilen kamusal yapılar ile yeni bir kentsellik üretmeyi hedefleyen çalışmadır.

Özel girişimciler ile yeni nesil Çinli mimarları biraraya getiren, Qingpu Belediye Başkanı Sun Jiwei, 2000'li yılların başında Tongji Kentsel Planlama Enstitüsü'nü de yanına alarak Qingpu kentsel gelişim senaryosu doğrultusunda yeni bir kent merkezi yaratmaya girişti.⁸ Aynı zamanda Şangay Tongji Üniversitesi Mimarlık Bölümü mezunu olan Jiwei'nin "yanındaki megakente benzemeye çalışmak yerine Qingpu Yeni Kent Merkezi'nin kendi imgesini oluşturması gerekliliği" görüşü doğrultusunda, *MADA s.p.a.m.*, *Atelier Deshaus*, *Scenic Architecture* ve *Liu Jiakun Architects* gibi genç mimarlara yaptırılan işler sayesinde Qingpu kenti bir anda güncel Çin mimarlığının açık sergi alanlarından birine dönüşmüştür.⁹ Şanghay'ı 21. yüzyılın en önemli megalopolüne dönüştürecek olan Pudong bölgesindeki kentsel dönüşüm hızla uygunmaya konulup, yeni yeni gökdelenler yapılmaya başlandığında, Qingpu yerel yönetimi de bu vizyonu dikkate alarak, inşaat programını da içeren beş yıllık gelişim planı yapma ihtiyacı duymuştu.¹⁰ Bu plan doğrultusunda, yeni nesil mimarlara tasarlatılan ve 2003 yılında inşasına başlanan çalışmalar sonucunda kentin yeni merkezini oluşturan Xiayang Gölü çevresinde Qingpu Thumb Island-Puyangge Kitaplığı, Qingpu Müzesi, Yeni Kent Planlama Merkezi, Xiayu Kreşi, Ticaret Odası, Bei-qing Okuma Odası gibi bir dizi kültürel ve kamusal yapıyı gerçekleştirilmiştir.¹¹ Bunlara ek olarak, Qingpu tarihi kent merkezini canlandırma projesi kapsamında Qiao-Zi-Wan Alışveriş Merkezi, Xiao Batı Kapısı Otel, Qu Shui Yuan Tarihi Bahçeleri'ne ek yapı gibi birçok yeni yapı da 2007 yılına kadar tamamlanarak hizmete girmiştir. Kentin yeni merkezini oluşturmak amacıyla, Fengshui ilkeleri uyarınca¹² kuzey-güney yönünde dizilmiş binlerce banal yüksek konut bloğu arasına ve Xiayang Gölü çevresine serpiştirilmiş tasarım kalitesi oldukça yüksek bu kamusal ve kültürel yapılar maalesef çevrelerinde bir kentsel doku örgütleyememişler ve kentsel yaşamı üretememişlerdir. Dokudaki yalnızlıklarına ek olarak, binalar 5-6 yıllık olmalarına karşın, en iyi ihtimalle ya öngörüldükleri programların dışında kullanılmaktalar ya da boş bırakılarak terkedilmişler veya Qing Song Wai Bahçesi'nde olduğu gibi neredeyse enkaz haline getirilmişlerdir.

İnşa edildikleri andaki mükemmel durumlarını gösteren imgeler yazılı ve görsel medyada hala yayımlanmakta, kitapları ve sergileri ise dünyanın belli başlı mimarlık merkezlerinde henüz dolaşımda iken

tasarım niteliği oldukça yüksek bu yapıların büyük bir kısmının kullanımı değerlerini çoktan tüketmiş olmaları nasıl açıklanabilir? Yapının fiziksel ve ekonomik ömrünün imgesel ömrünün önüne geçtiği bu aşırı-hızlanmış dünyada, binaları sonsuza kadar donduran imgeler karşısında gerçek hayatın yaşattığı travma, bu coğrafyada yaşayan bizlere yaklaşmakta olan tehlikeyi göstermektedir.

Yazının başlığına tekrar geri dönersek, modernleşme ile çağdaşlık arasındaki çatışmanın iki farklı biçimini gözler önüne seriyor oluşuyla Qingpu mimarlığı bizler için ayrı bir önem taşımaktadır. Öncelikle, ülkemizde de yaygınlık kazanan, hızlı modernleşmeyi olumlayan günümüzün kalkınmacı anlayışı ve bu pragmatik zihniyetin model aldığı Çin'deki hızlı modernleşme olgusu, mal, değer, imge vb. tüketimlerin aşırı hızlandığı bir dinamizmi tetiklemekte ve bu hızlı tüketimin olası sonuçları Qingpu mimarlığında gözlemlenebilmektedir.

Aşırı hızlanma, en düz anlamıyla çağdaş ve güncel olanın anlık olana indirilmesi anlamına gelmektedir. Geleceğin şimdiki zamanın içine hapsedilmesi yani zamanın bu şekilde aşırı sıkışması, yapı yapma pratiğinin uzun erimli ve kalıcı olması beklenen niteliklerini ve alımlanışını da doğrudan dönüştürmektedir. Diğer yandan, modernleşmeye verilen refleks ve cevapların her zaman ilerici ve vizyoner bakışlar içermediğini, çoğu zaman banal ve sahte gelenekler üreten muhafazakar bir mimarlık ortamının da üreticisi olduğunu Qingpu'da üretilmiş binlerce sıradan konut bloğuna bakarak bir kez daha hatırlamak mümkündür.¹³ Modernleşme ile çağdaşlık arasında kurduğumuz aceleci ilişkilendirmeyi bir hamlede bozan Qingpu kentindeki mimarlık örnekleri, bir yandan bildiklerimizin klişeler olduğunu hatırlatan ve bizleri diri tutan irkiltici yanı, diğer taraftan ise modernliğin travmatik yanını çarpıcı bir şekilde gözler önüne seriyor oluşu nedeniyle çok daha derinlemesine incelenmeyi hak etmektedir.

Doç. Dr. Deniz Güner

D.E.Ü. Mimarlık Bölümü

6 Yung Ho Chang, "A Very Brief History of Modernity" içinde, Ian Luna ve Thomas Tsang (Ed.), *On the Edge: Ten Architects from China*, Rizzoli, 2006, s. 11.

7 *Amateur Architecture Studio*'nun kurucu ortağı Wang Shu'nun 2012 yılında Pritzker Ödülünü kazanması ve Güncel Çin Mimarlığı üzerine hazırlanan bir dizi kitap ve sergi bu uluslararası ilgiyi görünürlük kılmaktadır.

8 "Qingpu New City (Qingpu District)" içinde Harry den Hartog (Ed.), *Shanghai New Towns*, 010 Publishers, 2010, s. 184-192.

9 Bert de Muynck, "Major Forces; Interview by Sun Jiwei", *Mark Magazine* #31, Nisan-Mayıs 2011, s.142-145.

10 Jen Lin-Liu, "Reinventing Qingpu", http://archrecord.construction.com/ar_china/feature-Qingpu-1.asp (Son Erişim: 30.05.2013)

11 Ye Ming, "How the Qingpu New Town was built" içinde, Sun Jiwei, (Ed.) *Discover Qingpu; Shanghai's Vibrant New Township*, Hong Kong: Old China Hand Press, 2007, s.23.

12 Çin'deki mekan üretim pratiğini belirleyen ritüeller ve Fengshui ilkeleri hakkında bkz. Yves Kirchner, "Rituals and traditions of Chinese space" içinde Frederic Edelmann (Ed.) *In the Chinese City: Perspectives on the Transmutations of an Empire*, Barcelona: ACTAR, 2008, s.159-167 ve Patrice Fava, "The Tools of the Geomancer", içinde Frederic Edelmann (Ed.) *In the Chinese City: Perspectives on the Transmutations of an Empire*, Barcelona: ACTAR, 2008, s.166-183.

13 Hızlı modernleşmenin gücünü yıkıcılıktan aldığı aklıda tutarak, tıpkı Türkiye'deki TOKİ blokları gibi Çin'deki bu banal blokları üretmek üzere yalnızca kentsel tarihi doku ve tarihi mimari mirası üzerinde yarattığı yıkıcı etkiler değil, insan belleği üzerinde de yarattığı tahribatı son 20 yılda Çin'de üretilmiş çağdaş Çin sineması örnekleri üzerinden de izlemek olasıdır. Jordi Ballo, "Cities and Filmmakers" içinde Frederic Edelmann (Ed.) *In the Chinese City: Perspectives on the Transmutations of an Empire*, Barcelona: ACTAR, 2008, s.30-41. Modernleşmenin muhafazakar kanadını Hollanda mimarlığı üzerinden irdeleyen şu güncel çalışmaya da bakılabilir: Hans Ibelings, Vincent van Rossem, *De nieuwe traditie; Continuïteit en vernieuwing in de Nederlandse architectuur / The New Tradition. The New Tradition; Continuity and renewal in Dutch architecture*, SUN Pub., Amsterdam, 2009.

Serbest MİMAR Magazine - Issue 12

SUMMARY

The profession of architecture and rural areas are struggling to survive under enormous pressure, especially in 2013. Interventions made and decisions taken about rural areas and structures without submitting them to architects and specialists for their approval are the most dominant actions as they were never before. In this issue, you can find articles of architects on rural areas and architecture under the title “On the Gezi Park”.

The section “Desktop” which encloses a compilation of projects whose design have not been finalized yet or under construction comprises several projects related to office, management, residence, shopping mall-hotel, occupational high school.

Under “Good Things” products of our designers which won awards in various fields in the International Design Awards (IDA) contest arranged annually in the USA are given.

In addition, activities such as exhibitions conducted in cooperation between Freelance Architects Associations (SDMs) and Koleksiyon, İstanbul AKM Panel, Forum Series of Projects Changing Ankara and exhibition of Central Train Stations can be found in the section “From SDMs”.

The section “Files” of this issue refers to the “TSMD 10th Architecture Awards”. This topic includes an interview with Sevinç Hadi from Sevinç Şandor Hadi couple who won the grand award from the Jury, structures of İstanbul Provincial Special Administration and Architect Rüstem Business Centre which merit the Structure Award, the structure of Ankara Government House which won the Special Jury Award, and other persons and establishments who won the Contribution to Architecture Award.

Under the section “Contest to Application” you can find the Central Bank Bursa Branch building which won the title in the National Architectural Projects Contest in 2005 and whose construction was completed in 2011.

“Prequalification-Contest of Teknopark İstanbul Part 2 Allocated Areas Structures Architectural Design and Immediate Vicinity Concept Project” is given in the section “Contest”.

Under “We were There” Deniz Güner assesses the city of Qingpu.

Журнал «Свободный Архитектор», выпуск 12.

Содержание:

За последнее время , особенно в 2013 году, с точки зрения профессии архитектора усилилось влияние урбанизации при строительстве и планировании городских территорий. Мнение профессиональных архитекторов не только не учитывается, но и оказывается давление при принятии решений при планировании городских объектов. Особенно остро эти противоречия выявились в свете событий, связанных с «Парком Гези» в Стамбуле. О том, что думают и предпринимают по этому поводу представители архитектурного сообщества рассказывается в главе, которую мы назвали «О Парке Гези».

В главе «На рабочем столе» вы, как и всегда, познакомитесь с проектами различных направлений, находящимися в стадии завершения, таких как: «офис», «административное здание», «жилой комплекс», «торговый центр», «отель», «лицей» и других.

В разделе «Хорошие новости» мы расскажем о вручении «Международной Премии Дизайнеров», которая ежегодно проводится в США. Лауреатами премии в различных направлениях стали наши дизайнеры.

О совместных проектах «Союза Свободных Архитекторов» (SMD) и выставочного комплекса «Koleksiyon» вы узнаете в главе «Новости SMD». Здесь речь пойдет о серии выставок таких как: форум «Проекты, изменившие облик Анкары», выставка в Культурном Центре им. Ататюрка (Стамбул), а также выставка, посвященная вокзалам.

Темой главы «Профиль» стала 10-ая «Архитектурная Премия Союза Свободных Архитекторов Турции» (TSMD). «Вышей Премии» Правления TSMD были удостоены Севинч и Шандор Хади, «Концепт-Премию» получили «бизнес-центр Mimar Rüstem» и здание Администрации г. Стамбула и прилежащих территорий, «Специальной Премии Жюри» удостоено здание Гостевого Дома Мэрии г.Анкары, а также о тех кто удостоился «Премии за вклад в Архитектуру» вы узнаете в этом разделе.

В разделе «От проекта к воплощению» вашему вниманию будет представлен проект, получивший «Первую Премию» в Национальном Конкурсе Ахитектурных Проектов в 2005 году и реализованный в 2011 году, здание Отделения Центрального Банка в г.Бурса.

О завершающемся в 2013 году втором этапе конкурса по проектированию в Стамбуле Технопарка с прилегающей к нему ландшафтной зоной и инфраструктурой повествуется в главе «Конкурс проектов».

В нашей традиционной рубрике «Мы там были» Дениз Гюнер познакомит вас с городом Квингпу, который находится в Китае.

مجلة معمار الحرة – عدد 12

ملخص

تحاول خصوصاً في عام 2013 البقاء تحت منشورات مهنة الهندسة المعمارية والمساحات الحضرية. لم تكن التداخلات التي تتم من أخذ أفكار وآراء المهندسين المعماريين والخبراء بشأن المساحات والمباني الحضرية، والقرارات المتخذة سائدة من قبل مثل ما هو الحال في هذا العام. ستجدون كتابات المهندسين المعماريين في هذا العدد تحت عنوان "على غازي باركي (حديقة التجول)".

تتكون من مشاريع مختلفة مثل المكاتب والادارة والمساكن ومركز التسوق – فندق وثانوية مهنية؛ جزء "سطح المكتب" التي تقع فيها المختارات من المشاريع التي انتهت تصاميمها للتو أو التي ما تزال مستمرة.

في جزء "الأشياء الجيدة"، تقع منتجات مصممين الذين نالوا جوائز في أفرع متنوعة في مسابقة جوائز التصميم الدولية (IDA) التي تنظم في الولايات المتحدة الأمريكية كل عام.

ستجدون أخبار الفعاليات مثل المعارض، ولوحة أي كاي أم (AKM) اسطنبول، وسلسلة منتدى المشاريع التي قامت بتغيير أنقرة، ومعرض محطات قطار المركز التي تستمر بتعاون أس أم دي (SMD) مع كولكسيون وذلك في قسم "من أس أم دي (SMD)".

يكون موضوع جزء "الملف" لهذا العدد "تي أس أم دي (TSMD) جوائز الهندسة المعمارية 10". يوجد في هذا الجزء معلومات بشأن الحوار الذي تم مع سافينتش هادي من عائلة سافينتش – شاندور هادي الذين استحقا الجائزة الكبيرة من قبل لجنة التحكيم، ومباني مركز عمل معمار روستام والادارة الخاصة لمدينة اسطنبول التي استحققت جائزة المباني، ومبنى سرايا (مقر) الحكومة في أنقرة الذي استحق الجائزة الخاصة لهيئة المحلفين والمؤسسات والأشخاص الذين استحقوا جوائز المساهمة في الهندسة المعمارية.

وفي جزء "من المسابقة إلى التطبيق" نقدم لتقييمكم مبنى البنك المركزي فرع برصة الذي نال الجائزة الأولى (1) كنتيجة مسابقة مشاريع الهندسة المعمارية الوطنية التي افتتحت عام 2005 والتي انتهى بنائها عام 2011.

ستجدون مسابقة مشروع فكرة البيئة القريبة والتصميم المعماري للمباني والمساحات المخصصة الجزء 2 تكنوبارك اسطنبول ذات الاختيار المسبق في جزء "المسابقة".

وفي جزء "كنا هناك (أورادايك)" ستلاقوا مع تعليقات دانيز غونار لمدينة كوينغبو.

Translation : İsis Tercüme

Переводы : Natalia Troshina Soylu

الترجمة : İsis Tercüme

Ahşap Panellerde
Aradığınız HERŞEY
Aluç Kontrplak ve Plywood Marketlerde

www.alucahsap.com • www.esnekkontra.com

ALUÇ

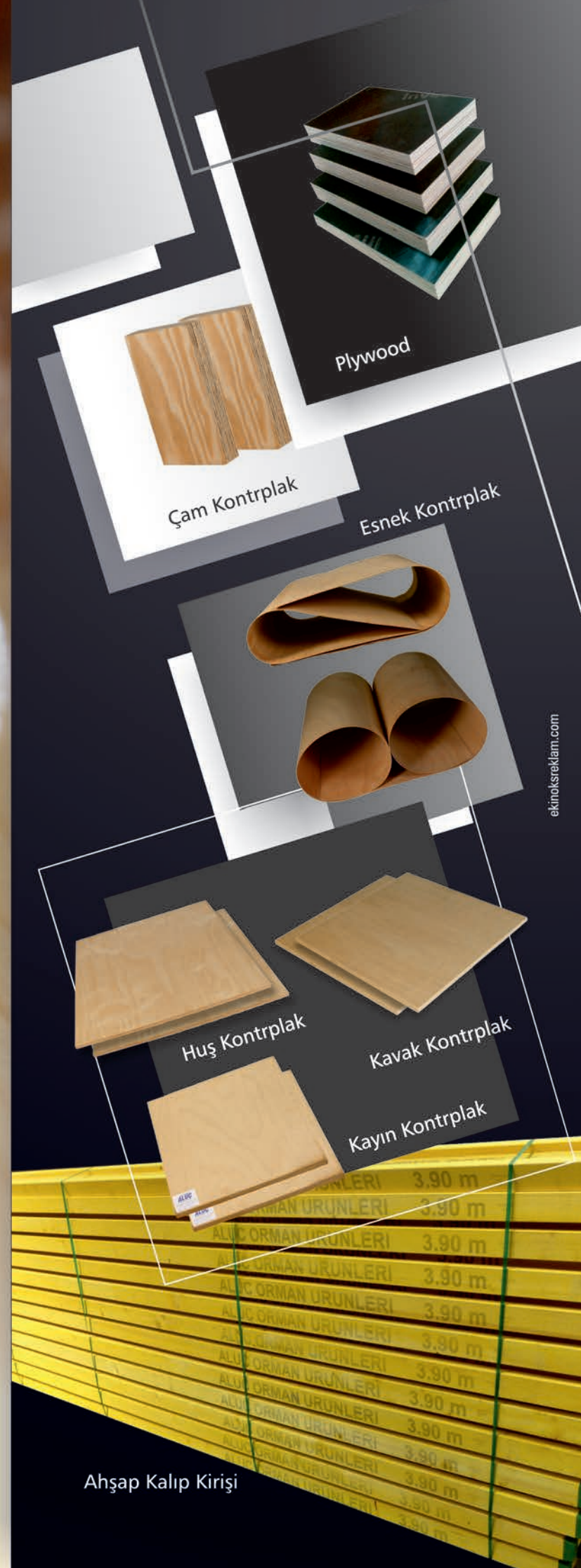
ORMAN ÜRÜNLERİ PAZARLAMA VE TİC. LTD. ŞTİ.

Kontrplak Market

Taşdelen Caddesi No: 4
Siteler/Ankara
Tel : 0312. 349 2484-85
Faks : 0312. 353 0548

Plywood Market

Demirciler Sitesi
1.Cad No: 102 Siteler/Ankara
Tel : 0312. 350 0653
Faks : 0312. 350 0690

ekinokreklam.com

Ahşap Kalıp Kirişi

Yaşam olan her yerde ışık var,
yapı olan her yerde
ışıklar!

40. yıl
ışıklar
inşaat malzemeleri

ışıklar Destek Hattı
444 0 300

www.isiklartugla.com.tr

